

แบบเรียนสังคมศึกษา
วิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ของ กระทรวงศึกษาธิการ

แบบเรียนสังคมศึกษา
วิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ของ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สอง ๖๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๐๖

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๔.๐๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา

ปากคลองบางลำพูบน พระนคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

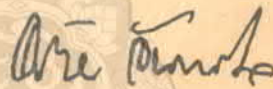
ก ๐3 ๑18

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้แบบเรียนในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำแบบเรียนสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์-
ประวัติศาสตร์ เพื่อใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้
พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือเรียนในโรงเรียนได้.

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๖

A handwritten signature in black ink, likely belonging to the Minister of Education at the time.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แบบเรียนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้ กรมวิชาการได้
ขออนุมัติกระทรวงให้นางศรีนาค สุริยะ นางสาวอรุณวดี สุวรรณกนิษฐ์
นายก้อ สวัสดิ์พาณิชย์ และนายระบิล สัตสุพรรณ เรียบเรียงขึ้นเป็นแขนง
วิชาต่าง ๆ รวม ๔ แขนง

สำหรับวิชา ภูมิศาสตร์—ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมปีที่ ๑ น
นางศรีนาค สุริยะ เป็นผู้เรียบเรียงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งให้
นายสวัสดิ์ ภูมิรัตน์ เป็นผู้ตรวจ จึงหวังว่าแบบเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์
แก่การศึกษาสำหรับชั้นนี้ตามสมควร.

กรมวิชาการ

สารบัญ

หน้า

ภาคภูมิศาสตร์

บทที่ ๑	ฤดู	๑
	สาเหตุที่เกิดฤดูกาลต่าง ๆ	๒
	ฤดูกาลสำคัญ	๓
	ภูมิอากาศของโลก	๓
	ภูมิประเทศทำให้ภูมิอากาศแตกต่างกัน	๖
บทที่ ๒	ลม	๗
	ลมที่สำคัญบางชนิด ลมบก ลมทะเล	๘
	ลมมรสุม	๑๐
	ลมไต้ฝุ่น	๑๑
บทที่ ๓	ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	๑๓
	การเกษตร	๑๓
	การขุดไม้	๑๖
	การชลประทาน	๑๗
	การประมง	๑๘
	การทำเหมืองแร่	๑๙
	การอุตสาหกรรม	๒๐
	การค้า	๒๓
	การคมนาคม	๒๔
	จังหวัดสำคัญ	๓๒

บทที่ ๔	ภูมิศาสตร์สังเขปของประเทศที่มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับประเทศไทย	๓๘
	ประเทศญวน	๓๘
	ประเทศอินโดจีน	๔๒
	ประเทศฟิลิปปินส์	๔๘
	สายการคมนาคมรอบโลก	๕๐

ภาคประวัติศาสตร์

บทที่ ๕	ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี	๕๘
บทที่ ๖	ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	๖๕
บทที่ ๗	ความสัมพันธ์กับประเทศพม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม	๗๑
	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า	๗๑
	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว	๗๒
	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา	๗๕
	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม	๗๗
บทที่ ๘	เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๘๐
	๑. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ	๘๑
	๒. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส	๘๓
	๓. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา	๘๔
บทที่ ๙	เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๘๖
บทที่ ๑๐	เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๘๕

ก

บทที่ ๑๑ สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ

๑. พระพุทธมหามณเฑียรคันปฐมากกร (พระแก้วมรกต)	๕๔
๒. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)	๕๗
๓. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)	๑๐๐
๔. พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง)	๑๐๒
๕. วัดสุทัศน์เทพวราราม	๑๐๔
๖. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	๑๐๖
๗. พระบรมธาตุคอชัยเทพ	๑๐๗
๘. พระราชวังบางปะอิน	๑๐๘
๙. ก. ปราสาทหินพิมาย	๑๑๐
ข. ปราสาทเขาพระวิหาร	๑๑๑
๑๐. พระที่นั่งอนันตสมาคม	๑๑๒
๑๑. พระสุโขทัยไตรมิตร	๑๑๓

บทที่ ๑๒ ประวัติบุคคลสำคัญ

๑. สมเด็จพระบรมราชาที่ ๔ (พระเจ้ากรุงธนบุรี)	๑๑๕
๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	๑๑๕
๓. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๒๒
๔. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๒๖
๕. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๒๕
๖. เจ้าพระยาพระคลัง (หน)	๑๓๒
๗. พระสุนทรโวหาร (ภู่)	๑๓๔
๘. ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร	๑๓๘
๙. โทมัส เอดวา เอคิสัน	๑๔๑
๑๐. ฟลอเรนซ์ ในคิงเกล	๑๔๔

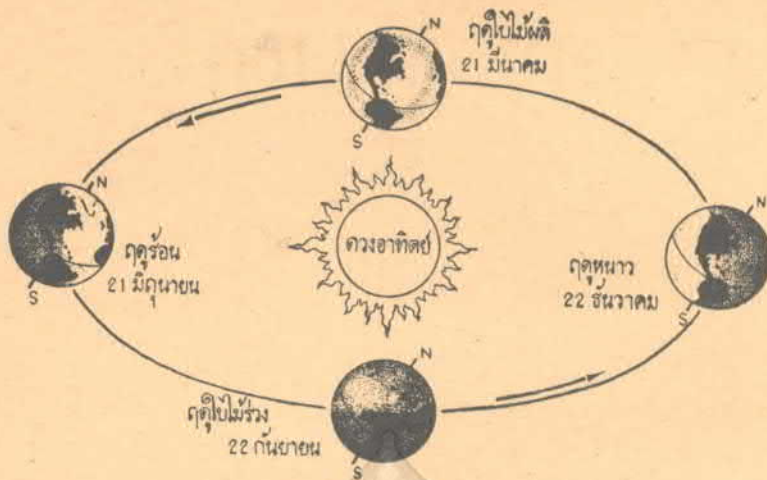
ภาคภูมิศาสตร์

บทที่ ๑

ฤดู

ในปีหนึ่ง ๆ เราจะรู้สึกว่าอากาศมีไต่อยู่ในสภาพเดียวกันนานกว่า ๔ เดือน เช่นเมื่อถึงฤดูร้อน ซึ่งเริ่มในเดือนมีนาคม ความร้อนระทวชน แล้วค่อย ๆ ลดลงจนเข้าสู่สภาพปกติในเดือนมิถุนายน เพราะย่างเข้าฤดูฝน ซึ่งตกชุกไปประมาณ ๔ เดือน พอถึงเดือนตุลาคมก็ค่อยลง คงนเย็นตน ครั้นถึงเดือนพฤศจิกายน ถึงแม้จะมีฝนตกบ้าง ก็ไม่ชุกเหมือนในฤดูฝน และในเวลาเช้าจะรู้สึกว่ามีลมหนาวพัดอ่อน ๆ และในตอนค่ำจะรู้สึกเย็นเล็กน้อย บางวันอาจมีอากาศหนาวทั้งวัน บางวันก็หนาวแต่ตอนเช้าและตอนกลางคืน ฤดูหนาวในเมืองไทยสั้นมาก ไม่เกินเดือนธันวาคม ถึงนั้นถึงแต่เดือนมกราคมไปจนถึงเดือนมีนาคม เป็นระยะที่ไม่หนาวและเริ่มอบอุ่น แต่ยังไม่ร้อนนัก บางทีจึงเรียกว่า ฤดูแล้ง

ฤดูกาลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ เป็นฤดูในประเทศไทย ประเทศต่าง ๆ ข้อมจะมีฤดูกาลแตกต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องมาจากตำแหน่งของประเทศนั้น ๆ อยู่ในเขตภูมิอากาศที่ต่างกัน เช่น ประเทศในเขตอากาศอบอุ่นเหนือ และเขตอากาศอบอุ่นใต้มี ๔ ฤดู คือ ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว ฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน แต่ประเทศในเขตอากาศร้อน เช่น ประเทศไทย มี ๓ ฤดู หรือที่อยู่อกลเส้นเอควเตอร์หรือศูนย์สูตรซึ่งมีอากาศร้อนตลอดปีจะมีเพียง ๒ ฤดู คือ ฤดูแล้ง และฤดูฝน เป็นต้น

สาเหตุที่เกิดฤดูต่างๆ

ดวงอาทิตย์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลเป็นอย่างยิ่ง เพราะความร้อนจากดวงอาทิตย์ทำให้เกิดฤดูร้อนและฤดูฝน และเมื่อใด ส่วนใดของโลกได้รับแสงอาทิตย์น้อยลง ส่วนนั้นจะเป็นฤดูใบไม้ร่วง ฤดูใบไม้ผลิ ถ้าได้รับแสงอาทิตย์น้อยที่สุด ก็จะกลายเป็นฤดูหนาว ดังนั้นสาเหตุที่ทำให้เกิดฤดูกาล จะพิจารณาได้ในเรื่องต่อไปนี้

๑. ตามที่ทราบแล้วว่า โลกหมุนรอบตัวเองและรอบดวงอาทิตย์เป็นวงรี ดังนั้นระยะทางระหว่างดวงอาทิตย์กับโลกจึงไม่เท่ากันตลอดปี ในหนึ่งปีโลกจะหมุนเข้ามาอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์ที่สุด ๒ ครั้ง คือวันที่ ๒๑ มีนาคม และวันที่ ๒๒ กันยายน โลกอยู่ห่างจากดวงอาทิตย์ที่สุด ๒ ครั้ง คือวันที่ ๒๑ มิถุนายน และวันที่ ๒๒ ธันวาคม แต่การที่โลกเข้ามาอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์ที่สุด ไม่หมายความว่าทุกแห่งบนพื้นโลกจะกลายเป็นฤดูร้อน เพราะฤดูร้อนเกิดจากการที่บริเวณนั้น ๆ ได้รับแสงอาทิตย์ส่องเป็นเส้นตรงฉาก (ดวงอาทิตย์ส่องตรงศีรษะ)

๒. โลกเอียง $๒๓\frac{๑}{๒}$ องศา เป็นสาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดฤดูกาล คือโลกอยู่ในลักษณะเอียงอยู่ แม้จะหมุนห่างดวงอาทิตย์ที่สุด เช่นในวันที่ ๒๑ มิถุนายน

และวันที่ ๒๒ ธันวาคม แดกเฉียงส่วนใดส่วนหนึ่งจนจนได้รับแสงอาทิตย์เป็นเส้น
ตรงมาก เช่นในวันที่ ๒๑ มิถุนายน โลกเฉียงซีกโลกส่วนบนเข้าหาดวงอาทิตย์ จนได้
รับแสงเป็นเส้นตรง ประเทศในเขตขั้วบนเหนือจึงเป็นฤดูร้อน ในวันที่ ๒๒ ธันวาคม
ซีกโลกส่วนบนเอนออกจากดวงอาทิตย์ หันซีกโลกส่วนล่างเข้า ดังนั้นประเทศในเขต
ขั้วบนใต้จึงเป็นฤดูร้อน ส่วนประเทศในเขตขั้วบนเหนือเป็นฤดูหนาว ส่วนฤดูใบไม้ร่วง
และฤดูใบไม้ผลิ เกิดขึ้นในระหว่างที่ระเปลี่ยนจากฤดูร้อนเป็นฤดูหนาว และจากฤดู
หนาวเป็นฤดูร้อนตามลำดับ

ฤดูที่สำคัญ

ประเทศต่าง ๆ มีฤดูกาลแตกต่างกันไป เพราะตั้งอยู่ในภูมิอากาศต่างกัน จึง
ทำให้ได้รับแสงจากดวงอาทิตย์เป็นเส้นตรงต่างเวลากัน บางส่วนของโลกก็ไม่เคยได้
รับแสงอาทิตย์ตรงศีรษะเลย เช่น ในบริเวณขั้วโลกเหนือ และขั้วโลกใต้ เป็นต้น
ดังนั้นพอจะแบ่งพื้นที่ในโลกเพื่อแสดงฤดูกาลได้ดังนี้

๑. บริเวณขั้วโลกเหนือและขั้วโลกใต้ มี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อน ซึ่งมีหิมะ
ปกคลุมแต่เห็นแสงอาทิตย์เฉียง ๆ ๖ เดือน ฤดูหนาว ซึ่งมีหิมะปกคลุม แต่ไม่
เห็นแสงอาทิตย์เลย ๖ เดือน

๒. บริเวณเขตขั้วบนเหนือ และเขตขั้วบนใต้ มี ๔ ฤดู คือ ฤดูใบไม้ร่วง
ฤดูหนาว ฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อน แต่ฤดูในเขตขั้วบนเหนือ และเขตขั้วบนใต้
กลับกัน เพราะโลกเฉียง

๓. บริเวณเขตร้อน มี ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ส่วน
ในเขตร้อนจากเส้นแวงขั้วเหนือหรือเส้นศูนย์สูตร อาทิตย์มีความเพียง ๒ ฤดู คือ ฤดูฝน
และฤดูแล้ง เพราะอากาศร้อนตลอดปี

ภูมิอากาศของโลก

โลกมีสภาพภูมิอากาศเป็น ๒ ส่วนต่าง ๆ บนพื้นโลกจึงได้รับแสงอาทิตย์ไม่เท่า
กัน ทางขั้วโลกเหนือและขั้วโลกใต้ไม่เคยได้รับแสงอาทิตย์สองตรง ๆ ดังนั้นบริเวณ

๕

จึงมีหิมะปกคลุมอยู่ตลอดปี ส่วนบริเวณกลางโลกตรงเส้นเอควาเตอร์ได้รับความร้อน
สม่ำเสมอตลอดปี ไม่ว่าโลกจะเอียงส่วนเหนือหรือส่วนใต้เข้าหาดวงอาทิตย์ ดังนั้น
จึงมักจะมีอากาศร้อนอยู่ตลอดปี ส่วนที่อยู่ระหว่างเขตหนาวบนขั้วโลกกับเส้นเอควาเตอร์
จะมีอากาศอบอุ่น และทำนองเดียวกัน เขตที่อยู่ใต้เส้นเอควาเตอร์และเขตหนาวทาง
ขั้วโลกใต้ ก็มีอากาศอบอุ่นเช่นกัน

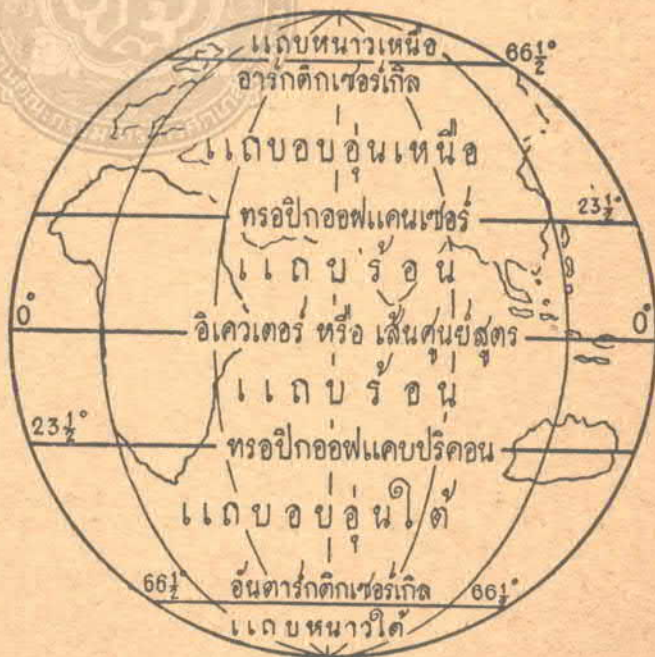
นักภูมิศาสตร์จึงสร้างเส้นสมมุติ เพื่อแบ่งเขตอากาศ ดังต่อไปนี้

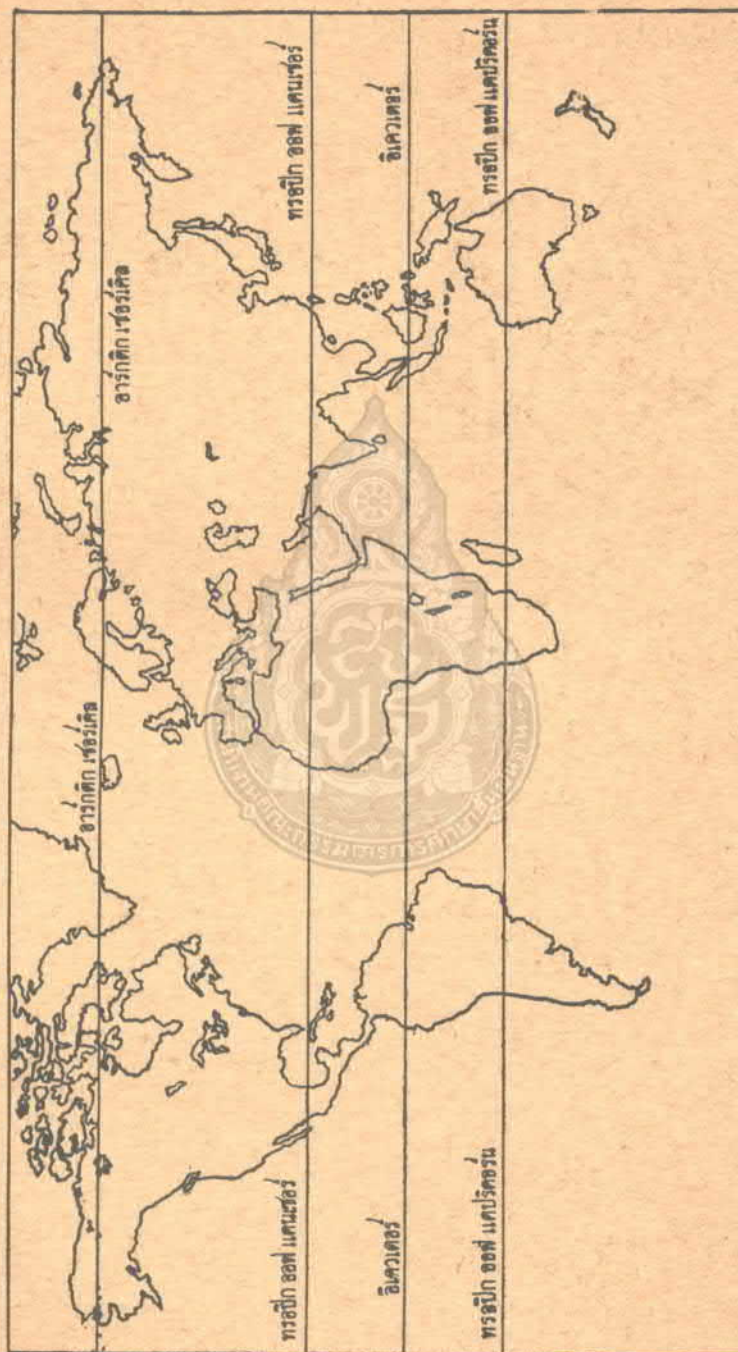
๑. เส้นตรงกลางโลก เรียกว่า เส้นเอควาเตอร์หรือศูนย์สูตร (Equator)
๒. เหนือเส้นเอควาเตอร์ขึ้นไป $๒๓\frac{๑}{๒}$ องศา เรียกว่า เส้นทรอปิคออฟ
แคนเซอร์ (Tropic of Cancer)
๓. ใต้เส้นเอควาเตอร์ลงมา $๒๓\frac{๑}{๒}$ องศา เรียกว่า เส้นทรอปิคออฟ
แคปรีคอน (Tropic of Capricorn)
๔. เหนือเส้นทรอปิคออฟแคนเซอร์ขึ้นไปถึงระยะ $๖๖\frac{๑}{๒}$ องศา เรียกว่า

เส้นอาร์กติก เซอร์เกิล (Arctic
Circle)

๕. ใต้เส้นทรอปิคออฟ
แคปรีคอนลงมาถึงระยะ
 $๖๖\frac{๑}{๒}$ องศา เรียกว่า เส้น
อันตาร์กติกเซอร์เกิล (Antarctic
Circle)

จากเส้นสมมุติเหล่านี้ นักภูมิ
ศาสตร์ก็แบ่งเขตภูมิอากาศออก
ดังนี้ (ดูภาพประกอบ)

๑. เขตหนาวเหนือ ตั้งแต่ขั้วโลกเหนือลงมา ถึงเส้นอาร์กติกเซอร์เกิล
๒. เขตอบอุ่นเหนือ ระหว่างเส้นอาร์กติกเซอร์เกิล ถึงเส้นทรอปิคออฟแคนเซอร์
๓. เขตร้อน ระหว่างเส้นทรอปิคออฟแคนเซอร์ ถึงเส้นทรอปิคออฟแคปรีคอน
๔. เขตอบอุ่นใต้ ระหว่างเส้นทรอปิคออฟแคปรีคอน ถึงเส้นอินทาร์กติกเซอร์เกิล
๕. เขตหนาวใต้ จากเส้นอินทาร์กติกเซอร์เกิล ไปจนถึงขั้วโลกใต้

ภูมิประเทศทำให้ภูมิอากาศแตกต่างกัน

ถึงแม้จะไ้แบ่งเขตภูมิอากาศออกเป็น ๕ เขต ดังกล่าวมาแล้วก็ตาม แต่ในบางส่วนของโลกมีอากาศผิดไปจากประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตอากาศชนิดเดียวกัน เพราะภูมิประเทศเป็นเครื่องทำให้ฝนแปรไป ภูมิประเทศจะเป็นสาเหตุทำให้ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไป มีหลายประเภทดังต่อไปนี้

๑. หิ้งน้ำ ทะเล และมหาสมุทร ประเทศใด ๆ ที่อยู่ใกล้หิ้งน้ำ และทะเล ใ้โน้จระช่วยไม่ให้เกิดความร้อนจัด หนาวจัด และช่วยให้ฝนตกมากกว่าประเทศที่อยู่ห่างน้ำ ถ้าประเทศใดที่อยู่ใกล้มหาสมุทร ซึ่งมีกระแสน้ำอุ่นหรือกระแสเย็น ก็จะทำให้อากาศแตกต่างกันจากประเทศที่อยู่บนภาคพื้นดินได้มาก

๒. ภูเขา ภูเขาเป็นเครื่องกำบังลมหนาว ลมร้อนและลมฝน ถ้าภูเขาอยู่ใกล้ทะเลจะทำให้เกิดฝนตกชายฝั่งทะเล แทนที่จะเลยเขามาตกบนภาคพื้นดินเหมือนบริเวณที่อยู่ใกล้ทะเลแต่ไม่มีภูเขากัน ถ้าบริเวณใดมีภูเขาล้อมรอบ จะทำให้หิ้งน้ำจัดในฤดูหนาว และร้อนจัดในฤดูร้อน

๓. ความสูงของพนท ถ้าบริเวณใดมีพนทสูง เช่นตั้งอยู่บนทรายสูงก็ย่อมจะมีอากาศแตกต่างจากบริเวณที่อยู่บนพนทราย ถึงแม้จะอยู่ในเขตภูมิอากาศชนิดเดียวกัน

ลม

ลมคือการถ่ายเทเคลื่อนไหวของอากาศ ลมมีสภาพเหมือนน้ำ คือจะถ่ายเท
อยู่เสมอ ซึ่งเราไม่สามารถจะเห็นได้และรู้สึกได้ การถ่ายเทนั้นเกิดจากสาเหตุหลาย
ชนิด การถ่ายเทนั้นมีสาเหตุอย่างหนึ่ง หรือเกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งของโลก ก็ม
ชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างสาเหตุที่เป็นมูลฐานของการทำให้เกิด
ลมพัดแต่เพียงสังเขปดังนี้

๑. เกิดจากความเคลื่อนไหวของอากาศร้อนและอากาศเย็น ถ้าที่แห่ง
ใดได้รับความร้อน อากาศที่อยู่บนที่นั้นจะพองตัวลอยขึ้นสู่เบื้องสูง สักเท่าใดเวลาก่อไฟกลาง
แจ้ง ถ้ามีเศษกระดาษหรือใบไม้เฝ้าไปด้วย จะเห็นเศษซึ่งไหม้เกรียมลอยขึ้นพร้อม
กับควัน แสดงว่าอากาศร้อนเขาและมีแรงขึ้น (เป็นหลักในการทำโคมลอย และลูก
ขลุ่ยในสมัยโบราณ) เมื่ออากาศร้อนลอยขึ้นบริเวณนั้นก็จะเกิดความว่างเปล่า อากาศ
เย็นซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงซึ่งมีน้ำหนักมากกว่า จะไหลลงมาแทนที่ เหมือนน้ำไหล
จากพื่นดินลงสู่หลุมขุดซึ่งอยู่ระดับต่ำกว่า

๒. โลกหมุนอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวของอากาศเป็นปกติ
ถึงแม้จะไม่มี ความเปลี่ยนแปลงในร่องอากาศร้อนเกิดขึ้นโดยเฉพาะในที่ใดก็ตาม

ข้อควรจำ

อากาศร้อน เขา ลอยจากที่ต่ำขึ้นสู่ที่สูง
อากาศเย็น หนัก ลอยลงจากที่สูงมาสู่ที่ต่ำ
อากาศมีธรรมชาติเหมือนน้ำ ซึ่งไหลถ่ายเทจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

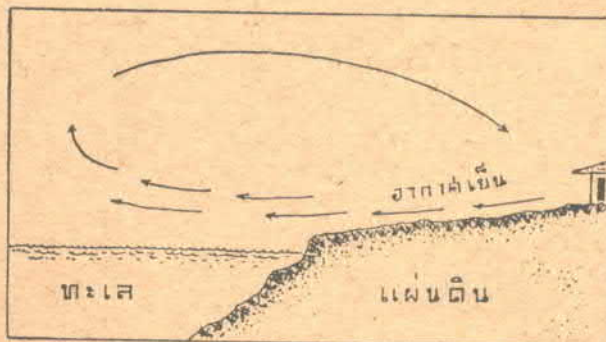
ลมที่สำคัญบางชนิด

ความรบกวนกับธรรมชาติของน้ำซึ่งอยู่ใกล้แผ่นดิน หรือเกาะ เป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เข้าใจเรื่องลมบกลมทะเล ตลอดจนลมมรสุมใด ๆ นามส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของอากาศเหนือพื้นดินซึ่งอยู่ใกล้เคียง ไม่ว่าพื้นดินนั้นจะอยู่ในเขตอากาศหนาว เขตอบอุ่น และเขตร้อนก็ตาม

ในฤดูหนาว หรือบริเวณที่มีอากาศเย็น น้ำจะช่วยทำให้ลมที่พัดผ่านน้ำเกิดความอบอุ่นก่อนที่จะพัดเข้าฝั่งซึ่งมีแผ่นดินเย็นจัด ในฤดูร้อนหรือบริเวณที่มีอากาศร้อน น้ำจะช่วยทำให้ลมเกิดความเย็นก่อนที่จะพัดเข้าไปบนฝั่ง ซึ่งมีความร้อนจัด ที่เป็นดังนี้เพราะธรรมชาติของน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล และมหาสมุทร ไม่ค่อยและรักษาความร้อนและความเย็นใดเหมือนกับแผ่นดิน เมื่อน้ำได้รับความร้อนความเย็นแล้วยังคายความร้อนความเย็นช้ากว่าแผ่นดิน ตรงกันข้ามกับแผ่นดิน ซึ่งดูดความร้อนและความเย็นใดเร็วกว่า น้ำ เมื่อพื้นดินได้รับความร้อนความเย็นแล้วคายความร้อนความเย็นใดเร็วกว่า ธรรมชาติที่แตกต่างกันอย่างตรงกันข้ามอย่างนี้ ทำให้เกิดลมประเภทต่าง ๆ ขึ้น เช่น

ก. ลมบก ลมทะเล

ลมบก

เกิดขึ้นในเวลากลางวัน พัดจากแผ่นดินออกไปหาห้วงน้ำ เช่น ทะเล และ มหาสมุทร ที่เป็นดังนี้ เพราะในเวลากลางวันพื้นดินคายความร้อนไวกว่าพินนา ดังนั้นอากาศเหนือพื้นดินจึงเป็นอากาศเย็น ส่วนท้องนากาลังคายความร้อนอยู่อย่างช้าๆ ดังนั้นอากาศร้อนจึงยังลอยขึ้นสู่เบื้องสูงอยู่เรื่อยๆ ในขณะที่ผิวพื้นอากาศเหนือพื้นดินเย็นสนิทแล้ว ดังนั้นอากาศเย็นซึ่งหนักจึงไหลลงมาแทนที่ว่างเปล่าเหนือพินนา เพราะอากาศร้อนบนพินนากาลังลอยขึ้น ควบเหตุนี้จึงเกิดลมพัดจากพินนามาสู่พินนา ซึ่งเรียกว่า “ลมบก” เพราะพัดมาจากทางบกลงสู่ทะเล (ขอให้สังเกตว่า ลมมพัดตามแหล่งที่พัดมา หรือทิศทางที่พัดมา)

ลมทะเล

เกิดขึ้นในเวลากลางวัน พัดจากทะเล หรือมหาสมุทร เข้าไปสู่แผ่นดิน ที่เป็นดังนี้ เพราะในเวลากลางวัน พื้นดินและท้องน้ำได้รับความร้อนจากดวงอาทิตย์พร้อมกัน แต่ท้องน้ำดูดความร้อนไวกว่าพื้นดิน ฉะนั้นในเวลาเท่ากัน พื้นดินจะดูดความร้อนไวกว่า และมีอุณหภูมิสูงกว่า เมื่อพื้นดินร้อนจัด อากาศเหนือพื้นดินก็จะพองและลอยขึ้นสู่เบื้องสูง อากาศเย็นบนผืนน้ำซึ่งเย็นกว่าก็จะไหลเข้าไปแทนที่ จึงเกิดเป็นลมพัดจากทะเลเข้าหาผืนแผ่นดิน ซึ่งเรียกว่า “ลมทะเล” เพราะพัดจากทะเล

ข. ลมมรสุม

ลมมรสุมเกิดจากลมพัดจากแผ่นดินออกสู่ท้องน้ำ และลมพัดจากท้องน้ำเข้าสู่แผ่นดินตามหลักของการเคลื่อนไหว ถ่ายเทอากาศร้อนและอากาศเย็น เช่น “ลมบก” “ลมทะเล” ผลักกันตรงที่ระยะเวลาซึ่งพัดติดต่อกันนานกว่า และมีบริเวณกว้างกว่าเท่านั้น

ลมมรสุมในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในจำนวนหลายประเทศในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งอยู่ในเขตมรสุมของทวีปเอเชีย ลมมรสุมพัดผ่านประเทศไทยตลอดปี และมีอยู่ ๒ ฤดูกาลดังนี้

๑. ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย คือจากบริเวณมหาสมุทรอินเดีย ผ่านคาบสมุทรมลายู เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน หรือ พฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ลมพัดพาเอาความชื้นและความร้อนจากมหาสมุทรเข้ามากระทบความชื้นจากพื้นดิน จึงทำให้ฝนตกติดต่อกันตลอดเวลาที่ลมพัดเข้ามา เราจึงเรียกฤดูนี้ว่า ฤดูฝน

๒. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดจากกลางทวีปเอเชียลงมาถึงประเทศไทยลงไปยังมหาสมุทรอินเดีย เป็นลมหนาวและแห้ง ทำให้เกิดความหนาวและเย็น เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นฤดูหนาวบนฤดูแล้งของไทย ลมฤดูนี้ทำให้เกิดลมฝนได้บ้าง ก็เมื่อผ่านท้องน้ำก่อนถึงแผ่นดิน เช่น จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งอยู่บนคาบสมุทรมลายู มีฝนตกในฤดูนี้ เพราะลมผ่านอ่าวไทยก่อนที่จะถึงแผ่นดิน

ค. ลมไต้ฝุ่น

ลมไต้ฝุ่น เป็นชื่อเฉพาะของพายุหมุน ซึ่งก่อตัวขึ้นในบริเวณทะเลจีนตอนใต้
ถ้าเกิดในมหาสมุทรอินเดีย ก็เรียกว่า "ไซโคลน" เกิดจากบริเวณหมู่เกาะอินเดีย
ตะวันตกก็เรียกว่า "สลาตัน" พายุเหล่านี้ความเร็วสูงมาก พายุหมุนมีชื่อเรียกตาม
อัตราความเร็วสูงต่ำดังนี้

๑. ดีเพรสชัน (Depression) ลมพายุอย่างอ่อน จะไต่ขึ้นขึ้นจากคำประกาศ
ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่เสมอ

๒. พายุโซนร้อน (Tropical cyclone) เป็นพายุขนาดกลาง

๓. พายุหมุนประเภทต่างๆ เช่น ไต้ฝุ่น (Typhoon)

เหตุที่เกิดลมไต้ฝุ่น

ในบริเวณท้องน้ำใหญ่ในฤดูร้อน ถ้าบริเวณใดเกิดมีความร้อนจัด กระแสอากาศ
ร้อนซึ่งเบาจะไหลลงชั้นล่างอย่างรวดเร็ว กระแสอากาศเย็นซึ่งอยู่ใกล้เคียง
และหนักกว่าก็จะไหลลงแทนที่อย่างรวดเร็ว พร้อมๆ กันโดยรอบ จนเกิดมีลักษณะ
เหมือนนาวา จึงเรียกว่า "พายุหมุน"

บริเวณที่เกิด

ไต้ฝุ่น มักจะเกิดแต่ในบริเวณทะเลจีนตอนใต้ พัดเข้าหาประเทศญี่ปุ่น ประเทศ
จีน ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศเวียดนาม และประเทศไทย ส่วนมากลมไต้ฝุ่นจะ
กระแทกชายฝั่งทะเลประเทศเวียดนามจนกำลังอ่อนจึงจะมาลงประเทศไทย

ลักษณะของลมไต้ฝุ่น

เมื่อจะเกิดพายุไต้ฝุ่น ท้องฟ้าจะมีเมฆดำ ลมพัดแรงจัด ฝนตกหนัก ฟ้า
แลบ หรือพายุ คลื่นในทะเลแรงทำให้เรือล่ม ไม้แตก ความแรงของพายุไต้ฝุ่น

นอกจากทำให้เรือขนาดใหญ่ ๆ แดกได้ บางทีก็หอยเขาเรือไปค้างอยู่บนบกได้ไกล ๆ จากฝั่งทะเล สำหรับยานเรือนราษฎร นาไร่และสวน จะเกิดความพินาศเสียหายอย่างหนัก

ผลของไต้ฝุ่น

ไต้ฝุ่นนำความเสียหายมาให้ประเทศที่ได้รับ ความรุนแรงของไต้ฝุ่นโดยตรง แต่สำหรับประเทศซึ่งอยู่บนแผ่นดินใหญ่ถัดจากบริเวณซึ่งถูกพายุไต้ฝุ่นกระทบโดยตรง หรืออยู่ถัดจากภูเขาสูง ชะงักความแรงของลมไต้ฝุ่นให้ค่อย ๆ สลายตัว กินแทนประเภทนี้ ไต้ฝุ่นมักจะนำพายุฝนเข้ามา ทำให้เกิดความชุ่มชื้น มีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกข้าวเจ้าได้ผลดีมาก

ภูมิศาสตร์ประเทศไทย

การเกษตร

เกษตรกรรมหมายถึงการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ดังนั้น พืชและปศุสัตว์จึงเป็น
เกษตรในประเทศไทยโดยสังเขปตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. การทำนา

พื้นที่และสภาพอากาศอำนวยให้ปลูกข้าวเจ้าได้ทุกจังหวัด แต่ในภาคกลางปลูก
ข้าวไร่ผลผลิตสูง และมีผู้ประกอบอาชีพทำนามากกว่าภาคใด ๆ สำหรับภาคเหนือและ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปลูกได้ทั้งข้าวเจ้าข้าวเหนียว ประเทศไทยมีข้าวสำหรับ
บริโภคเพียงพอแล้วยังมีเหลือสำหรับส่งไปขายต่างประเทศเป็นจำนวนมากทุกปี การส่ง
ข้าวไปขายต่างประเทศทำให้มีเงินตราต่างประเทศสำหรับซื้อสินค้าสำเร็จรูป เช่น เครื่อง
จักร เครื่องเวชภัณฑ์ ฯลฯ ซึ่งเราไม่สามารถผลิตเองได้ ประเทศซึ่งซื้อข้าวจากไทย
คือประเทศซึ่งพลเมืองรับประทานข้าวแต่ไม่สามารถผลิตข้าวไร่เพียงพอ

การทำนาในขณะนี้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นอันดี เช่น สนับสนุนใน
การทดลองปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ แนะนำให้ใช้ปุ๋ย ช่วยเหลือจากศัตรูพืช ช่วยให้น้ำ
เพียงพอ และช่วยขึงกันอุทกภัย ช่วยในการเศรษฐกิจเช่นตั้งสหกรณ์และให้การ
ช่วยเหลือทางการเงินเป็นต้น ให้การอบรมเป็นครั้งคราวในเรื่องวิทยาการเกี่ยวกับการ
ทำนาและการใช้เครื่องทุ่นแรงราคาไม่แพง ซึ่งผลิตขึ้นภายในประเทศเป็นต้น

๒. การทำไร่

พืชที่อยู่ในประเภทพืชไร่ มีอยู่เป็นอันมาก กลักรบางท้องถิ่นทำไร่สลับกับทำนา เพราะการทำนาในประเทศไทยทำเพียงปีละครั้ง ต่างจากประเทศอื่นๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น ทำนาปีละ ๒ ครั้งเป็นอย่างน้อย พืชไร่ที่ปลูกกันมากได้แก่พืชต่อไปนี้

อ้อย ปลูกกันมากในภาคเหนือและภาคอีสาน ทรายไคที่ยังมีโรงงานทำน้ำตาลหลายแห่ง การปลูกอ้อยกับหัวทระเป็นอาชีพหลักไคอย่างหนึ่ง

ยาสูบ ปลูกกันมากในภาคเหนือและภาคอีสาน เป็นพืชที่ปลูกพอจะมีหัวขบไค เป็นอาชีพไคอย่างถาวร เพราะมีโรงงานยาสูบของรัฐบาลเป็นลูกค้าประจำ

ปอ ปลูกกันมากในภาคเหนือและภาคอีสาน โรงงานภายในประเทศหลายแห่ง รัชชอเพื่อทำการระสอยและเชือก ถ้าหากมีมากเกินไปความต้องการภายในประเทศ ก็ยังส่งไปขายต่างประเทศไคได้เสมอ

มันสำปะหลัง ปลูกมากในจังหวัดระยองและชลบุรี แม้มันสำปะหลังเป็นอาหารที่ใช้น้อยมากภายในประเทศ ส่วนต่างประเทศก็มีความต้องการสูง เป็นพืชที่นำรายได้มาให้อย่างดีและยั่งยืน

ข้าวโพด ปลูกกันมากในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสินค้าออกที่ทำรายได้สูงมาสู่ประเทศ และในอนาคตจะต้องผลิตให้มากขึ้นจึงจะเพียงพอไค ความต้องการของต่างประเทศ

พืชเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างพอสังเขปว่าพืชไร่กำลังจะมีโอกาสเป็นสินค้าสำคัญ และทำให้มีอาชีพเป็นชาวไร่หวังไคว่าอาชีพนี้จะเป็นอาชีพที่เจริญถาวรอย่างหนึ่ง

๓. การทำสวน

พืชปลูกในสวนเป็นพืชทนเวลานานกว่าจะให้ผล ชาวสวนจะต้องมีทุนเดิม
สำรองใช้จ่ายไปจนกว่าจะให้ผลประโยชน์จากเงินและแรงลงไป พืชสวนที่สำคัญๆ
ได้แก่

สวนมะพร้าว มะพร้าวขึ้นงอกงามทั่วไปทุกภาค แต่จะให้ได้ผลดีที่สุดต้อง
ปลูกตามจังหวัดชายทะเล มะพร้าวเป็นเครื่องประกอบอาหารประจำวันของคนไทยทั้ง
อาหารหวาน และคาว นอกจากนี้ยังส่งไปขายต่างประเทศได้อีกเป็นจำนวนมาก
มะพร้าวที่มีชื่อที่สุดได้แก่มะพร้าวเกาะสมุย

สวนยางพารา ขึ้นงอกงามในภาคอีสานและชน ชนงอกงามในจังหวัดภาคใต้
และจังหวัดจันทบุรี เป็นสินค้าที่ส่งไปขายต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก ในปัจจุบัน
รัฐบาลได้ช่วยเหลือแนะนำปลูกยางให้ได้ดี เช่น การศึกษาคือการทดลองของ
ต้นยางใหม่กับต้นยางเก่าซึ่งแข็งแรงแล้ว เพื่อให้ได้ต้นยางใหม่ในเวลาเร็วกว่า
เดิม ซึ่งต้องรอให้เติบโตจากต้นเล็ก ๆ

สวนผลไม้ เป็นอาชีพหลักของคนไทยจำนวนมากแทบทุกภาค เพราะแต่ละ
ภาคก็มีผลไม้ซึ่งมีชื่อเสียง เช่น ลำไยเชียงใหม่ ส้มโอนครชัยศรี สับปะรดศรีราชา
น้อยหน่าลพบุรี ลางสาคอตรัง เป็นต้น เนื่องจากเมืองไทยมีผลไม้สดทุกฤดูกาล
ตลอดปี ชาวสวนผลไม้ชนบทหนึ่ง ๆ ทำเงินได้มากเพียงปีละ ๑ ครั้ง แต่ตลอดปีก็ต้อง
บำรุงรักษาสวนด้วยความขยันขันแข็ง

๔. การเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์มีสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก. เลี้ยงสัตว์เป็นพาหนะและใช้งาน การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นพาหนะและใช้งาน
มีอยู่ทั่วไป เพราะในการทำยังต้องใช้วัวและควายเพื่องานและเทียมเกวียน

เพอรรถกถาสังฆของ มาตเลียงเพอชชชส่วนมากเป็นมาใช้ในราชการทหาร ตำรวจ
ส่วนมาตเลียงโดยสารและบรรทมมแต่ทงทวกลาปางเท่านั้น ส่วนช่างซึ่งเลียงไว้ทำ
งานชนลาชงมีมากในภาคเหนือและภาคอีสาน

ข. เลียงสัตว์เป็นอาหาร สัตว์ที่เลียงเป็นอาหารได้แก่ เป็ด ไก่ ห่าน วัว และ
หมู เป็ดไก่ห่านและวัวเลียงได้ทั่วๆ ไปทุกภาค แต่หมูเลียงกันมากในภาคตะวันออก
เฉียงเหนือ

การป่าไม้

ประเทศไทยอยู่ในเขตอากาศร้อน และชื้นจึงมีป่าไม้ประเภทต่าง ๆ อยู่ทั่วประเทศ
แต่ละภาคก็ มีไม้ต่าง ๆ ชนกัน กันไป ป่าไม้ในเมืองไทยนอกจากเป็น ทรัพยากร
ธรรมชาติที่มีค่าแล้วยังมีประโยชน์ในการรักษาแผ่นดินให้ชุ่มชื้น และเป็นเครื่องขบยง
มิให้น้ำไหลบ่าจากภูเขาหรือทราบสูงมาสู่ทราบต่ำรวดเร็วเกินไป ป่าไม้ที่มีค่าของ
ประเทศไทยมีหลายประเภทดังนี้

๑. ป่าไม้สัก ชนงอกงามในภาคเหนือตั้งแต่เชียงใหม่จนถึงแพร่และน่าน
การปลูกไม้สักต้องใช้เวลาหลายสิบปีจึงจะตัดได้ และเมื่อตัดก็ของปลูกทดแทนอยู่
ตลอดเวลามีฉะนั้นในภายหน้าจะมีไม้ไม่พอใช้ คนไทยนิยมใช้ไม้สักปลูกเรือนและทำ
เครื่องเรือน ไม้สักเป็นสินค้าออกที่สำคัญประเภทหนึ่ง

๒. ป่าไม้เบญจพรรณ ได้แก่ไม้ยาง ไม้เต็งรัง ไม้แดง ไม้พยุง ไม้กระบาก
ไม้ประดู่ ไม้ไผ่ ไม้โกงกางและหวาย ไม้เต็งรังและไม้ยางมีมากแถบจังหวัดอุดรธานี
ตาก และจันทบุรี ไม้ไผ่มีทั่วประเทศแต่มากในแถบจังหวัดกาญจนบุรี ไม้โกงกางมี
มากแถบจังหวัดชายทะเล หวายมีมากในภาคใต้และตะวันออก ส่วนไม้อื่น ๆ มีอยู่
ทั่วไปในภาคกลางและภาคเหนือ

ข้าไม่เป็นที่พยากรณ์ธรรมชาติของไทยประเภทหนึ่ง การประกอบอาชีพ
ประเภทของลงทุนมากและต้องใช้เวลานานเพื่อรอคอยผลประโยชน์ นอกจากนั้นแล้ว
ข้าไม่ยังทำให้เกิดการประกอบอาชีพปลุกย่อยหลายอย่าง เช่น การปลูกครั้ง การทำ
นามันยาง และการเผาด่าน เป็นต้น

การชลประทาน

กรมชลประทานเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงเกษตร เพราะการชลประทานมีความ
สำคัญต่อการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง ตามที่ทราบแล้วว่าเกษตรกรต้องอาศัยน้ำซึ่งเกิดตาม
ฤดูกาลเช่นการดำนาต้องรอฝน แต่น้ำตามธรรมชาติไม่เป็นของแน่นอน บางปีนามาก
เกินไป บางปีน้อยเกินไป บางปีมอดตกภัยเกิดนาท่วมจนพืชเสียหายหมด ทำให้ย่นหน่งบ
ชาวนาไม่สามารถเพาะปลูกพืชให้ทันฤดูกาลได้ ดังนั้นจึงต้องมีหน่วยราชการที่จะช่วย
ในการเกษตร คือกรมชลประทาน ซึ่งให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเก็บรักษาและ
ระบายน้ำดังนี้

๑. การทำเหมืองฝาย คือการทักน้ำจากแม่น้ำสายใหญ่ๆ เข้าไปเก็บไว้ใน
คลองทขกไว้รวมน้ำ ออกไปส่งพนักททำการเพาะปลูก เหมืองฝายมีอยู่ทั่วไปใน
ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง

๒. อ่างเก็บน้ำ คือการสร้างทำนบกั้นทางน้ำ แล้วระบายปล่อยน้ำไปใช้
ประโยชน์ในการเกษตร

๓. เขื่อน คือการทำประตูกั้นทางน้ำเพื่อผอนให้น้ำพอใช้ตลอดปี โดยไม่
ไหลลงไปหมดในฤดูน้ำ และเก็บกักน้ำในฤดูแล้ง นอกจากนั้นยังกั้นน้ำให้เกิด
ชลตกภัยอีกด้วย เขื่อนที่สำคัญได้แก่ เขื่อนภูมิพลซึ่งกำลังก่อสร้างอยู่ และเขื่อน
เจ้าพระยา

๔. การสูบน้ำ คอสูบน้ำจากแหล่งตมนา ไปใช้ในแหล่งที่ต้องการน้ำ
 ๕. การป้องกันนาท่วม คอทาคนกนนาและชคคคลองระบายนาทางเมอนามา
 มากเกินไป

การประมง

คนไทยซึ่งมีภูมิลานาตามหัวเมืองชายทะเลเป็นส่วนมาก มีอาชีพทางจับสัตว์น้ำ
 ส่วนผู้ที่มีภูมิลานาอยู่ริมแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ก็มักจะประกอบอาชีพทางจับสัตว์น้ำเช่นกัน
 คนไทยนิยมจับประตนาปลาสด ปลาแห้ง ปลาเค็มและน้าปลา ฉะนั้นอาชีพการประมง
 นาจก น้าเค็ม จึงเป็นอาชีพที่มั่นคงพอสมควร การประมงแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. การประมงนาจก ชาวประมงนาจกมักประกอบอาชีพเป็นอิสระต่างคน
 ต่างทำ ไม่ต้องอาศัยนายทุนเพราะเครื่องมือและเรือที่จะใช้ไม่เป็นของที่มีราคาแพง
 จนเกินไป เมื่อจับสัตว์น้ำได้เช่นปลา กุ้ง และหอย ก็นำมาขายที่ตลาด หรือมอบรับซื้อ
 ในท้องถิ่นนั้น ๆ ชาวประมงบางคนก็อาจทำปลาแห้ง ปลาเค็ม ปลาร้าเสียเอง ส่วนมาก
 จะมอบรับซื้อไปทำอาหารคาวหวาน การประมงนาจกหากินมากแต่จะจับตัวคนครุสรวรค จังหวัด
 ชัยภูมิ และบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางซึ่งมีนาทวมขาคตามทุ่งนาเป็นบริเวณกว้างขวาง

๒. การประมงน้าเค็ม การประมงน้าเค็มส่วนมากใช้วิธีจับปลาด้วยการทำ
 โป๊ะ ดังนั้นผู้มทุนน้อยจึงมักจะเป็นลูกจ้างของนายทุนซึ่งเป็นเจ้าของโป๊ะ การเป็นเจ้า
 ของโป๊ะต้องเป็นผู้มทุนมาก เพราะนอกจากโป๊ะยังต้องมีอวนมีเรือลากอวนเรือบรรทุก
 ปลา เรือเหล่านี้ต้องมีขนาดใหญ่มากพอสมควร จึงจะสามารถออกไปได้ไกลในบริเวณ
 น้าลึกได้ ชาวประมงน้าเค็มส่วนมากนำปลา กุ้ง หอย ไปขายที่ท่า พ่อค้าคนกลางจะ
 นำไปขายสด ๆ ข้าง นำไปทำเป็นปลาแห้ง ปลาเค็ม กุ้งแห้ง กะปิ น้าปลาข้าง

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการประมง จึงได้ช่วยเหลือชาวประมงโดย
การสร้างห้องเย็นบนทเกยรกราศักดิ์ทะเลให้สด เพื่อส่งให้ของตลาดมีอาหารสดขาย
ตลอดปี มองคการสะพานปลาของบริษัศตวันากวราคายคัธรม มีเจาหนาตผาย
การประมงแนะนำการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ทันสมัยและมีคุณภาพดี มีเจาหนาต
รักษาและบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำจืด น้ำเค็ม ทางราชการได้อบรมและทำเอกสารแนะนำ
การเลี้ยงปลาในบ่อ การทำนากุ้ง (คือเลี้ยงกุ้งน้ำเค็มในบริเวณริมทะเล) และการ
เลี้ยงหอยนางรม เป็นต้น

การทำเหมืองแร่

แร่สำคัญในเมืองไทยมีหลายประเภทด้วยกัน ประเภทที่ประโยชน์ใช้ผลผลิต
ของเช่นคิบก ประเภทเชอเพลิงเช่นถ่านหินลิกไนต์ และแร่ค้ำเช่นทองและพลอย
เป็นต้น ต่อไปนี้คือแร่สำคัญ ๆ ซึ่งได้บอกทำเหมืองแร่แล้ว คือ

๑. แร่คิบก เป็นแร่ที่มีมากที่สุดและนำรายได้มาสู่ประเทศมากกว่าแร่ชนิดอื่น
จังหวัดที่บอกทำเหมืองแร่ได้แก่จังหวัดภาคใต้ เช่น ภูเก็ต พังงา ตะกั่วป่า ระนอง
ตรัง สงขลา สุราษฎร์ธานี ยะลา นครศรีธรรมราช ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และ
เพชรบุรี ส่วนภาคอื่น ๆ ได้แกจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เชียงราย เชียงใหม่
และตาก

ประโยชน์ของคิบก ใช้ในการทำเหรียญกระษาปณ์ (สตางค์และเหรียญสลึง)
ใช้ขายเหล็กทำกระป๋องเพื่อบรรจุอาหารกระป๋องต่าง ๆ

๒. แร่ทังสแตน ส่วนมากเรียกกันว่าวุลแฟรม เพราะวุลแฟรมเป็นแร่ชนิดหนึ่งของ
แร่ทังสแตน จังหวัดที่บอกทำเหมืองแร่ได้แก่จังหวัดภูเก็ต พังงา ตะกั่วป่า
กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี แม่ฮ่องสอน และตาก

ประโยชน์ของมูลแฟรม คือใช้ทำให้หลอกไฟฟ้า ผสมกับเหล็กทำเหล็กกล้า

๓. แร่เหล็ก แหล่งที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่เขามครมจังหวัดกาญจนบุรี แต่เหมืองที่เขตทำงานอยู่ที่เขาตยควาย อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี โรงถลุงเหล็กใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอยู่ที่ค่ายท่าหลวง จังหวัดสระบุรี

๔. แร่ตะกั่ว มีหลายแห่งแต่เขตเหมืองที่จังหวัดกาญจนบุรีแห่งเดียว

๕. แร่ใยหิน เหมืองใยหินทำไผ่ผลึกในขณะนี้ คือที่จังหวัดพิจิตร

ประโยชน์ของใยหิน คือใช้ในการทำปูนปลาสเตอร์ ทำแบบหล่อ ทำพื้นปลอมทำใย และผสมปูนซีเมนต์

๖. ถ่านหินลิกไนต์ เขตเหมืองแห่งเดียวที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ใช้เป็นเชื้อเพลิงของโรงไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่

ส่วนแร่ประเภทอื่น ๆ ที่มีในเมืองไทยแต่มีไผ่กล่าวในที่นี้ เช่น ทองคำ นามัน ทองแดง ฯลฯ ก็เพราะยังมีไผ่ทำเป็นงานใหญ่และยังมิไผ่ผลประโยชน์ที่เท่าเทียมของแร่ชนิดต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้

การอุตสาหกรรม

ประเทศไทยมีผลผลิตและวัตถุดิบทางเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก ถึงนั้นเมื่อส่งไปขายต่างประเทศก็สามารถใช้เงินนั้นซื้อสินค้าต่างประเทศเข้ามาไผ่มาก แต่เมื่อสงครามต่างประเทศไม่ซื้อสินค้าจากเรา ก็ทำให้เราไม่สามารถซื้อของทำเป็นเข้ามาใช้ได้ เมื่อเป็นดังนี้ก็ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนในค้าขายเพราะของมีน้อยก็ย่อมราคาแพง การที่คนไทยต้องพึ่งสินค้าประเภทอุตสาหกรรมจากต่างประเทศมาก จึงเป็นเหตุให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ เมื่อเป็นดังนี้รัฐบาลจึงส่งเสริม

การประกอบอุตสาหกรรมภายในประเทศโดยชักชวนคนไทยและชาวต่างประเทศให้มาลงทุน

การอุตสาหกรรมในประเทศไทยยังไม่ดีเจริญ เพราะคนไทยยังไม่มีความรู้ความชำนาญในการประกอบอุตสาหกรรม ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องช่วยเหลืออุปการะโดยรื้อฟื้นโรงงานต่าง ๆ ขึ้นเป็นลักษณะของการกึ่งราชการ และถ้ากิจการชนิดใดที่เอกชนสามารถดำเนินการเองได้ก็ช่วยส่งเสริมและให้ความสะดวกในการที่จะไปประกอบการอุตสาหกรรมนั้น ๆ ตามสถิติของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๐๔ ในจังหวัดพระนครและธนบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรม ๘,๑๕๒ โรง ในต่างจังหวัดรวมกัน ๑๖,๑๑๗ โรง

โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. โรงงานปูนซีเมนต์ มีอยู่ ๒ แห่งคือทางซอและท่าหลวง จังหวัดสระบุรี ผลิตซีเมนต์ได้เพียงพอความต้องการภายในประเทศ และมีพอส่งไปขายประเทศใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ บังกลา และลาว

๒. โรงงานทอกระสอบ มีทั้งจังหวัดนนทบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา และธนบุรี

๓. โรงงานผลิตแก้ว โรงงานที่ผลิตขวดชนิดต่าง ๆ ตลอดจนถ้วยแก้วอื่นเป็นโรงงานขนาดใหญ่อยู่ที่จังหวัดธนบุรีมีชื่อว่า โรงงานอุตสาหกรรมทำเครื่องแก้วไทย เป็นของเอกชน ส่วนโรงงานของการแก้วไทย เป็นโรงงานขนาดใหญ่สังกัดกระทรวงกลาโหม ผลิตเครื่องแก้วใช้ในราชการ เช่น ขวดยาสำหรับโรงพยาบาลทั่วประเทศ ถ้วยแก้ว หลอดกระเบื้องและโต๊ะกระเบื้อง

๔. โรงงานผลิตภัณฑ์ยาง เนื่องจากยางเป็นวัตถุดิบที่ไทยผลิตได้จนเป็นที่ ๓ ของโลก ดังนั้นการผลิตสิ่งของซึ่งทำด้วยยาง ก็ควรจะเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญ

ของไทย ในปัจจุบันมีโรงงานเป็นจำนวนมากผลิตสินค้าอย่าง เช่น พนรองเท้า รองเท้า
ชนิดต่าง ๆ ยางจักรยาน ยางรถยนต์ เขารองนั่ง หมอนอิง ดูกม้อ สายยาง กระเป๋
นารอน กระเป๋าน้ำแข็ง และเครื่องเล่นกีฬา เช่น ลูกบอล ท่วงยาง เป็นต้น โรงงาน
เหล่านี้มีอยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคใต้

๕. โรงงานเครื่องโลหะเคลือบ โรงงานส่วนมากอยู่ในจังหวัดขอนแก่น
ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทช่วยลดการสั่นของจากต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก สิ่งผลิต
ได้แก่ จาน ชาม ถ้วยโต ชามอ่าง ถาด กระโถน ภาชนะหุงต้ม ฯลฯ

๖. โรงงานเครื่องลงหิน โรงงานมีมากแต่ในจังหวัดพระนคร สิ่งที่
ประดิดประดอยได้แก่ ช้อน ช้อนม มีด ชัน พาน เขียงเตียน และเครื่องชุดชั้นช้อนมีดซึ่งทำ
ตามแบบของเครื่องชุดครัวประธานอาหารของชาวยุโรป เครื่องใช้เป็นชุดเป็นทีนนิยม
ของชาวต่างประเทศเป็นอันมาก

๗. โรงงานทอผ้าไหมไทย ผ้าไหมไทยกำลังเป็นที่นิยมทั่วโลก ดังนั้นการ
ทอผ้าไหมไทยจึงเป็นอาชีพที่มั่นคง มีการทอทั่วไปในภาคเหนือ ภาคอีสาน และใน
กรุงเทพฯ

๘. โรงงานทำเครื่องถมและเครื่องเงิน เครื่องใช้และเครื่องประดับทำ
ด้วยถมเงินเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศมาก ดังนั้นเครื่องประดับ เช่น เข็มกลัด
สายสร้อย กระดุม เข็มกลัด เนคไท ของบุหรื จึงเป็นของที่ระลึกซึ่งชาวต่างประเทศ
นิยมซื้อเป็นอย่างยิ่ง โรงงานส่วนมากอยู่ในกรุงเทพฯ

นอกจากนี้ ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก ซึ่งจะศึกษาได้จาก
เอกสารของกระทรวงอุตสาหกรรม.

การค้า

การค้าในประเทศไทยในปัจจุบันนี้พอจะแบ่งเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก. การค้าขายภายในประเทศ

การค้าขายภายในประเทศได้แก่การขายสินค้าซึ่งเป็นผลผลิตภายในประเทศเอง เช่น การที่ชาวนาขายข้าวเปลือกให้ผู้ไปทำการสี และพ่อค้าชาวสารสามารถจากโรงสี หรือ การแลกเปลี่ยนสินค้ากันเช่นจังหวัดชายทะเลส่งปลาเค็ม น้ำปลา กระปิ ไปขายในภาคต่าง ๆ และจังหวัดภาคใต้ส่งผลไม้ เช่น เงาะ มังคุด ทุเรียน มาขายในภาคกลาง เป็นต้น การค้าออกประเภทหนึ่งก็คือการรับสินค้าจากต่างประเทศจากเอเยนต์ส่งไปขายทั่วไปในเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ ฉะนั้นการค้าภายในจึงประกอบไปด้วยสินค้าซึ่งเป็นผลผลิตของประเทศไทย และสินค้าจากต่างประเทศ

การค้าภายในจะคึกคักหรือซบเซาขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าและมูลค่าของสินค้าซึ่งส่งไปขายต่างประเทศ จะสังเกตได้จากใบไหม้ข้าว ขางพารา และคิยกราชาติ ชาวนา ชาวดอนยางและกรรมกรเหมืองแร่ก็ย่อมจะมั่งคั่งขายของเครื่องอุปโภคบริโภคมาก

ข. การค้าระหว่างประเทศ

ผู้ที่ทำการค้าระหว่างประเทศต้องเป็นผู้มีความรู้ในภาษาต่างประเทศและทราบภาวะของตลาดในต่างประเทศด้วย ต้องเข้าใจในการติดต่อและมีเงินทุนมาก ดังนั้นบริษัทซึ่งทำการค้าระหว่างประเทศจึงมักจะเป็นคนต่างชาติ ถ้าจะพิจารณาประเภทของสินค้าออกจะเห็นว่าส่วนมากเป็นผลผลิตทางเกษตร ส่วนสินค้าเข้าส่วนมากเป็นเครื่องจักรกล และเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การวางข้างล่างนี้เปรียบเทียบกับให้เห็นมูลค่าเป็นเงินล้านบาทของสินค้าเข้าและขาออก (ไม่ต้องท่องจำเพราะย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปทุกปี)

เลขที่	รายชื่อสินค้า	พ.ศ. ๒๕๐๓ มูลค่าด้านบาท	พ.ศ. ๒๕๐๔ มูลค่าด้านบาท	พ.ศ. ๒๕๐๕ มูลค่าด้านบาท
	สินค้าเข้า			
๑	เครื่องจักรกล	๒,๓๙๐	๒,๔๖๑	—
๒	น้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น	๑,๐๒๕	๑,๐๑๐	—
๓	เคมีภัณฑ์ (รวมทั้งยารักษาโรค)	๙๙๔	๑,๐๓๘	—
๔	เหล็กและเหล็กกล้า	๗๖๐	๗๗๔	—
๕	ผ้าผ้ายประเภทต่าง ๆ	๖๔๒	๗๗๙	—
๖	นมและอาหารนม	๔๐๖	๔๐๑	—
	สินค้าออก			
๑	ข้าว	๒,๕๗๐	๓,๕๙๘	๓,๒๙๓
๒	ยางพารา	๒,๕๗๙	๒,๑๓๐	๒,๑๑๐
๓	ข้าวโพด	๕๕๑	๕๙๗	๕๐๓
๔	คอก	๕๓๗	๖๑๗	๖๘๕
๕	ไม้สัก	๓๕๖	๒๕๒	๑๖๙
๖	แป้งมันสำปะหลัง	๒๒๒	๒๗๘	๑๕๙
๗	ปอ	๒๓๐	๖๒๖	๕๘๙

หมายเหตุ แป้งมันสำปะหลังไม่ได้รวมยอดมันสำปะหลังขึ้นเข้าด้วย

สินค้าเข้า เรียงตามอันดับมูลค่าสูงถึง

พ.ศ. ๒๕๐๓

เครื่องจักรกล
น้ำมันเชื้อเพลิง
เคมีภัณฑ์

พ.ศ. ๒๕๐๔

เครื่องจักรกล
เคมีภัณฑ์
น้ำมันเชื้อเพลิง

พ.ศ. ๒๕๐๕

—
—
—

เหล็กและเหล็กกล้า

ผ้ายาย

นมและอาหารนม

ผ้ายาย

เหล็กและเหล็กกล้า

นมและอาหารนม

สินค้าออก เรียงตามอันดับมูลค่าสูงสุด

พ.ศ. ๒๕๐๓

ยางพารา

ข้าว

ข้าวโพด

คึบก

ไม้สัก

ปอ

ยางมันสำปะหลัง

พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้าว

ยางพารา

ปอ

คึบก

ข้าวโพด

ยางมันสำปะหลัง

ไม้สัก

พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้าว

ยางพารา

คึบก

ปอ

ข้าวโพด

ไม้สัก

ยางมันสำปะหลัง

ถ้าพิจารณาจากรายการเหล่านี้จะเห็นได้ว่าสินค้าออกของไทยมีมูลค่าไม่คงที่ อาจเปลี่ยนแปลงทุกปีแล้วแต่ความต้องการของต่างประเทศบ้าง บางคราวก็เนื่องจาก ประเทศที่ผลิตสินค้านั้น ๆ ได้รับความเสียหายทางธรรมชาติไม่สามารถผลิตได้ ทำให้ต้องทวง จำนวนที่ส่งซื้อจากประเทศอื่น ๆ มากขึ้น ส่วนอันดับสินค้าตกไปเช่นไม้สัก มีได้ หมายความว่าต่างประเทศไม่ต้องการไม้สักไทย แต่ทางประเทศไทยไม่มีไม้สักเพียง พอกับความต้องการ ทั้งรัฐบาลมีความเป็นห่วงในการทดแทนสินค้าที่ทำลายก่อนเวลาอัน สมควร ส่วนมันสำปะหลังมีทางที่จะเป็นสินค้าสำคัญยิ่งขึ้น เพราะมีต้นทุนของการและ ประเทศที่มันสำปะหลังคุณภาพดีเท่าของเมืองไทยมีน้อย

พ.ศ. ๒๕๐๔ ประเทศไทยขายสินค้าออกเป็นมูลค่า ๙,๙๙๗ ล้านบาท ซอสสินค้า เข้าเป็นมูลค่า ๑๐,๒๘๗.๓ ล้านบาท นับว่าเป็นบทความแตกต่างระหว่างการขายและ

การชื้อนอขายสินค้าในรอบ ๑๐ ปี ในการทูลงมรายการชื้อเครื่องเหล็ก เครื่องจักรมาก
อยู่ ก็เพราะประเทศไทยกำลังอยู่ใน ระยะที่ดำเนินการพัฒนาการทางอุตสาหกรรมและ
เกษตรกรรมอย่างกว้างขวาง

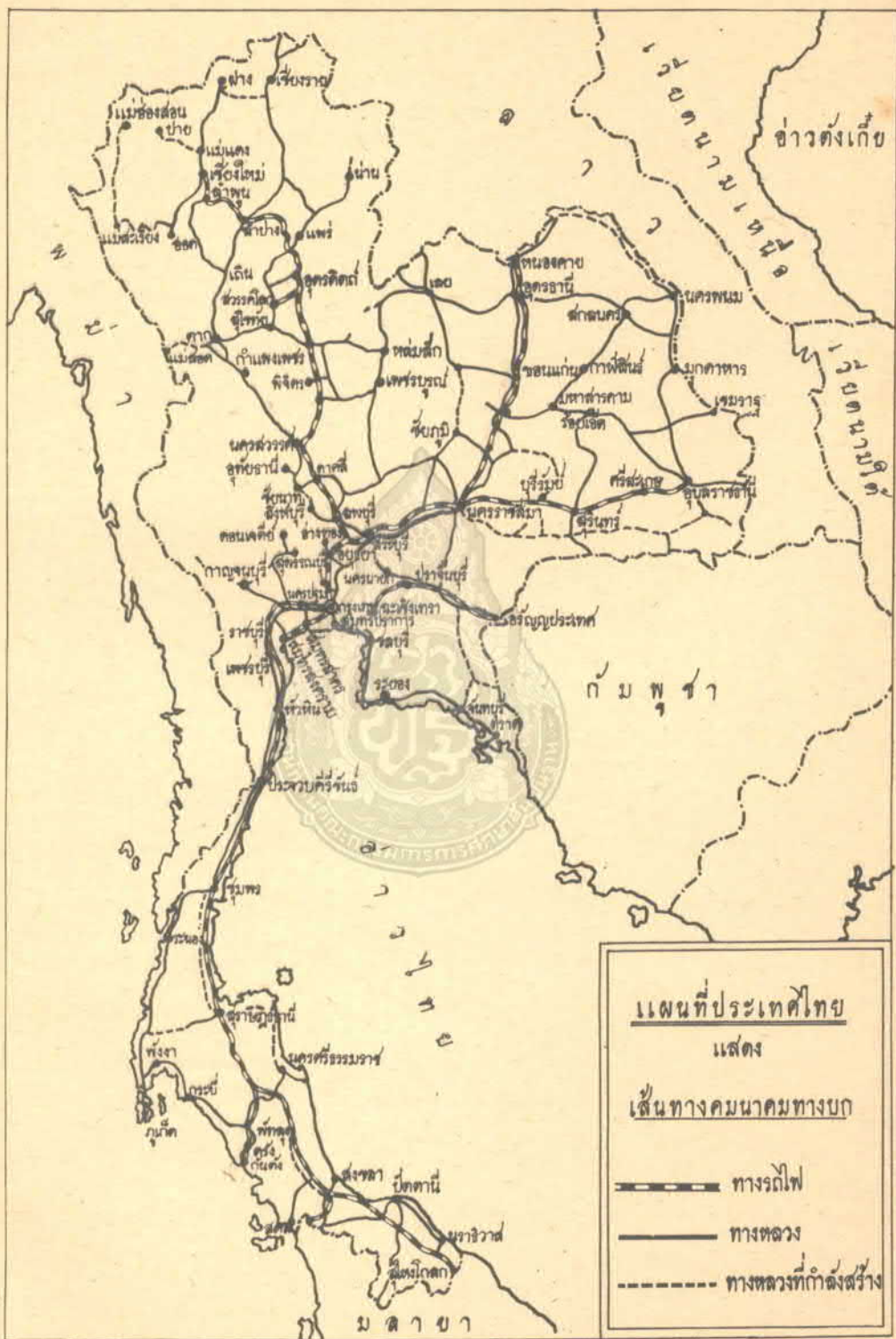
ประเทศซึ่งซื้อสินค้าจากประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๐๔) เรียงตามลำดับมูลค่า
ของสินค้าซึ่งซื้อจากประเทศไทยดังนี้

๑. ญี่ปุ่น	๒. สหพันธรัฐมลายา
๓. ชองกง	๔. สิงคโปร์
๕. สหรัฐอเมริกา	๖. สหราชอาณาจักร
๗. เยอรมันตะวันตก	

ประเทศซึ่งส่งสินค้ามาประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๐๔) เรียงตามลำดับมูลค่า
ของสินค้าที่ส่งมาขายในประเทศไทยดังนี้

๑. ญี่ปุ่น	๒. สหรัฐอเมริกา
๓. สหราชอาณาจักร	๔. เยอรมันตะวันตก
๕. สิงคโปร์	๖. ชองกง
๗. เนเธอร์แลนด์	

พ.ศ. ๒๕๐๓, พ.ศ. ๒๕๐๔, พ.ศ. ๒๕๐๕ ญี่ปุ่นดำรงตำแหน่งเป็น
ประเทศที่ ๑ ในการซื้อและการขายสินค้ากับประเทศไทย สินค้าชาวเขาตนาพิจารณา
ผลิตขึ้นเองให้เพียงพอก่อนนมและอาหารประเภททำจากนม คนไทยซื้ออาหารประเภทนม
จากต่างประเทศวันหนึ่ง ๆ ประมาณหนึ่งล้านเก้าหมื่นบาท

การคมนาคม

การคมนาคมหมายถึงการเดินทาง การขนส่ง และการสื่อสาร ทั้งนี้การคมนาคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญของความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจนความพลุกพล่านของประเทศชาติ เช่นการสร้างถนนขึ้นเชื่อมระหว่างเมืองใหญ่ ๆ ก็เพื่อกับขยับเขยื้อนเข้ามาหากัน ตลอดจนทอดยาวออกไปตามชานเมืองและขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ เพราะการขาดการขนส่งผลผลิตสะดวก ประชาชนก็ย่อมไม่รีบเกียจที่จะออกไปจากตัวเมือง นอกจากนั้นการศึกษาก็ได้ขยายตัวตามออกไป เช่นจะเกิดมีโรงเรียนและสถานศึกษาขึ้นส่งกระจายออกไปอยู่ตามชานเมือง การเดินทางสะดวกทำให้ประชาชนมีโอกาสได้เดินทางไปมาหาสู่กันจะเป็นเหตุให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากัน ขนบธรรมเนียมของคนอื่น ๆ เหล่านี้เป็นความมีประโยชน์โดยทางอ้อม นอกจากนั้นเมื่อเกิดภัยธรรมชาติหรือภัยสงครามก็ช่วยเหลือนกันได้ทันที

เมื่อพิจารณาแผนผังแสดงทางรถไฟ ทางรถยนต์ ทางเรือและทางอากาศแล้วจะเห็นได้ว่าทางรถไฟของไทยนั้นกระจายผ่านเมืองสำคัญอย่างทั่วถึงและไปสิ้นสุดตามหัวเมืองสำคัญที่อยู่ชายแดนทางสิ้น ส่วนทางรถยนต์ก็มรดนสายเล็ก ๆ คึกคักเชื่อมโยงระหว่างเมืองเล็ก ๆ ที่ทางรถไฟไม่ไ้ผ่าน สำหรับทางเรือมีการติดต่อกับเมืองสำคัญทางชายทะเลได้ทั้งสิ้น ส่วนทางอากาศไม่เพียงแต่จะติดต่อระหว่างหัวเมืองที่สำคัญเท่านั้น สำหรับท้องที่ซึ่งติดต่อทางบกลำบาก เช่น แม่ฮ่องสอน แม่ฮ่องสอน กรมการทางอากาศทำให้ติดต่อกับเมืองอื่น ๆ ได้สะดวก

การสื่อสารระหว่างกรุงเทพ ฯ กับเมืองที่สำคัญก็มีการไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ทางไกลและวิทยุ สำหรับวิทยุ นอกจากเป็นเครื่องสื่อสารแล้วยังมีประโยชน์ในทางให้ความรู้ความบันเทิง สถานวิทยุซึ่งส่งเสริมการศึกษาย่างกว้างไกลแก่ทุกศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีรายการส่งวิทยุเรียนวิชาต่าง ๆ สำหรับสอนในห้องเรียนซึ่ง

เรียกว่าวิทยุโรงเรียน และรายการเสริมความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ สำหรับครูและผุ่
 สนใจ สถานโทรทัศน์สองสถานทางกีมีรายการส่งเสริมการศึกษาโดยตรง เช่น การ
 สอนภาษาต่างประเทศ สอนวิทยาศาสตร์ สอนสังคมศึกษา สอนดนตรี ฯลฯ ส่วน
 จังหวัดซึ่งไม่สามารถรับโทรทัศน์จากสถานกรุงเทพ ได้ ทางราชการก็สร้างสถาน
 วิทยุท้องถิ่นจังหวัดลำปาง จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดสงขลา

การคมนาคมและบริการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปยังศูนย์กลางการค้าสะดวก
 มาก ถ้าพิจารณาแหล่งผลิตเป็นภาค ๆ จะมีดังนี้ คือ

ภาคเหนือ

ผลิตผลสำคัญได้แก่ ไม้สัก ยาสสูบ ฝ้ายไหม ฝ้ายดิบ เครื่องเงิน รมกระชาย
 เครื่องปั้นดินเผา กระเทียม มันฝรั่ง ผลไม้ ฯลฯ แหล่งผลิตใหญ่ที่เชียงใหม่ ลำพูน
 ลำปาง เชียงราย เพชรบูรณ์ ฯลฯ ในบริเวณเมืองเหล่านี้จะเห็นได้ว่ามีทางรถไฟ
 รถยนต์ผ่าน สามารถขนส่งได้สะดวกตลอดปี

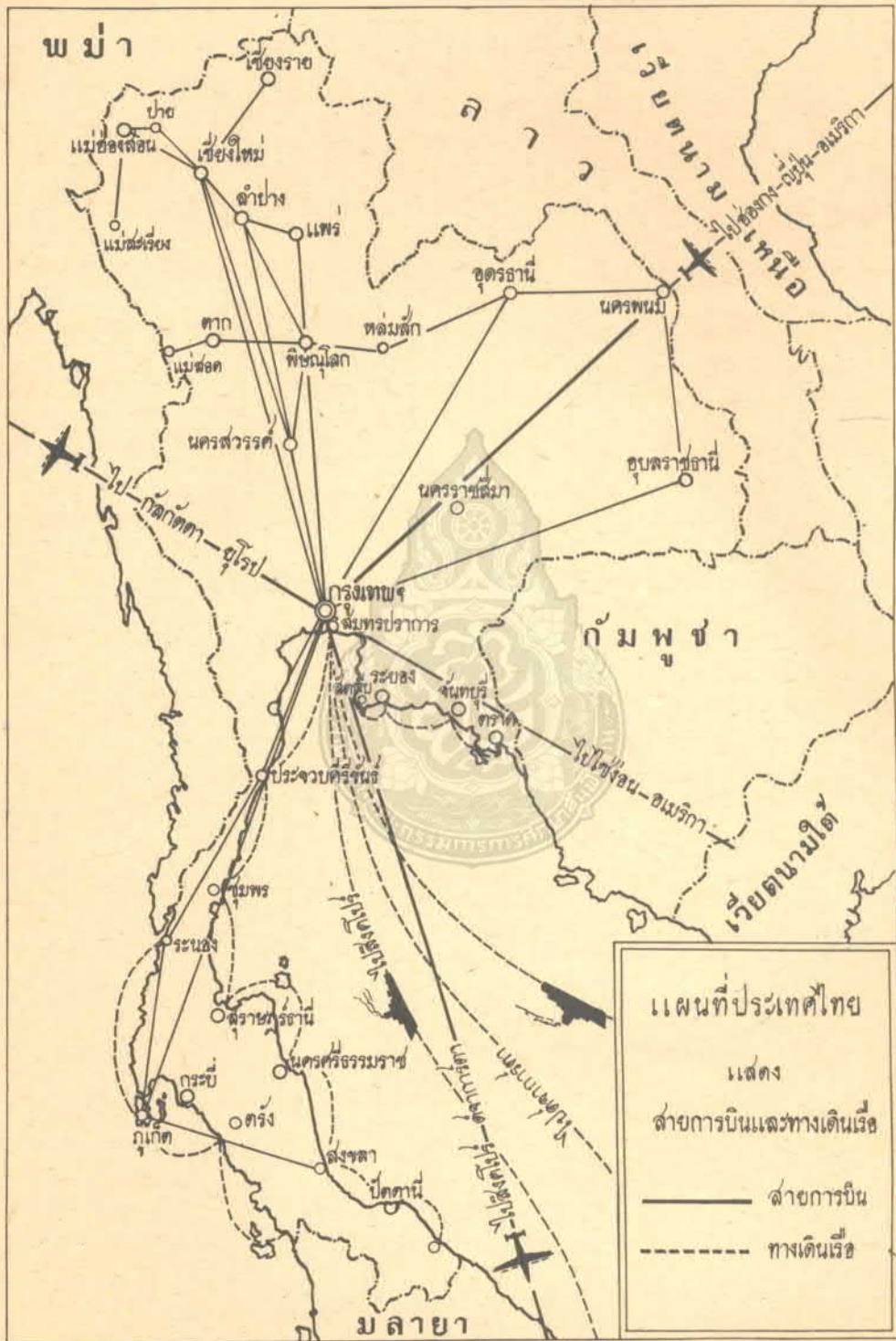
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลิตผลสำคัญได้แก่ ปลูกข้าว ฝ้าย อ้อย ข้าวโพด ฝ้ายดิบ ฝ้ายไหม ฯลฯ แหล่ง
 ผลิตใหญ่ ๆ อยู่ทางอุบลราชธานี อุดรธานี นครราชสีมา ฯลฯ ในบริเวณเมืองเหล่านี้มี
 ทางรถไฟ ทางรถยนต์ผ่าน มีถนนที่ลัดคั่นถนนมีคุณภาพ

ภาคตะวันออก

ผลิตผลสำคัญได้แก่ ยางพารา ผลไม้ อาหารทะเล แป้งมันสำปะหลัง น้ำตาล
 ไข่เป็ด ฯลฯ แหล่งผลิตใหญ่ ๆ อยู่ทางชลบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ฯลฯ ในบริเวณ
 นี้มีรถไฟสายตะวันออก มีทางรถยนต์และมีเรือเดินระหว่างเมืองชายทะเลกับ

กรุงเทพ

ภาคใต้

ผลิตผลสำคัญได้แก่แร่ตะกั่ว ขางพารา ผลไม้ มะพร้าว อาหารทะเล ฯลฯ แหล่งผลิตใหญ่ ๆ อยู่ท่าชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ตรัง ภูเก็ต ฯลฯ ในระหว่างเมืองเหล่านี้มีรถไฟ ทางรถยนต์ เรือเดินทะเล ทางรถไฟสายหลักที่ท่าเรือสำคัญ ๓ แห่งคือ นครศรีธรรมราช สงขลาและกันตัง ทำให้การขนส่งสะดวกและประหยัด เมื่อพิจารณาเพียงย่อ ๆ จากการคมนาคมระหว่างเมืองที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่าการคมนาคมและการสื่อสารอยู่ในเกณฑ์ดี และสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในความเจริญก้าวหน้าทางรัฐบาลก็ได้ออกการเร่งรัดแก้ไข เปลี่ยนหน่วยราชการเป็นองค์การ และบริษัทเพื่อได้ดำเนินการขยายกิจการและปรับปรุงให้เร็วขึ้น เช่น การรถไฟ การท่าเรือ องค์การโทรศัพท์ องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) และที่เป็นบริษัทก็ได้แก่ บริษัทขนส่ง จำกัด บริษัทเดินอากาศ จำกัด และบริษัทเดินเรือ จำกัด

จังหวัดสำคัญ

ประเทศไทยประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ๗๑ จังหวัด แต่ละจังหวัดมีความสำคัญในแง่ต่าง ๆ กัน แต่ในขั้นนี้ไม่สามารถจะนำมากล่าวโดยละเอียดได้ จึงขอนำมากล่าวแต่เฉพาะจังหวัดที่สำคัญบางจังหวัดพอเป็นสังเขปดังนี้ :—

๑. จังหวัดพระนคร

เป็นที่ตั้งเมืองหลวงซึ่งมีนามว่า “กรุงเทพมหานครมรรัตนโกสินทร” ประชาชนส่วนมากเรียกชื่อเมืองนี้ว่ากรุงเทพฯ บาง พระนครบ้าง แต่ชาวต่างประเทศเรียกว่า บางกอก ตามชื่อเมืองเก่าซึ่งตั้งอยู่ในที่ซึ่งเป็นกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน กรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงและเมืองที่สำคัญที่สุด เป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศของภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นศูนย์กลางการศึกษา ธุรกิจ การค้า และศูนย์กลางการขนส่งภายในประเทศ กรุงเทพฯ เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ เป็นที่ตั้งรัฐบาล และสถานที่สำคัญของราชการ สถานที่และองค์การต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกันทั่วประเทศ อยู่ในกรุงเทพฯ เกือบทั้งสิ้น ทั้งในกรุงเทพฯ จึงเป็นเมืองที่ต้องเผชิญปัญหาการท่วม พลเมืองอย่างแออัด พลเมืองที่ทำงานอย่างรวดเร็วได้แก่คนอเมริกัน นักศึกษา ซึ่งเดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อศึกษาต่อ ทั้งนเพราะมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ถึง ๕ แห่ง นอกจากนั้นยังมีวิทยาลัยซึ่งเปิดสอนวิชาการต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก (พลเมืองมีประมาณ ๑,๗๑๓,๗๖๔ คน ตามที่สำรวจใน พ.ศ. ๒๕๐๔)

ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่ากรุงเทพฯ เป็นเมืองสำคัญทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

๒. จังหวัดเชียงใหม่

เป็นเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ การปกครอง ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในด้านเศรษฐกิจเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ พืชพันธุ์ปลูกพืชผลได้หลายแบบ ตั้งแต่การทำไร่ การทำไร่ยาสูบ พืชไร่อื่น ๆ และสวนผลไม้ ทรัพยากรธรรมชาติมีแร่คอปเปอร์ แร่แมงกานีส นามันคอป (อำเภอดอยสะเก็ด) พลเมืองจึงมีหนทางประกอบอาชีพได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นพลเมืองเชียงใหม่ยังประกอบอุตสาหกรรมอย่างอื่น ๆ เช่น ทอผ้าไหม ฝ้าย ทำเครื่องเงิน เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา กลึงและสลักไม้เป็นของใช้และเครื่องประดับบ้าน รวมกระทั่งมา ในด้านการปกครองนับเป็นเมืองสำคัญ เพราะมีคนต่างชาติดำเนินการอยู่มาก เช่น พวกชาวยุโรปและอเมริกันเข้ามาทำการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับโรงเรียนและโรงพยาบาล มีพวกชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยแต่มีบทบาทเรื่องการปกครองมากในเรื่องการประกอบอาชีพ ฯลฯ เป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาตั้งแต่ชั้นมหาวิทยาลัยลงมา เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ เคยเป็นเมืองอิสระ มีพระเจ้าแสนคนปกครอง เมื่อเข้ามารวมในราชอาณาจักรไทยแล้วยังมีเจ้าครองนครเป็นประมุข ชาวเชียงใหม่รักษาวินัยธรรมของชาวลานนาไว้อย่างเคร่งครัด เช่น การแต่งกาย ประเพณีการทำบุญ การเล่นนันทนาการ การฟ้อนรำ การทำบายศรีตบขันรับแขกผู้มีเกียรติ ฯลฯ

๓. จังหวัดอุบลราชธานี

เป็นเมืองซึ่งมีพลเมืองมากเป็นอันดับ ๒ รองจากกรุงเทพฯ (สถิติ พ.ศ. ๒๕๐๔) ถึงแม้จะมีพลเมืองมากแต่ทางทำมาหากินไม่กว้างขวางจึงเป็นเหตุให้พลเมืองเดินทางไปประกอบอาชีพในภาคอื่น ๆ กันมาก รัฐบาลจึงเร่งรัดพัฒนาการท้องถิ่นเพื่อให้ราษฎรมีการประกอบอาชีพมากขึ้น ให้มีการกินต่อยอดและให้รู้จักช่วยตัวเองให้มากขึ้น

ทั้งนี้ หอสมุดแห่งชาติ กรมการศึกษามีผู้ใหญ่ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ (ยูเนสโก) ผลิตผลที่สำคัญได้แก่ ปุคัสตัว ข้าว ฝ้ายไหม และพืชไร่ เช่น ปอ อ้อย ฯลฯ

๕. จังหวัดนครราชสีมา

เป็นเมืองซึ่งมีพลเมืองมากเป็นอันดับ ๓ ของประเทศไทย (สถิติ พ.ศ. ๒๕๐๔) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการขนส่งทางบก และมีทางรถไฟจากนครราชสีมาไปสู่สี่ทิศทั้งทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก และจากนครราชสีมาทางรถไฟอีกสายหนึ่งไปสู่สี่ทิศทั้งทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก เมืองสำคัญของภาคนี้เป็นส่วนมาก ทางรถยนต์มีถนนมิตรภาพระหว่างสระบุรีกับนครราชสีมา ซึ่งเป็นถนนที่ดีที่สุดในประเทศไทย นครราชสีมาทางรถยนต์สามารถติดต่อกับจังหวัดในภาคอีสานซึ่งไม่มีทางรถไฟผ่าน เช่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ สกลนคร และนครพนม เป็นต้น นครราชสีมาเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นเมืองเก่าสมัยขอมมีซากโบราณวัตถุอยู่หลายอำเภอ แต่ที่รู้จักกันมากที่สุดได้แก่ปราสาทหินพิมาย เป็นต้น

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมืองนี้ท้าวพลายกมการกราบถือนครราชสีมาคุณหญิงโมก็สามารถรวบรวมกำลังคนไทยสู้รบกับพม่าได้ จนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นท้าวสุรนารี

ทางด้านเศรษฐกิจเป็นเมืองสำคัญทางการเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าขาย การขนส่ง จึงมีสาขาธนาคาร บริษัทการค้าใหญ่ ๆ โรงแรม ถนนหนทาง ๑ และอาคารร้านค้าใหญ่โตอยู่เป็นอันมาก สินค้าสำคัญได้แก่ปศุสัตว์ ฝ้ายไหม กระดาษบ้าน พืชไร่ เช่น ข้าวโพด และปอ เป็นต้น

๕. จังหวัดนครศรีธรรมราช

เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ ทางประวัติศาสตร์เคยเป็นเมืองอิสระมีพระเจ้าแผ่นดินปกครอง เป็นเมืองหนึ่งในอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองมาก ในจังหวัดนี้มีหลักฐานแสดงว่าชาวอินเดียได้มาปลูกฝังวัฒนธรรมไว้ เช่น โบสถ์พราหมณ์ เสาศิงขำ ฯลฯ ในสมัยโบราณกล่าวกันว่าพื้นเมืองแล้วชาวอินเดีย ชาว มลายู ตลอดจนชาวยุโรปเข้ามาค้าขายกับนครศรีธรรมราชเพราะมีท่าเรือคึกคัก พระบรมธาตุเป็นปูชนียสถานเก่าแก่ เป็นที่เคารพของคนไทยและชาวต่างประเทศ ยากที่จะมีปูชนียสถานแห่งใดในภาคใต้ที่เทียบได้ จะเห็นได้จากของทอดถวายเป็นพทขบูชา พระบรมธาตุล้วนเป็นวัตถุและของมีค่า เช่น ทองรูปพรรณ เพชร พลอย ต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง และของมีค่าต่าง ๆ เป็นอันมาก

ทางด้านเศรษฐกิจเป็นเมืองท่ามณฑลชุมชุมพลเมืองจึงประกอบอาชีพทางทำสวนมะพร้าว สวนยาง สวนผลไม้ ทำนา ทรัพยากรที่มีค่าได้แก่แร่ตะกั่ว และแร่สังกะสี อุตสาหกรรมสำคัญคือการทำเครื่องถม

๖. จังหวัดสงขลา

เป็นเมืองสำคัญในการคมนาคมและขนส่งทั้งทางบกและทางเรือ เป็นเมืองที่สำคัญเพราะมีอ่าวช่อหรือคิ สันคำสำคัญเช่นแร่ตะกั่วและยางมะกักระส่งจากบริเวณใกล้เคียงมาที่จังหวัดสงขลาเพื่อขนส่งต่อไป ในด้านเศรษฐกิจ เมืองนี้เป็นศูนย์กลางการค้าทางพาราและสินค้าอื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นที่ชุมนุมนักธุรกิจที่สำคัญ มีสาขานาการใหญ่ ๆ เป็นจำนวนมาก บริการอื่น ๆ อยู่ในขั้นเจริญ เช่น มีโรงแรมชั้นที่ ๑ ภัตตาคาร และมีอาคารร้านค้าตลอดจนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างโอ่โถงทันสมัย พลเมืองประกอบอาชีพได้หลายประเภท ในด้านการประมงทำได้กว้างขวางเพราะมีทะเลใหญ่และทะเลสาบ จึงมีผลิตภัณฑ์อาหารทะเลมาก เช่น กุ้งแห้ง ปลาเค็ม กระจเพาะปลา

ชาวเกรียบุง ฯลฯ อาหารสำราญรูปซึ่งมีชื่อของสังขลาไคแก่เม็ดมะม่วงหิมพานต์
ลูกหยี

สังขลาเป็นเมืองชายทะเลที่มีประเทศทั้งทางบกและทางทะเล ทาง
อากาศก็ตลอดปี ทั่วเมืองตลอดจนสถานที่ราชการอยู่ริมทะเล

๗. จังหวัดภูเก็ต

เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์และทางเศรษฐกิจ ทางประวัติศาสตร์เป็น
เมืองที่สำคัญทางบ้านมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักเดินเรือมาตั้งแต่สมัย
โบราณ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พม่าได้ยกกองทัพมาตีเมือง
ถลางบนเกาะภูเก็ต คุมหญิงजनและน้องสาวไปทอดสู้อย่างเมืองไว้ไว้จนใคร
พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นท้าวเทพสตรีและท้าวศรีสุนทร

ในด้านเศรษฐกิจเป็นเมืองซึ่งนำรายได้มาสู่ประเทศเป็นอย่างมากเพราะมีการทำ
เหมืองแร่ดีบุกมากที่สุดในเมืองหนึ่ง มีการชักแร่ทั้งบนบกและในทะเล นอกจากการชัก
แร่แล้วมีการเกษตรที่สำคัญ คือการทำสวนยางและสวนมะพร้าว ซึ่งเป็นสินค้าออกที่
สำคัญทั้งสองอย่าง อุตสาหกรรมที่มีชื่ออีกได้แก่การทำเครื่องใช้ เครื่องประติมากรรมด้วย
เปลือกหอยมุก เช่น ทัพพี โป๊ะไฟฟ้า กำไลมุก เข็มกลัดเสื้อ ฯลฯ

ภูเก็ตเป็นจังหวัดเดียวของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่บนเกาะ จึงมีการคมนาคมและ
การขนส่งทางน้ำอยู่รอบบ้าน มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศใกล้เคียงเช่นบัง
และหัวเมืองชายทะเลของพม่าโดยทางเรือ ทางอากาศ ส่วนการติดต่อกับเมืองใน
ประเทศไทยด้วยกัน แต่ก่อนใช้ทางเรือ แต่ปัจจุบันมีถนนติดต่อระหว่างจังหวัด
ภาคใต้ด้วยกันมากขึ้น จึงนิยมใช้รถยนต์กันมาก คอรถยนต์ออกจากภูเก็ตไปลงแพ
ขนานยนต์ข้ามไปยังหัวคั้งงา (กั้นกั้นการคมนาคม) สำหรับการเดินทางสะดวก
รวดเร็วประชาชนมักนิยมโดยสารเครื่องบิน

ประเทศไทย

บทที่ ๔

ภูมิศาสตร์ลงเขปของประเทศที่มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่น

ที่ตั้ง

ประเทศญี่ปุ่น เป็นหมู่เกาะอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก อยู่ทางทิศตะวันออกของ
ประเทศจีนและประเทศเกาหลี (ดูแผนที่ประกอบ)

หมู่เกาะญี่ปุ่น ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๔,๐๐๐ เกาะ มีเกาะ
ใหญ่ ๆ ที่ควรรู้จักชื่อนี้ คือ

๑. เกาะฮอกไกโด (Hokkaido)
๒. เกาะฮอนชู (Honshu) เป็นเกาะใหญ่ที่สุด
๓. เกาะชิโกกุ (Shikoku)
๔. เกาะคีวชู (Kyushu)

ขนาด

ประเทศญี่ปุ่นมีเนื้อที่ประมาณ ๓๗๗,๙๐๐ ตารางไมล์ (จากหนังสือ Asia
ของ L. Dudley Stamp) เนื้อที่น้อยกว่าประเทศไทย คือประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ
๕๐๐,๐๐๐ ตารางไมล์ แต่พลเมืองมากกว่า คือ พ.ศ. ๒๕๐๔ ญี่ปุ่นมีพลเมือง
๙๔ ล้านเศษ ไทยมีพลเมือง ๒๖ ล้านเศษ

เมืองหลวง

เมืองหลวงคือ โตเกียว ตั้งอยู่บนเกาะฮอนชู เป็นเมืองที่มีพลเมืองหนาแน่น
ที่สุดของโลกในจำนวน ๔ เมือง คือ ลอนดอน นิวยอร์ก โตเกียวและเซี่ยงไฮ้

(สถิติ พ.ศ. ๒๕๐๓ โตเกียวมีพลเมือง ๙,๓๑๑,๗๗๔ คน กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๐๔ มี ๑,๗๑๓,๗๖๔ คน)

การทำมาหากิน

ประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญสูงส่งทั้งทางด้านการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ส่วนการเกษตรซึ่งเคยเป็นอาชีพหลักของพลเมืองนั้นปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบน้อยลง เพราะญี่ปุ่นมีเนื้อที่สำหรับการเพาะปลูกน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนพลเมือง ดังนั้นเมื่อญี่ปุ่นสามารถผลิตสินค้าอื่น ๆ ได้ดีและจำนวนมากจึงหันไปประกอบกิจการอุตสาหกรรมมากขึ้น เพื่อนำเงินไปซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์ทางเกษตรกรรมจากประเทศอื่นแทน การพัฒนาญี่ปุ่นในประวัติศาสตร์ตลอดมาโดยสังเขปดังนี้

๑. การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นกำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพราะชนชาติญี่ปุ่นมีนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ที่มีความสามารถสูง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องรับส่งวิทยุ เครื่องรับส่งโทรทัศน์ กล้องถ่ายรูป วิทยุอิเล็กทรอนิกส์ ญี่ปุ่นทำให้ต่างชาติยุโรปและอเมริกา ขาดอย่างทำได้ดีกว่าและถูกกว่า เนื่องจากด้วยค่าแรงงานในประเทศญี่ปุ่นต่ำกว่า เช่น เครื่องวิทยุทรานซิสเตอร์ขนาดเล็ก ๆ ในการประดิษฐ์อย่างง่ายกลาหนาฝรั่ง เช่น ประดิษฐ์เครื่องรับโทรทัศน์แบบใช้ถ่านไฟฉายด้วยราคาถูก เป็นต้น บริษัทสร้างเครื่องวิทยุ สร้างเครื่องจักรกล เครื่องยนต์ของประเทศใหญ่ ๆ ก็นิยมสั่งทำเครื่องยนต์กลไกจากประเทศญี่ปุ่นไปใช้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นกำลังเจริญมาก

๒. การเกษตรกรรม

หมายถึงการเพาะปลูกและการประมง การเพาะปลูกซึ่งเป็นอาชีพหลักได้แก่การทำนาข้าวเจ้า ข้าวสาลี ทำไร่อ้อย ทำไร่มะเขือเทศ ฯลฯ ส่วนการประมงที่ขึ้นหน้า

ได้แก่การจับปลาและสัตว์น้ำ เพราะญี่ปุ่นนิยมรับประทานปลาและอาหารทะเลมากกว่า
หมูปิ้งไก่ ฯลฯ อาชีพทำนาและนำเงินมาสู่ประเทศเป็นอย่างสูงได้แก่การเพาะ
ไข่มุกที่เรียกว่ามุกเลี้ยง

๓. การพาณิชย์กรรม

ญี่ปุ่นเป็นศูนย์กลางการค้าและจัดการขนส่งโคะริ์คาถูก คอมีเรือเดิน
สมุทรขนส่งสินค้าทั่วโลก มีสายการบินของตนเองติดต่อทั่วโลก นอกจากนั้นสินค้า
ญี่ปุ่นยังมีราคาถูกกว่าสินค้าของฝรั่งเศสและเยอรมนีมาก

สินค้าสำคัญ

สินค้าที่มีชื่อของญี่ปุ่นและมีมากในตลาดของประเทศไทยได้แก่ ผ้าทอ ผ้าไหม
ผ้าทอด้วยใยสังเคราะห์ เช่น ไนลอน ออลอน เท็คคารอน ของเล่นสำหรับเด็ก
เครื่องถ้วยชาม เครื่องวิทยุโทรทัศน์เครื่องรับโทรทัศน์ กล้องถ่ายรูป กล้อง
ถ่ายภาพยนตร์ กระดาษ เครื่องเขียน ไข่มุก รถไฟ รถยนต์ ฯลฯ

ประเทศไทยซื้อและขายกับประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่าสูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ
ทั่วโลก สินค้าที่ญี่ปุ่นซื้อจากไทยได้แก่พืชไร่ เช่น ข้าวโพด ยางพารา เมล็ดกะหล่ำ
เมล็ดถั่ว อย่างอื่น ๆ ได้แก่ข้าว ฝรั่ง และเกลือ เป็นต้น

ลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทย

ความคล้ายคลึงมีอยู่หลายอย่าง ทพธรรมาจารย์โคชิโร่กล่าวว่าชาวญี่ปุ่นชอบอาหารประจำ
วันเหมือนกัน ในด้านศาสนาประชาชนชาติญี่ปุ่นนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานอยู่จำนวน
ไม่น้อย

ลักษณะแตกต่างกับประเทศไทย

ภูมิประเทศญี่ปุ่นเป็นเกาะจึงทำให้พลเมืองมีความรู้ความชำนาญในการเดินเรือ
และการประมงดีกว่าคนไทย ญี่ปุ่นมีพืชน้อยแต่มีพลเมืองมากกว่าไทย ต้องนำเข้า

ประเทศอินโดนีเซีย

ธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ลมไต้ฝุ่นอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุให้เกิดความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร ท่องหาเลี้ยงชีพด้วยความไม่เลือกอาชีพและถนอมแม้จะไต่ค่าแรงถูกก็อดขี้ริ้วเพื่อให้มีอาหารและการครองชีพพอสมควร นอกจากนี้ชนบทรอบนิยม ประเพณี การแต่งกาย ตลอดจนเชื้อชาติก็ต่างกัน

การคมนาคมติดต่อกับประเทศไทย

การติดต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นทำได้สะดวกทั้งทางเรือและทางอากาศ การขนส่งสินค้าส่วนมากไปทางเรือ ส่วนผืนโดยสารและสินค้าทึมนานักเขานิยมขนส่ง โดยเครื่องบินสายการบินของประเทศญี่ปุ่นซึ่งบินผ่านประเทศไทยมีชื่อว่า แอแปนแอร์ไลน์ หรือที่เรียกย่อๆว่า JAL

ประเทศอินโดนีเซีย

๔๒
ทอง

ประเทศอินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกใกล้ซีกระหว่างประเทศสหพันธรัฐมลายาและประเทศฟิลิปปินส์ หมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซียประกอบไปด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๓,๐๐๐ เกาะ แต่มีเกาะขนาดใหญ่ ๆ ที่ควรระวังจัก
เหล่าน คือ

๑. เกาะสุมาตรา (Sumatra)
๒. เกาะชวา (Java)
๓. เกาะบอร์เนียว (Borneo) บางส่วน เกาะนี้เป็นเกาะใหญ่ที่สุด

๔. เกาะเซเลเบส (Celebes)

๕. เกาะมอลักกา (Molucca) หรือเกาะเครื่องเทศ

ขนาด

ประเทศอินโดนีเซียมีเนื้อที่ประมาณ ๗๓๓,๐๕๗ ตารางไมล์ (จากหนังสือ Asia ของ L. Dudley Stamp) ขนาดใหญ่กว่าประเทศไทยและพลเมืองมากกว่า (สถิติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีพลเมือง ๙๕ ล้านเศษ ไทยมีพลเมือง ๒๖ ล้านเศษ)

เมืองหลวง

เมืองหลวงชื่อ จาการ์ตา ตั้งอยู่บนเกาะชวา เมืองนามซอเดิมว่า บัตตาเวีย

การทำมาหากิน

ประเทศนี้มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน แร่ทองคำ ทองแดง ทองคำ เงินและตะกั่ว เป็นต้น ส่วนพืชก็เช่นพืชที่นำรายได้มาสู่ประเทศเป็นอย่างมาก เช่น ยางพารา กาแฟ โกโก้ อ้อย ยางพารา พริกไทย เปลือกชินโคนา (ทำยาควินิน) มะพร้าวและเครื่องเทศต่าง ๆ ฯลฯ ดังนั้นการทำมาหากินจึงประกอบได้มากมายหลายทาง แต่จะกล่าวเพียงสังเขปดังนี้ คือ

๑. การเกษตรกรรม ชาวอินโดนีเซียรับประทานข้าวเจ้า เช่นเดียวกับคนไทยจึงมีการทำนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการทำไร่ก็ได้แก่ไร่อ้อย ไร่กาแฟ ไร่ฝ้าย การทำสวนก็ได้แก่สวนยาง สวนมะพร้าว การทำยาไม้ ฯลฯ

๒. การอุตสาหกรรม โดยมากเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องจากผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การกลั่นน้ำมัน การทำเคมีภัณฑ์ เครื่องยา เครื่องปรุงรสอาหาร เครื่องดื่ม (น้ำชา กาแฟ) การทำเหมืองแร่ประเภทต่าง ๆ การทำผ้าใยเต็งซึ่งเขย่นด้วยมือ ฯลฯ

๓. การพาณิชย์กรรม มีการค้ากับประเทศสหพันธรัฐมลายา เนเธอร์แลนด์
สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมากกว่าประเทศอื่น ๆ

สินค้าสำคัญ

ประเทศอินโดนีเซียมีสินค้าสำคัญซึ่งเป็นทรัพยากรทั่วโลกได้แก่ นามันเชอเพลิง
กาแฟ เครื่องเทศ นาตาล ผาเขียนดอกควยมือ (ผาป่าเต๊ะ) โคโก้ เปลือกชินโคนา
(ทำควีน) ฯลฯ

ไทยชอนามันเชอเพลิงและนามันหลอฮันจากอินโดนีเซียเป็นมูลค่าสูง อินโดนี-
เซียชอปลาเค็มและข้าวจากไทยมากกว่าสินค้าประเภทอื่น ๆ

สังคมคล้ายคลึงกับประเทศไทย

ชนชาติอินโดนีเซียมีวิถีชีวิตชาวเราเช่นเดียวกับคนไทยและรับประทานอาหารบาง
อย่างเหมือนกันเช่นปลาเค็ม ไทยได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางดนตรีไว้มาก เช่น
ซังเกรง ระนาท หมองวง บั (บ๊องวา) ฯลฯ ส่วนทางวรรณคดีไทยรับเอาอิเหนาซึ่ง
เป็นเรื่องเกิดขึ้นในเกาะชวามาเป็นวรรณคดีสำคัญ ทำให้เกิดอิทธิพลในทางนาฏศิลป์
เช่น การรำกริชและระบำชวา เป็นต้น ส่วนพืชพันธุ์บางอย่างไทยก็นำมาปลูกช้านาน
เช่น สมุนไพรหลายอย่าง สัตว์ประหลาดควาย และต้นไม้ดอกไม้หลายชนิด

ลักษณะแตกต่างกับประเทศไทย

เนื่องจากเคยอยู่ภายใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์ พลเมืองส่วนมากจึงพูด
ภาษาของชาวเนเธอร์แลนด์ที่เรียกว่าภาษาดัตช์ได้ ส่วนผู้ที่ได้รับการศึกษาก็จะรู้
ภาษาอังกฤษอีกภาษาหนึ่งเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อเทียบกับคนไทยแล้วชาวอินโดนีเซีย
รู้ภาษาต่างประเทศมากกว่า สำหรับการแต่งกายหญิงชายก็ยังเคร่งครัดต่อการแต่ง-
กายตามแบบพหุเมือง เช่น หญิงนุ่งโจร่งจับ สวมเสื้อแขนยาว เอาไว้มียาว ส่วน

ประเทศฟิลิปปินส์

ชายก็สวมหมวกตามแบบของชาวอิสลาม ส่วนศาสนาต่างกันเพราะส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม

การคมนาคมติดต่อกับประเทศไทย

ประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียติดต่อกันโดยสะดวกตลอดทั้งทางเรือและทางเครื่องบิน บริษัทการบินของชาติอินโดนีเซียซึ่งบินผ่านเมืองไทยมีชื่อว่า การกา (มีความหมายเช่นเดียวกับครุฑในภาษาไทย)

ประเทศฟิลิปปินส์

๕๕
ทาง

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นหมู่เกาะอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ทางทิศเหนือคือประเทศญี่ปุ่น ทางทิศใต้คือประเทศอินโดนีเซีย

หมู่เกาะฟิลิปปินส์ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๗,๐๘๓ เกาะ ส่วนมากเป็นเกาะเล็ก ๆ สำหรับหมู่เกาะที่ประกอบเป็นประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งปรากฏอยู่บนแผนที่ มีอยู่ ๑๑ เกาะ แต่มีชื่อเกาะที่ควรระวาทายดังนี้

๑. เกาะลูซอน (Luzon) เป็นเกาะใหญ่ที่สุด แต่ยังมีขนาดเพียงครึ่งหนึ่งของเกาะซอนซุซึ่งเป็นเกาะใหญ่ที่สุดของเกาะญี่ปุ่น

๒. เกาะมินดาเนา (Mindanao)

ส่วนอีก ๙ เกาะนั้นกระจ่ายไประหว่างเกาะลูซอนและมินดาเนา

ขนาด

ประเทศฟิลิปปินส์มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๔,๘๓๔ ตารางไมล์ (จากหนังสือ Asia ของ L. Dudley Stamp) ขนาดเล็กกว่าประเทศไทยแต่พลเมืองมากกว่า คือ พ.ศ. ๒๕๐๓ ฟิลิปปินส์มีพลเมือง ๒๔ ล้านเศษ แต่ไทยมี ๒๒ ล้านเศษ (ฟิลิปปินส์ ยังไม่มีสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๔ จึงคงเทียบ พ.ศ. ๒๕๐๓)

เมืองหลวง

เมืองหลวงชื่อ เกซอน ตั้งอยู่บนเกาะลูซอนใกล้กับเมืองมินลา เมืองหลวงเดิมซึ่งยังคงเป็นเมืองท่าเรือและท่าอากาศยานที่สำคัญและเป็นที่ตั้งของสถานทูต สถานกงสุลและองค์การระหว่างประเทศอยู่เป็นส่วนใหญ่

การทำมาหากิน

ประเทศฟิลิปปินส์มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอุตสาหกรรมนั้นโดยมากเป็นอุตสาหกรรมขั้นเเกวเนื่องกบผลิตผลทางการเกษตร การประกอบอาชีพของชาวฟิลิปปินส์ กล่าวได้พอเป็นสังเขปดังนี้

๑. การเกษตรกรรม

ฟิลิปปินส์ใช้เนื้อที่เพาะปลูกไม่เกือบครึ่งประเทศ นอกจากไม่เนื้อแข็งสำหรับสร้างบ้านเรือนและทำเครื่องใช้แล้ว ยังมีไม่ทนารายได้มาสู่ประเทศมากได้แก่หวาย ไม้ไผ่ และเปลือกไม้สำหรับย้อมหนังและย้อมผ้า ชาวฟิลิปปินส์รับประทานข้าวเจ้าเช่นเดียวกับคนไทยจึงมีการทำนาข้าวเจ้ามากและยังปลูกข้าวสาลิด้วย ฟิลิปปินส์มีพืชชนิดหนึ่งซึ่งรู้จักกันทั่วโลกเรียกว่า ออบาคา (Abaca) เมื่อทำเชือกเรียกว่า เชือกมินลา การปลูกปอจึงเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่ง การทำสวนมะพร้าวแห่งก็เป็นอาชีพที่สำคัญมาก เพราะมีปริมาณการส่งมะพร้าวแห้งออกไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสูงมาก ในระหว่าง

๓ ประเทศผลไม้มะพร้าวแห้งออกสู่ตลาดโลกได้แก่ ประเทศสหพันธรัฐมลายา ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย

๒. การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ การทำเชือก ทำกระสอบ นาทาล การทอผ้าทอขย บ้านพนเมือง การทำเครื่องใช้ทอขย เช่น รองเท้า กระเป๋าและหมวก การทำเบียร์ และเหล้ารัม เป็นต้น

๓. การพาณิชย์กรรม

มีการค้ากับต่างประเทศต่าง ๆ โดยการส่งสินค้าไป แต่ไม่มีพาหนะขนส่งเอง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไทยกัมพูชาอินโดนีเซียและมาเลเซีย เพราะผลิตผลคล้ายคลึงกันมาก

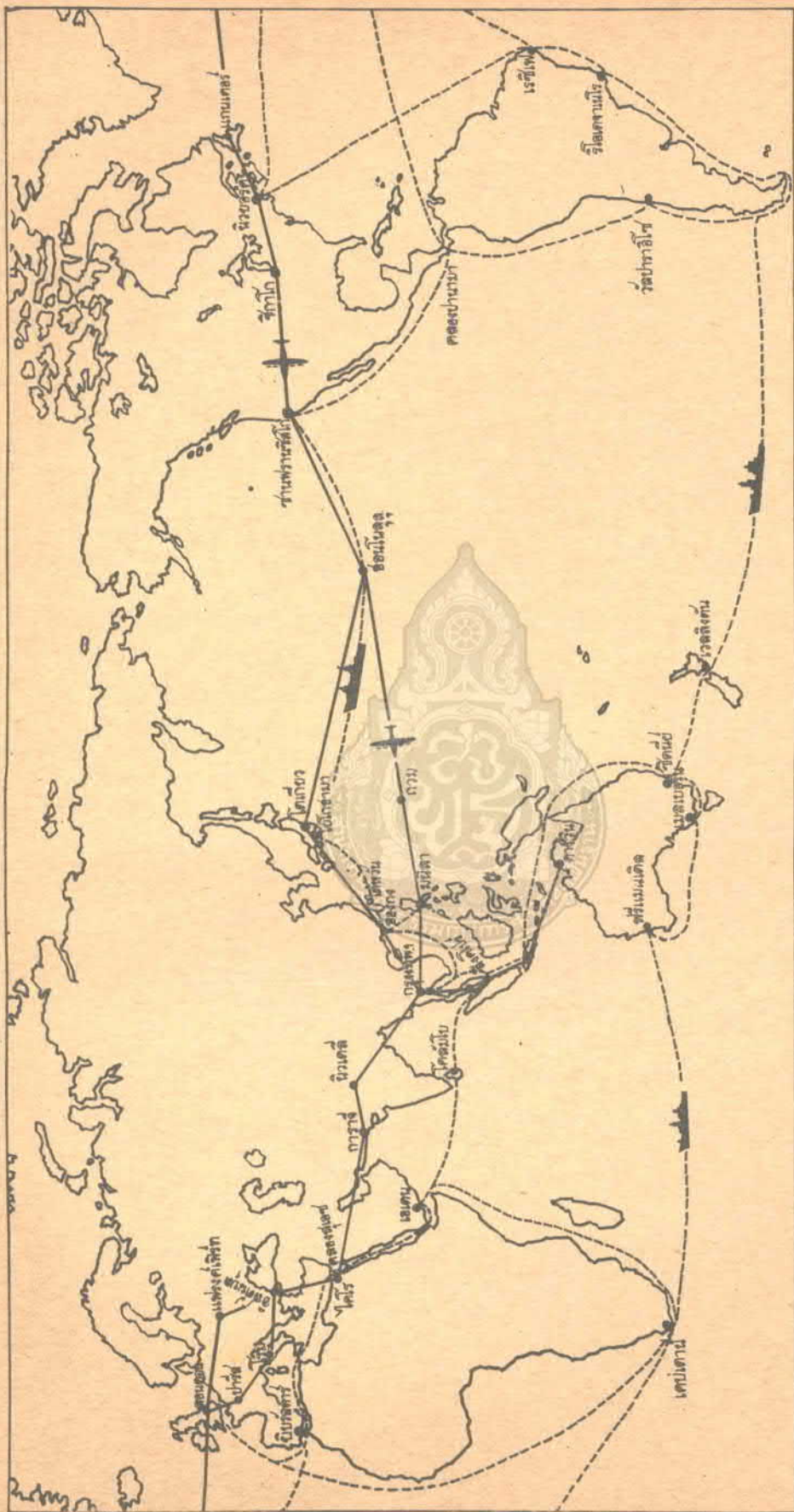
สินค้าสำคัญ

สินค้าที่มียอดขายของฟิลิปปินส์ที่ส่งไปยังประเทศต่าง ๆ เป็นมูลค่าสูงได้แก่ เนอมะพร้าวแห้ง นาทาล ปออะชาดา ไม้และใบยาสูบ เป็นต้น

ฟิลิปปินส์ซื้อหนังสือพิมพ์จากไทยมากกว่าสินค้าอย่างอื่น ส่วนไทยซื้อเชือก เคมีภัณฑ์และเนยเทียมจากฟิลิปปินส์

ลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทย

ชาวฟิลิปปินส์มีรูปร่างลักษณะหน้าตาและผิวพรรณคล้ายคนไทยมาก นอกจากนั้นยังรับประทานอาหารและหวานบางชนิดคล้ายกันมาก ของหวานมีส่วนผสมข้าวเหนียวและมะพร้าวคล้าย ๆ กับขนมของไทยหลายอย่าง ผลไม้ที่มักคล้าย ๆ กัน เช่น มะม่วง มะละกอ กล้วย ทูเรียน เป็นต้น ส่วนของคาวก็มีส่วนคล้ายคลึงกัน เช่น กะปิ น้ำปลาและปลาเค็ม เป็นต้น

ลักษณะแตกต่างกับประเทศไทย

ชาวฟิลิปปินส์รับวัฒนธรรมของสเปนมาแต่โบราณ ดังนั้นส่วนมากจึงนับถือศาสนาโรมันคาทอลิก นิยมศิลปสเปนเช่นการแต่งกายและดนตรี นอกจากนี้บางส่วนในภาคใต้ซึ่งได้รับอิทธิพลอารยธรรมจากอิสลามก็นับถือศาสนาอิสลามและรับศิลปอิสลามทั้งการแต่งกาย นาฏศิลป์และดนตรี ชาวฟิลิปปินส์พูดภาษาต่างประเทศได้มากกว่าคนไทย คือพวกที่ได้รับการศึกษาก็จะพูดได้ทั้งภาษาสเปนและภาษาอังกฤษ เพราะการสอนในสถานศึกษาและภาษาราชการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาพูดตามท้องถิ่นต่าง ๆ ก็พูดภาษาท้องถิ่น

การคมนาคมติดต่อกับประเทศไทย

การคมนาคมระหว่างประเทศทั้งสองทำได้โดยสะดวกทั้งทางเรือและทางอากาศ ตลอดจนสายการบินของชาติฟิลิปปินส์มีขบวนฟิลิปปินส์แอร์ไลน์ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า PAL.

สายการคมนาคมรอบโลก

ความมุ่งหมายในการให้เรียนรู้อีกเรื่องการคมนาคมรอบโลก ทางเรือ และทางอากาศ ก็เพื่อให้ทราบว่าประเทศไทยเป็นเจ้าของเมืองท่าเรือสำคัญและเมืองท่าอากาศยานที่สำคัญของโลก เมืองท่าและเมืองท่าอากาศยานมีความสำคัญเกี่ยวกับการขนส่ง การคมนาคม เศรษฐกิจ และการทหารเป็นอย่างมาก เช่น เมืองยิบรอลตาร์ ตั้งอยู่บนช่องแคบยิบรอลตาร์เป็นเมืองคุมการเส้นทางเข้าออกระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับมหาสมุทรแอตแลนติก เมืองโคลัมโบในประเทศลังกาตั้งอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย เป็นชุมทางของเรือเดินสมุทรจากหลายทิศทาง เมืองฮ่องกงเป็นเมืองท่าเสรี

จึงเป็นตลาดใหญ่ของสินค้าจากยุโรป สหรัฐอเมริกา และอาเซีย ฯลฯ สำหรับ
กรุงเทพ ฯ ไม่มีท่าเรือที่สำคัญของโลก แต่มีท่าอากาศยานซึ่งเป็นศูนย์กลาง
กลางของการขนส่ง และการคมนาคมทางอากาศของภาคเอเชียอาคเนย์
และเป็นที่อากาศยานซึ่งอยู่ในระยะซึ่งสายการบินของนานาชาติแวะลงเป็นประจำอยู่
เป็นส่วนมาก การเดินทางรอบโลกทางเรือและทางอากาศย่อมทำได้หลายเส้นทางไม่
จำกัดว่าจะต้องไปตามที่กล่าวในหนังสือเล่มนี้ จะขอกล่าวเรื่องสายการบินเรือพอเป็น
สังเขปดังนี้

สายการบินเรือที่สำคัญของโลก

สายการบินเรือใหญ่ ๆ ของโลก ก็คือออกเป็นสายสำคัญ ๆ ดังนี้ คือ

๑. สายมหาสมุทรแอตแลนติกเหนือ เรือต่าง ๆ ที่เดินอยู่ในสายนี้ขนส่ง
สินค้าและผู้โดยสารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศ
ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของทวีปยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม
เยอรมัน ฯลฯ สายเดินเรือสายนี้มีเรือเดินไปมาขึ้นจำนวนสูงที่สุดยิ่งกว่าสายใด ๆ

๒. สายคลองสุเอซ เป็นสายการบินเรือที่มีจำนวนเรือเป็นรองจากสาย
มหาสมุทรแอตแลนติกเหนือ แต่มีความยาวกว่า เพราะเป็นเส้นทางคั่นคั่นระหว่างทวีป
เอเชียกับทวีปยุโรป เป็นเส้นทางที่ขนทรายขี้เถ้าและวัตถุขี้ต่าง ๆ จากเอเชียไปยุโรป
และขนส่งสินค้าสำเภาจากยุโรปมาสู่เอเชีย ถ้าจะเริ่มจากทางเอเชียจากโยโกฮาม่า
เรือสายนี้มักจะผ่านเมืองและน่านน้ำหลายแห่ง คือ

โยโกฮาม่า คิง (เกาะไต้หวัน) มินดา ซองกง สิงคโปร์ โคลัมโบ (จาก
โคลัมโบจะแยกไปออสเตรเลียได้) เรอเน เข้าทะเลแดง คลองสุเอซ ปอร์ตเสด
ออกทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ถ้าไม่ต้องการแวะกรีก ก็มักจะตรงไปยังเนเปิ้ล มาร์เซย์

เข้าช่องแคบยิบรอลตาร์ ออกไปมหาสมุทร อตลันติก แวะเซาแอมป์ตัน หรือ ลอนดอน
เลอซาร์ฟ อัมสเตอร์ดัม โคเปนเฮเกน ฯลฯ

๓. สายปารีส-ฟิลาเดเนีย เป็นสายการเดินเรือเชื่อมโยงระหว่างเมืองท่าสำคัญ
ทางเอเชีย เช่น ช็องกง โยโกฮามา เซี่ยงไฮ้ มินา ฯลฯ กับเมืองท่าทางฝั่งตะวันตก
ของสหรัฐอเมริกา เช่น ซานฟรานซิสโก ซีแอตเทิล และแวนคูเวอร์

๔. สายยุโรป-อเมริกาใต้ เป็นสายการเดินเรือระหว่างเมืองท่าของยุโรป
กับเมืองท่าต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออกของทวีปอเมริกาใต้

๕. สายอเมริกาเหนือ-อเมริกาใต้ เป็นสายการเดินเรือระหว่างเมืองท่า
ทางตะวันออกของประเทศสหรัฐอเมริกา กับเมืองท่าทิศตะวันออกของทวีปอเมริกากลาง
และทวีปอเมริกาใต้ และทิศตะวันออกของฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกา กับเมืองท่าทาง
ทิศตะวันตกของทวีปอเมริกาใต้

๖. สายแหลมกู๊ดโฮป เป็นสายเดินเรือระหว่างออสเตรเลีย ออฟริกา และ
ยุโรป โดยเริ่มออกจากออสเตรเลีย ตรงไปที่แหลมกู๊ดโฮป (อฟริกา) แล้วตรงไป
เมืองท่าฝั่งตะวันตกของทวีปยุโรปและประเทศอังกฤษ

๗. สายปารีส-ฟิลาเดเนีย เป็นสายเดินเรือระหว่างออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ กับ
เมืองท่าต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาใต้

๘. สายอเมริกาเหนือ-ออสเตรเลีย เป็นสายเดินเรือจากเมืองท่าทางฝั่ง
ตะวันตกของสหรัฐอเมริกา กับเมืองท่าของทวีปออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

๙. สายนิวซีแลนด์-อตลันติกเหนือ เป็นสายเดินเรือระหว่างนิวซีแลนด์
ผ่านคลองปานามาเข้ามหาสมุทรออตลันติกไปยังเมืองท่าทางฝั่งตะวันตกของ ทวีปยุโรป
และประเทศอังกฤษ

สมมติว่าคนไทยต้องการจะเดินทางเพื่อท่องเที่ยวและมีความมุ่งหมายจะไปเที่ยว
 รอบโลก เพื่อชมประเทศสำคัญ ๆ ให้มากที่สุดโดยทางเรือ ก็อาจเลือกได้ว่าจะไปทาง
 ทวีปยุโรปหรือไปทางมหาสมุทรแปซิฟิก ถ้าไปทางทวีปยุโรปก็ต้องลงเรือขนาดเล็ก
 จากกรุงเทพ ฯ ไปต่อเรือเดินสมุทรที่ สิงคโปร์ ถ้าต้องการไปทางมหาสมุทรแปซิฟิก
 ก่อน ก็ต้องลงเรือขนาดเล็กจากกรุงเทพ ฯ ไปต่อเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ที่ ฮ่องกง
 ดังนั้นควรระจำว่า สิงคโปร์ และ ฮ่องกง เป็นท่าเรือสองแห่งที่มีความสำคัญ
 มากในภาคตะวันออก

ต่อไปนี้คือระยะทางการเดินทางรอบโลกทางเรือจากประเทศไทยไปทางมหาสมุทร
 แปซิฟิก โดยแวะตามเมืองท่าสำคัญเหล่านี้

ฮ่องกง	อาณานิคมของอังกฤษ
มนิลา	ประเทศฟิลิปปินส์
กิลง	ประเทศจีนคณะชาติ (ไต้หวัน)
โยโกฮาม่า	ประเทศญี่ปุ่น (อาวะเมืองท่าอื่น ๆ ก็ได้)
ฮอนโนลูลู	รัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา
ซานฟรานซิสโก	รัฐคาลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

จากซานฟรานซิสโกผู้โดยสารอาจขึ้นบกเดินทางโดยรถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน
 ไปลงเรือทวนยอร์คซึ่งเป็นเมืองท่าทางฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกา แต่ถ้าต้องการ
 เดินทางโดยทางเรือให้ตลอด ก็ต้องแล่นเรือลงมาจากทิศใต้ เข้าคลองปานามา
 แล้วขึ้นไปยังนิวยอร์ก จากนิวยอร์กผ่านมหาสมุทรแอตแลนติกจะไปยังเมืองเหล่านี้ คือ

มอนทรีล	ประเทศแคนาดา
เซาแอมป์ตัน	ประเทศอังกฤษ
เลอฮาร์ฟ	ประเทศฝรั่งเศส

แอนทเวป	ประเทศเบลเยียม
อัมสเตอร์ดัม	ประเทศฮอลันดา
ฮัมบูร์ก	ประเทศเยอรมัน
ออสโล	ประเทศนอร์เวย์
สตอกโฮล์ม	ประเทศสวีเดน

ถ้าไม่ต้องการจะไปทางเหนือของยุโรปก็ไปเพียงประเทศฝรั่งเศสแล้วลงไปยัง
เมืองทะเลาน คอ

ลิสบอน	ประเทศโปรตุเกส
บิรอลตาร์	อาณานิคมของอังกฤษ
เข้าทะเลเมดิเตอร์เรเนียน	
บาเซิลนา	ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
มารเซย์	ประเทศฝรั่งเศส
เนเปิ้ล	ประเทศอิตาลี
ปอร์โต	ประเทศโปรตุเกส
เฮเกิน	อาณานิคมของอังกฤษ
โคโลมโบ	ประเทศลังกา
สิงคโปร์	รัฐสิงคโปร์

จากสิงคโปร์จะต่อเรือเล็ก เครื่องบินกลับมายังประเทศไทยได้โดยสะดวก

สายการบินอากาศที่สำคัญของโลก

สายการบินอากาศของโลกมีจำนวนมากมายิ่งกว่าการบินเรือ เพราะการบิน
เรือนั้นจำกัดลงไปว่าประเทศที่จะเปิดสายการบินเรือต้องอยู่ริมมหาสมุทรหรือทะเล
ต้องลงทุนมากเพราะเรือลำหนึ่ง ๆ นอกจากมีราคาแพง ยังกินทางไปเป็นเวลานาน ๆ

กว่าจะกลับมาถึงที่เดิมได้ แต่การเดินทางอากาศนั้นแตกต่างกันว่า ไม่ว่าประเทศเล็กหรือใหญ่จะตั้งอยู่ส่วนใดของโลกก็สามารถเบี่ยงสายเดินทางอากาศที่ติดต่อกับประเทศใกล้เคียงหรือประเทศไกล ๆ ได้ ถึงแม้เครื่องบินจะมีราคาแพง แต่เราหาว่ามีจำนวนน้อยกว่าเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ ๆ และแม้จะมีเครื่องบินน้อยลำก็เบี่ยงสายการบินได้ เพราะเครื่องบินกลับมาถึงที่เดิมภายในเวลาไม่กี่วัน

ในปัจจุบันนี้มีผู้เดินทางเพื่อไปประกอบธุรกิจ ไปราชการ ไปท่องเที่ยว โดยทางเครื่องบินมีจำนวนมากกว่าผู้โดยสารทางเรือ เพราะสะดวกรวดเร็วกว่า ส่วนผู้ที่ยังคงเดินทางเรือคือผู้ที่มีเวลาเดินทางนาน ๆ หรือประสงค์จะพักผ่อนในขณะเดินทาง การเดินทางด้วยเครื่องบินนอกจากความรวดเร็วแล้ว ยังมีความสะดวกอีกประการหนึ่ง คือเมื่อซื้อตั๋วของบริษัทการบินบริษัทใดแล้ว แต่เมื่อไปไถ่ระยะหนึ่งเช่นจากกรุงเทพฯ ไปถึงฮ่องกง ซื้อตั๋วของบริษัท P.A.A. (สายการบินของสหรัฐอเมริกา) แต่ผู้โดยสารต้องการค้างที่ฮ่องกงนานกว่ากำหนดเดิมและอยากเปลี่ยนเวลาที่จะออกเดินทาง เช่น ถ้าเขากำหนดออกก่อนเที่ยง แต่ผู้โดยสารอยากออกเดินทางสองทุ่ม ก็นำตั๋วบริษัท P.A.A. ไปขอเปลี่ยนเป็นตั๋วบริษัทการบินไทยซึ่งออกเดินทางตามวันและเวลาที่ผู้โดยสารต้องการได้โดยสะดวก เพราะบริษัทการบินของทุกชาติทั่วโลกแลกเปลี่ยนตั๋วกันได้

ตามทักล่าวมาแล้วว่าสายการบินมีอยู่มาก เพราะแทบทุกประเทศมีสายการบินที่ติดต่อกับประเทศใกล้เคียงและไกล ๆ สำหรับประเทศที่มีสายการบินสำคัญ ๆ ของโลกผ่านเช่นประเทศไทยนั้นมีความสะดวกเป็นอย่างยิ่ง คือสามารถจะออกจากประเทศไทยได้ทุกวันและเลือกเวลาที่จะออกเดินทางได้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ในวันนี้จะขอกล่าวแต่เพียงสังเขปว่าถ้าเดินทางโดยเครื่องบินจากประเทศไทยไปรอบโลก และแต่เฉพาะเมืองสำคัญ ๆ ที่สายการบินจะต้องผ่าน จะมีเส้นทางดังนี้

สมมติว่าผู้โดยสารต้องการเดินทางรอบโลกโดยไปทางทวีปยุโรปก่อน มีเมืองสำคัญ ๆ ที่มีกระเบื้องแวงลงโดยไม่ออกนอกเส้นทางไกลนักดังนี้

นิวเคิล	ประเทศอินเดีย
การากี	ประเทศปากีสถาน
โคโร	ประเทศอัฟกานิสถาน
อิสตันบูล	ประเทศตุรกี
โรม	ประเทศอิตาลี
ปารีส	ประเทศฝรั่งเศส
แฟรงเฟิร์ต	ประเทศเยอรมัน
ลอนดอน	ประเทศอังกฤษ
แกลนเคอร์	ประเทศแคนาดา
นิวยอร์ก	} ประเทศสหรัฐอเมริกา
ชิคาโก	
ซานฟรานซิสโก	} ประเทศสหรัฐอเมริกา
ฮอนโนลูลู	
โตเกียว	ประเทศญี่ปุ่น
ฮ่องกง	อาณานิคมของอังกฤษ
กรุงเทพ ฯ	ประเทศไทย

เมืองและประเทศที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นถ้าอยากกระแวงก็ย่อมลงได้ แล้วแต่ความประสงค์ของผู้โดยสาร แต่จะต้องบอกความประสงค์เมื่อขอตั๋วว่าต้องการกระแวงเมืองใดประเทศใด และต้องการแวงอยู่ที่ใดเป็นเวลากี่วัน

ส่วนผู้ที่ประสงค์จะเดินทางรอบโลกโดยออกจากกรุงเทพ ฯ ผ่านไปทาง ฮ่องกง ก่อนก็ย่อมทำได้โดยผ่านเมืองสำคัญ ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

นอกจากสายรอบโลกที่สมควรจะต้องทราบ ยังมีสายการบินติดต่อระหว่างกลุ่มประเทศที่สำคัญ ๆ อีกมาก เช่น

สายการบินระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา—ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกากลาง—ทวีปอเมริกาใต้

สายการบินระหว่างประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป

สายการบินระหว่างประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป กับประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา

สายการบินระหว่าง กลุ่มประเทศ อาเซียน ออสเตรเลีย—ทวีป ออสเตรเลีย—ประเทศนิวซีแลนด์.

ภาคประวัติศาสตร์

บทที่ ๕

ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี

การกู้ชื่อเสียง

เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกกองทัพพม่าล้อมอยู่นาน พระยาตาก (สิน) ได้จัดทำกรรมาหลายครั้งแต่ไม่ค่อยผลคึกนัก ยิ่งเวลาผ่านไปพระยาตากก็ยิ่งแน่ใจว่าไทยคงจะต้องพ่ายแพ้ ถ้าเรารอนิ่งอยู่เฉย ๆ ก็คงไม่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมืองอย่างไร นอกจากจะต้องถูกจับเป็นเชลยเท่านั้น

ตามประวัติศาสตร์หลายฉบับกล่าวว่าพระยาตาก (สิน) ได้นำทหารประมาณ ๕๐๐ คน ตัดพวงล้อมของพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยาไปทางทิศตะวันออก มีเอกสารบางฉบับกล่าวว่าท่านตกอยู่ในความจำเป็นบางประการซึ่งจะต้องทำเช่นนั้น

พระยาตากคงจะได้กระทำการแล้วว่าจะพาพลทหาร ๕๐๐ คนนี้ไปอยู่ที่ใดและจะทำอะไรกันต่อไป ในขั้นต้นเมื่อท่านสามารถต่อสู้กับพม่าจนต้องปล่อยให้ทหารไทยผ่านมาได้แล้ว ท่านก็มุ่งไปทางเมืองนครนายก ครั้นถึงบ้านพรานนกจึงหยุดพักแรมเพื่อให้ทหารซึ่งทราบความมาตีพักผ่อนพยายาลผูกเจียวและหาเสบียงอาหารเพิ่มเติมในการรททวนเลือกมาทศนิกเพราะทหารพม่าอยู่ทางทิศตะวันออกน้อยกว่าทิศทางอื่น ๆ ซึ่งมีเส้นทางเกินมาจากประเทศพม่าได้สะดวก

ทนายพรานนกน ท่านได้จัดทหารออกไล่ล่ากระเวนเที่ยวตรวจว่าหาเสบียง
อาหารได้ไยบ้าง ยังเชิญทหารไทยหน่วยหนึ่งไปพบทหารพม่าซึ่งมีจำนวนมากกว่า
คือเป็นทหารม้าราว ๓๐ คน ทหารเดินเท้าราว ๒๐๐ คน ทหารไทยจึงต้องหลบมา
แจ้งให้พระยาตากทราบ พระยาตากสั่งให้ทหารเข้าซุ่มในพุ่มไม้ ครั้นแล้วท่านจึงชวน
นายทหารอีก ๓-๔ คนขึ้นไปล่อทหารพม่าให้มาทางที่ทหารไทยซุ่มซ่อนอยู่ ชาติ
หลงกลไล่ตามพระยาตากเข้ามาในวงล้อมของไทย พอทหารไทยให้ร้องล่อมาก
ก้านพม่าก็ตกใจไม่ทันที่จะยิงกันตัวถูกฆ่าตายเสียมาก ที่เหลืออยู่ก็ไม่กล้าสู้รบหนีไป
ทหารไทยเก็บได้อาวุธและพาหนะเป็นอันมาก ชาวบ้านคนไทยทราบว่าทหารไทยได้
ชัยชนะก็มีความปลาบปลื้มยินดี ต่างก็สรรเสริญในความสามารถของพระยาตาก ชาย
ฉกรรจ์ทราวงายแข็งแรงก็พากันมาขอเป็นทหารเพื่อจะรวมกำลังต่อสู้กับพม่าต่อไป
นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้นำเสบียงอาหาร อาวุธ ตลอดจนพาหนะมามอบให้เป็นสมบัติ
ของกองทัพพระยาตาก จนทำให้เป็นกองทัพที่ใหญ่โตและอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พระยาตากพาทหารเดินทางต่อไปถึงเมืองยราวน ก็พบกองทัพพม่าอีก แต่
ท่านก็ได้ใช้ความสามารถของทหารพม่าให้พ่ายแพ้อย่างยับเยิน ถึงแต่นั้นมาก็ไม่มี
กองทัพพม่าติดตามขัดขวางกองทัพของพระยาตากอีกเลย

ในที่สุดท่านก็ผ่านเมืองชลบท เมืองระยอง และเกลี้ยกล่อมให้เจ้าเมืองทั้งสอง
ร่วมเป็นพรรคพวกได้ แต่เมื่อเดินทางไปถึงเมืองจันทบุรี เจ้าเมืองไม่ยอมร่วมมือด้วย
เพราะในขณะนั้นกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้วประมาณ ๒ เดือน และพม่าก็มีใ้แผ่
อำนาจการปกครองไปถึง แต่พระยาตากต้องการยกเมืองจันทบุรีเป็นทมน จึงแสดง
ความแค้นเคืองว่าระต้องยกเมืองจันทบุรีให้ได้ เมื่อกำหนดวันและเวลาที่จะเข้าโจมตีแล้ว
จึงสั่งว่าเมื่อทหารรบประทอนอาหารเย็นแล้วให้ทยอยมุ่งตรงโจมตีให้หมด แล้วพยายาม

การตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี

เมื่อข้าราชการและประชาชนได้อัญเชิญพระยาตาก (สิน) ให้ขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์นั้น พระองค์ก็ทรงดำริถึงเมืองที่จะใช้เป็นราชธานีต่อไป พระองค์ไม่มีพระราชประสงค์จะให้กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีด้วยเหตุผลบางประการ และได้ทรงเลือกเมืองธนบุรีเป็นราชธานีด้วยเหตุผลบางประการ ก็จะเห็นได้ตามเหตุผลดังต่อไปนี้

สาเหตุที่ไม่ใช่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

๑. กรุงศรีอยุธยาทรุดโทรมเสียหายมาก ยากที่จะบูรณะให้กลับคืนเดิมได้
๒. จำนวนทหารไทยยังมีน้อยไม่พอที่จะรักษากรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นเมืองขนาดใหญ่ได้
๓. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในทำเลซึ่งข้าศึกสามารถมาจนถึงตัวเมืองได้โดยง่าย
๔. ข้าศึกจากภูมิภาคประเทศที่จะเข้าสู่อำเภอศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดีแล้ว

สาเหตุที่ทรงเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานี

๑. กรุงธนบุรีเป็นเมืองขนาดเล็ก มีข้อมปราคาการพอเหมาะกับการตั้งกองทัพบกและกองทัพเรือของพระองค์
๒. ถ้ามีข้าศึกหนั้นก็จะรักษาไม่ได้ ก็จะกลับไปตั้งมั่นที่ธนบุรีได้
๓. กรุงธนบุรีเป็นเมืองท่าที่ชุมนุมการค้าขายมาช้านานและสะดวกต่อการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ
๔. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ในทำเลที่ดี ถึงข้าศึกจะมาทางเรือก็ทำให้ลำบากกว่าที่กรุงศรีอยุธยา

๕. กรุงธนบุรีได้รับความกระทบกระเทือนจากสงคราม พืชผลอุดมสมบูรณ์
พลเมืองมีฐานะทางเศรษฐกิจ

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีขึ้นครองราชสมบัติในระหว่างที่บ้านเมืองกำลังทรก-
โทรมมาก เพราะพ่ายแพ้สงคราม พระองค์จึงมีการกี่ยวอย่างหนักในการทะนุบำรุงบ้าน
เมือง เพื่อให้ราษฎรได้รับความร่มเย็นเป็นสุข ในทันทีจะขอกล่าวถึงภารกิจที่สำคัญ ๆ
ดังนี้

ภารกิจที่สำคัญ

การรวบรวมชนนุ่ต่าง ๆ

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้ว คนไทยก็ทิ้งตัวเป็นอิสระอยู่ตามภาคต่าง ๆ
พระองค์ทรงดำริว่าถ้าปล่อยให้แตกแยกกัน บ้านเมืองก็จะไม่มีความมั่นคง เมืองไทย
จะต้องรวมกันเป็นชนเผ่าเช่นเดิม แต่เนื่องจากหัวหน้าของชนนุ่เหล่านั้นต่างอยาก
เป็นอิสระ การชักชวนจึงไม่มีผลจนกระทั่งต้องใช้กำลัง ดังนั้นพระองค์จึงต้องยก
กองทัพไปปราบปรามตามลำดับเวลาก่อนหลังดังนี้

๑. ชนนุ่เจ้าพระยาพิษณุโลก หัวหน้าคือเจ้าเมืองพิษณุโลก ในระหว่าง
สงครามได้แสดงฝักใฝ่ต่อล้านช้างเป็นพันธมิตรของพลเมือง เมื่อกรุงศรีอยุธยาแตก
จึงทิ้งตัวเป็นอิสระ ประชาชนจากเมืองใกล้เคียงก็มาแสวงหาภัยอยู่ด้วยมาก พระเจ้า
กรุงธนบุรียกกองทัพไปตบชนนุ่เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๑ แต่พระองค์ถูกกระแสน้ำพัด
เจ็บแรงเลิกทัพกลับ เจ้าพระยาพิษณุโลกจึงคิดก่อกบฏ ทิ้งตัวเป็นกษัตริย์แต่อยู่ใต้ไม่
ซำกถึงแก่กรรม น้องชายขึ้นเป็นหัวหน้าแทน แต่ไม่มีความสามารถเท่าพี่ชาย คน
ก็เลื่อมใสความนิยม จนในที่สุดชนนุ่เจ้าพระยาฝางมาทูลเชิญไปรวมกับเจ้าพระยาฝางได้

ในการที่พระเจ้ากรุงธนบุรีปรายชมนมพิษณโลกไม่สำเร็จ ทำให้เกิดความคิดว่า
ไม่ควรรบกับชุมนุมใหญ่ก่อน ดังนั้นพระองค์จึงมุ่งไปหาชุมนุมเล็ก คือชุมนุมเจ้า
พม่าย

๒. ชุมนมเจ้าพม่าย หัวหนาคือกรมหมื่นเทพพิพิธ เป็นโอรสของพระเจ้า
บรมโกศ เคยคิดร้ายต่อพระเจ้าเอกทัศจึงถูกเนรเทศไปลังกา เมื่อได้ข่าวว่ากรุง
แตกก็กลับมาก แต่บังเอิญในขณะนั้นพม่ายเพียงแต่ลี้ภัยอยู่ จึงถูกจับกุมขังไว้ที่เมือง
มะริด ต่อมาเมืองมะริดเสียแก่พม่ามากขึ้นไปเมืองเพชรบุรี และในที่สุดถูกส่งไปยังไว้
ที่เมืองจันทบุรี กรมหมื่นเทพพิพิธได้ชักชวนคนไทยให้มาช่วยกันรบพม่าและได้นำ
ทหารมาจนถึงเมืองปราจีน แต่สู้พม่าไม่ไหวจึงหนีขึ้นไปทางเมืองนครราชสีมา และได้
ไปตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นที่พม่าย พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ปรายกรมหมื่นเทพพิพิธสำเร็จใน

พ.ศ. ๒๓๑๑

๓. ชุมนมเจ้านครศรีธรรมราช หัวหนาคือเจ้าครองนครศรีธรรมราช ซึ่ง
เรียกกันว่า เจ้านคร ฯ การปรายชมนมเจ้านครต้องใช้ทหารเป็นอันมากและยังต้องส่ง
ทหารไปทั้งทางบกและทางเรือ ต้องใช้เวลานานจึงสามารถปรายปรามได้สำเร็จใน

พ.ศ. ๒๓๑๒

๔. ชุมนมเจ้าพระฝาง หัวหน้าเป็นพระภิกษุอยู่หัวที่พระฝางเมืองสวางคบุรี
(ใกล้จังหวัดอุตรดิตถ์) เป็นคนมีสติปัญญาและคุณความดีจนได้เป็นราชาคณะที่เมือง
นั้น มีผู้คนนับถือความเกียติคุณทางวิทยาคม พลเมืองนับถือว่าเป็นผู้มีความสามารถ
คล้ายผู้วิเศษ ยังรวมชุมนุมพิษณโลกเข้าไปด้วย ก็ยังเป็นชุมนุมที่เข้มแข็งที่สุดใน
ขณะนั้น ถึงอย่างไรก็ตามสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีก็ปรายปรามเจ้าพระฝางได้สำเร็จใน

พ.ศ. ๒๓๑๓

ประเทศไทยซึ่งแตกแยกกันกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยสมเด็จพระเจ้า
กรุงธนบุรีซึ่งเป็นหัวหน้าของชุมนุมที่ ๕ ซึ่งเรียกกันว่า ชุมนุมพระยาตากสิน

การฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ในระหว่างสงครามพลเมืองที่อยู่ตามระยะทางที่กองทัพผ่านมาผ่าน ตลอดจนคน
ที่อยู่ในกรุงศรีอยุธยา มิได้มีโอกาสประกอบกิจการทำมาหากินเป็นปกติ จึงอดอยาก
และยากจนกันมาก บางพวกก็อพยพครอบครัวทงบ้านเรือนไปซุกซ่อนอยู่ในป่าหรือ
หัวเมืองไกล ๆ ครั้นพระองค์ทรงกรุงธนบุรีเป็นราชธานีจึงจัดการส่งคนไปชักชวนให้คน
เหล่านั้นเข้ามาตั้งบ้านเรือน ประกอบอาชีพต่าง ๆ สำหรับผู้อดยากก็แจกเงินให้
สังเคราะห์โดยแจกจ่ายอาหารให้จนกว่าจะประกอบอาชีพได้ พระองค์รับซื้อข้าวจาก
เมืองต่าง ๆ โดยให้ราคาแพง จึงมีพ่อค้านำข้าวมาขายที่ธนบุรีกันมาก ธนบุรีก็กลายเป็น
เป็นเมืองที่มั่นคงและการประกอบอาชีพต่าง ๆ ก็ดีขึ้น

นอกจากนี้ยังทรงสนับสนุนให้พลเมืองต่อเรือให้มาก และเปิดโอกาสให้พลเมือง
ส่งสินค้าไปขายต่างประเทศได้มากกว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อพลเมืองมีการอาชีพ
เศรษฐกิจของชาติก็มั่นคงยิ่งขึ้น

การฟื้นฟูศิลปกรรม

ภัยสงครามได้ทำลายวัดวาอาราม ตลอดจนศิลปวัตถุต่าง ๆ ในวัดในพระราชวัง
ตลอดจนในบ้านราษฎรเสียเป็นอันมาก พระองค์คิดว่าศิลปของชาติจะสูญหายไป จึง
ให้ทรงรวบรวมคนที่มีความรู้เป็นช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ ให้มารับราชการ เพื่อประสิทธิ์
สังของอันเป็นศิลปของไทยเอาไว้ทดแทนสิ่งที่ถูกทำลายไป ช่างเหล่านั้นได้แก่ช่างเขียน
ภาพฝาผนัง ช่างประติมากรรม ช่างทำตุ๊กตา (เช่นตุ๊กตาสีดินเผา) และ
ช่างก่อสร้าง เป็นต้น

นอกจากสร้างสิ่งของแล้วยังทรงพระนุบำรุงทางค่านาฏศิลป์ คือให้รวบรวมคน
ทั้งทางนาฏศิลป์เข้าเป็นกลุ่มแล้วฝึกซ้อมละครและดนตรี ให้มีเล่นต่อไปตามประเพณี
ของบ้านเมือง

๕ การฟื้นฟูวรรณกรรม

ในการที่ทรงศรีอยุธยาถูกโจมตีเสียหายอย่างยับเยิน หนังสือและตำราต่าง ๆ
จึงถูกทำลายไปเสียมาก พระองค์จึงทรงริบเร่งให้ประชุมนักปราชญ์และกวี เพื่อแต่ง
หนังสือต่าง ๆ ขึ้นทดแทนที่ถูกลทำลายไป พระองค์ก็สละเวลาช่วยนิพนธ์รวมเกียรติก
เป็นบางตอน นอกจากนั้นยังทำเป็นในการปกครองก็คือพระราชกำหนด กฎหมาย
ต่าง ๆ จึงต้องเขียนรวบรวมเอาไว้เป็นหลักฐานในการตัดสินใจ สำหรับหนังสือที่ใช้ศึกษา
ทางพุทธศาสนาเช่นพระไตรปิฎกก็ยังไม่ว่าหลาย จึงโปรดเกล้าให้หาฉบับที่ถูกต้อง
มากก็ลอกส่งไปตามวัดต่าง ๆ

๖ การป้องกันพระราชอาณาจัก

ในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีคนไทยส่วนใหญ่รับราชการทหารด้วยความภาคภูมิ
ใจ เพราะเป็นสมัยที่ไทยกำลังมีชื่อเสียงความผาสุกสามารถ มีกองทัพเข้มแข็ง ผู้ใด
มีความดีความกล้าหาญก็ได้รับบำเหน็จรางวัลอย่างรวดเร็ว ทำให้ทหารมีกำลังใจ
อย่างสูงในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ชายที่ถูกเกณฑ์เป็นทหารจะต้องมารับราชการ
ด้วยตนเอง จะจ้างให้ผู้อื่นมารับราชการแทนไม่ได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ชายเป็นส่วน
มากที่รับราชการเป็นทหาร ได้รับชาติความลำบากตรากตรำในการจับอาวุธต่อสู้
ข้าศึก เพื่อยกบ้านเมือง พระองค์ฝึกทหารด้วยยุทธวิธีใหม่ ๆ ทำให้ทหารเกิด
ความศรัทธาอยู่เสมอ

พระองค์สร้างกองทัพเรือที่เข้มแข็งมีเรือรบเป็นจำนวนมากทอนบุรี และมีกองทัพ
ส่วนย่อยตามหัวเมืองชายทะเล

การสะสมอาหารสำหรับกองทัพ ก็มัวเจหนาทออกไปทำนาเอง เพื่อสะสมข้าวไว้ใช้ในกองทัพ เพื่อไม่แย่งซื้อข้าวพระราชวังต้องใช้บริโภคเป็นประจำ

การสงคราม

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีครองราชสมบัติอยู่ ๑๕ ปี พระองค์ได้ใช้เวลาส่วนมากเกี่ยวกับการวางแผนการรบข้าง เข้าสู้สนามรบด้วยพระองค์เองบ้าง ถ้าเป็นการรบที่สำคัญแล้วพระองค์มักจะเสด็จไปเองเสมอ

เท่าที่ทราบกันมาแล้วว่าใน ๓ ปีแรกที่ครองราชสมบัติพระองค์ต้องหมั่นอยู่กับการปราบปรามชุมนุมต่าง ๆ จนสามารถรวมประเทศไทยให้เป็นปึกแผ่นได้ ต่อจากนั้นมากต้องทำสงครามหลายครั้งกับชาติอื่น ๆ เช่น พม่า กัมพูชา เป็นต้น

ผลของสงครามเหล่านั้นส่วนมากเป็นผลดีแก่ประเทศไทย เช่น ได้กินแดนกว้างขวางขึ้นและทำให้พม่าเกิดความรู้สึกที่ไม่สามารถจะรุกรานประเทศไทยได้โดยง่าย

เหตุการณ์ปลายรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี

ในระยะเวลา ๑๕ ปีที่พระเจ้ากรุงธนบุรีครองราชสมบัติอยู่นั้น พระองค์ตรากตรำในการสงครามอยู่เกือบตลอดเวลา แม้จะมีเวลาว่างเพียงเล็กน้อยในยามสงบพระองค์ก็ทรงเป็นธุระในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎรเพื่อให้เศรษฐกิจของชาติมั่นคงโดยเร็วที่สุด งานหนักทำให้สุขภาพของพระองค์ทรุดโทรมลง ความเหน็ดเหนื่อยทางกายและทางประสาททำให้พระองค์กลายเป็นผู้มีอารมณ์ฉุนเฉียว คร่ำครวญเป็นคราว ๆ จนมีผลเล็ดลอดกันทั่วไปว่าพระองค์เสียบจริต เนื่องจากความผิดปกติทางจิตของพระองค์เป็นอยู่เพียงครั้งคราว ในขณะที่พระองค์เป็นปกติก็สามารถ

ประกอบราชการไปไต่เป็นอย่างที่เคยเดิม ดังนั้นจึงมีบัญชาตักเตือนกันอยู่เนือง ๆ ว่า
พระองค์เสียดพระจริตจริงหรือไม่ ในระหว่างที่พระองค์ประจวบเช่นนั้นก็เกิดความไม่
สงบอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงธนบุรีและกรุงศรีอยุธยา ไม่มีผู้ใดจะยืนยันได้ว่าความเคียด
ร้อนต่าง ๆ นั้นเกิดจากการกระทำของพระเจ้ากรุงธนบุรีทั้งสิ้น หรือมีผู้ทรวัดคิดไม่
ชอบอ้างพระนามของพระองค์เพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว เช่นการข่มเหงราษฎรต่าง ๆ
 เป็นต้น

ในระหว่างที่เกิดความปั่นป่วนขึ้นในกรุงธนบุรี ก็มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง
เกิดขึ้นคือ มีข้าราชการต่างจังหวัดกลุ่มหนึ่งซึ่งเคยเป็นทหารฝอยศึกเมื่อครั้งสงคราม
เก้าเอกราช คนเหล่านี้มีหัวหน้าสำคัญชื่อขุนสุระ นายขุนนาคบ้านแม่ลา และขุนแก้ว
สมคบกันปล้นบ้านเจ้าเมืองอยุธยา เพื่อจะสมทบกำลังยกมากรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรี
จึงส่งพระยาสุรศักดิ์ไปปราบปราม แต่พระยาสุรศักดิ์ไปร่วมมือกับพวกนั้นและคุมกอง
ทหารยกมาตีกรุงธนบุรีจนได้ชัยชนะ พระเจ้ากรุงธนบุรี ถูกบังคับให้ผนวชอยู่ที่วัด
อรุณราชวราราม (วัดแจ้ง) ส่วนเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ถูกคุมขังไว้ที่วังสน พวกที่คัดการ
ครั้งนี้มีความเห็นตรงกันว่าจะต้องเชิญเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกซึ่งขณะนั้นไป
ราชการสงครามที่ประเทศกัมพูชาให้กลับมาจากการบ้านเมืองให้เป็นปกติสุขสืบไป

เมื่อพระยาสุรศักดิ์ทราบดังนั้นก็ไม่พอใจเพราะขณะนั้นถือว่าตนเป็นผู้มีอำนาจสูงส่ง
แล้ว ฉะนั้นพระยาสุรศักดิ์จึงเปลี่ยนนโยบายใหม่ โดยไปปล้นยกลานของสมเด็จพระเจ้า
กรุงธนบุรีซึ่งมีนามว่ากรมขุนอนรักษ์สงคราม ให้ออกมาจากที่คุมขังเพื่อคัดค้าน
เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก กรมขุนอนรักษ์สงครามจึงเริ่มเกลี้ยกล่อมข้าราชการและ
ทหารเพื่อคัดค้านต่อไป เรื่องการลาถนทราบไปถึง พระยาสุรวิชัยยกลานของเจ้า
พระยามหากษัตริย์ศึกซึ่งครองเมืองราชสีมา พระยาสุรวิชัยยกกองทหารมา
กรุงธนบุรี พระยาสุรศักดิ์จึงคัดการที่จะคัดกำลังทหารหน่วยที่ยกมาใหม่โดยเข้าโจมตี

เสียในคืนวันที่ยกมาถึง แต่ในขณะนั้นข้าราชการที่สมัครใจจะสนับสนุนเจ้าพระยา-
มหากษัตริย์ศึกมากกว่า เมื่อเกิดการปะทะกันขึ้น พวกกรมขุนอนรรักษ์สงครามจึง
พ่ายแพ้ถูกจับเอาไปคุมขังไว้อีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างนั้นพระยาสุริยอภัยเป็นผัวภรรยาบ้าน
เมืองมีอำนาจสูงส่ง ได้ให้ลาผนวชพระเจ้ากรุงธนบุรีแล้วนำมาขังไว้ เมื่อเจ้าพระยา
มหากษัตริย์ศึกกลับมาถึงกรุงธนบุรีก็ได้ปรึกษากับข้าราชการว่าควรจะดำเนินการ
อย่างไรต่อไป ที่ประชุมลงมติให้สำเร็จโทษพระเจ้ากรุงธนบุรีเพื่อกดขยี้หาความ
ยุ่งยากต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นภายหลัง.

ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้รับอนุญาตให้ขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ ครั้นแล้วพระองค์ทรงดำรงสภาพของราชธานี ตลอดจนพระราชวังซึ่งจะเป็นที่ประทับต่อไป เป็นธรรมดาที่พระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่อาจไม่โปรดพระราชวังของพระเจ้าแผ่นดินองค์เก่าเสมอไป ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชวัง ตลอดจนพระราชวังประทับอื่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเช่นเดียวกัน พระองค์ไม่โปรดลักษณะของพระราชวังของพระเจ้ากรุงธนบุรี เพราะค่อนข้างจะคับแคบ ถึงแม้จะขยายออกไปก็ทำไม่ได้ เพราะมีวัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง) และวัดโมฬีโลกยาราม (วัดท้ายตลาด) ขนาบอยู่สองข้าง

ในขณะทรงพิจารณาถึงทำเลที่จะสร้างพระราชวังใหม่ พระองค์พิจารณาถึงลักษณะของกรุงธนบุรีซึ่งเป็นแบบของเมืองที่พระองค์ไม่โปรด กล่าวคือกรุงธนบุรีมีอาณาเขตอยู่ทางตะวันออกและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เมืองที่มีแม่น้ำผ่านกลางถ้าถูกข้าศึกขังมกัจะสูงกว่าน้ำเข้ามากลางเมือง ระดมยิงขึ้นไปทั้งสองฝั่งกระชากการตั้งต่อกันได้ อีกประการหนึ่งในการสร้างข้อมปราการสองฝั่งแม่น้ำก็เป็นการหมกเป็ลืองมาก พระองค์ได้ประสยความลำบากมาแล้ว เมื่อคราวที่เสด็จไปรบกับพม่าที่เมืองพญาลอ ฉะนั้นพระองค์จึงมีพระราชประสงค์จะสร้างเมืองหลวงใหม่ให้อยู่บนฝั่งแม่น้ำแต่เพียงฝั่งเดียว พระองค์จึงทรงเลือกฝั่งตะวันออกเพราะมีทิวโค้ง

ซึ่งมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นคูเมืองระยะยาว และทางบ้านตะวันออกไกลออกไปเป็นทลุ่ม
และ ขากท่งทพิโค ๆ จะเดินผ่านเข้ามาถึงกำแพงเมืองไ้ง่าย ๆ เมื่อเลือกทำเลตั้ง
พระนครใหม่แล้วทงรอกำแพงเมืองเก่าทอายเป็นแนวขนานคลองหลอดเลย แล้วชก
คูเมืองใหม่เรียกว่า คลองบางลำพู สร้างกำแพงชนใหม่ มีประตูเมือง ๖๓ ประตู
และมบอมขนาดใหญ่ ๑๕ บอม ครนต่อมาขานเมืองขยายออกไป กำแพงและบอม
ถูกรอไปมาก บตคดเหลือเพียง ๒ บอม คือบอมพระกาฬ (อยู่หน้าโรงพยาบาลนคร
เฉลิมไทย) และบอมพระสเมรุ (อยู่เลยสแยกบางลำพูไปทางถนนพระอาทิตย์)
เมืองหลวงใหม่นั้ใช้เวลาสร้างประมาณ ๓ ปี เมื่อสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ใต้ทรงกระทำ
พิธีราชาภิเษกออกครองหนง ครนแล้วมงานสมโภชวศพระศรรคตศศการามและฉลอง
พระนครตอเนื่องกัน

ทรงขนานนามพระนครแห่งใหม่ว่าน “กรุงเทพมหานคร บวรรัตน
โกสินทร มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตนราชธานีบรมมย ฯลฯ” ครนมาถึง
รัชกาลที่ ๔ จึงเปลี่ยนคำ บวรรัตนโกสินทรเป็น อมรัตนโกสินทร

ในการที่ทรงสร้างพระนครใหม่เป็นเหตุให้เกิดรัตนโกสินทรศักราช คือนบ
ตงแต่บชงเริ่มสร้างกรุงรัตนโกสินทร โดยนบเอา พ.ศ. ๒๓๒๕ ตรงกับ ร.ศ. ๑
และการใช้ ร.ศ. นั้ใ้มาจนถึงรัชกาลที่ ๖ จึงเปลี่ยนเป็นพุทธศักราช ลงวันท
พระบาทสมเดจพระพุทธยอดฟ้าไพโลกเสดจขนครองราชสมบัตินเรียกว่า “วันจักร”
ซึ่งตรงกบวันท ๖ เมษายน.

บทที่ ๗

ความสัมพันธ์กับประเทศ

พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

(ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๒๕ - พ.ศ. ๒๓๙๔)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า

ตลอดระยะเวลา ๒๔ ปีในสมัยรัชกาลที่ ๑ ไทยกับพม่าเป็นประเทศคู่สงครามกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ ได้ทำสงครามกันหลายครั้ง แต่มีการรบที่สำคัญ ๆ ควรทราบ ๓ ครั้ง คือ

ประมาณ พ.ศ. ๒๓๒๘ พม่ายกเข้ามาถึง ๙ ทัพ ไทยใช้ยุทธวิธีแบบใหม่ คือออกไปรบข้าศึกกองชายแดนไม่ให้เข้ามาถึงตัวเมืองหลวงเหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา และใช้กลยุทธ์ชิงกองเสบียงและตัดการติดต่อระหว่างกองทัพต่าง ๆ ของพม่า สงครามครั้งนี้พม่ายกมาหลายทิศทาง เช่น ทางเหนือ ทางตะวันตก และทางใต้ แต่ไทยได้ชัยชนะทุกทาง โดยเฉพาะทางใต้เป็นเหตุให้เกิดวีรกรรม ๒ ท่าน คือท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร

ในการรบประมาณ พ.ศ. ๒๓๓๔ ไทยตีเมืองทวาย มะริดและตะนาวศรีได้ ในคราวนี้ไทยกวาดต้อนชาวทวายมาตั้งบ้านเรือนใกล้วัดยานนาวา ซึ่งเราเรียกกันว่า "บ้านทวาย" มาจนทุกวันนี้

การสงครามครั้งหลังสุดในรัชกาลนี้ เมื่อไทยชนะพม่าแล้วได้เมืองเชียงใหม่ และหัวเมืองล้านนาถอยมาเป็นของไทยจนปัจจุบัน (ราว พ.ศ. ๒๓๔๕)

ปลายรัชกาลที่ ๑ พระเจ้าปะดุงได้ส่งทูตเข้ามาขอเป็นมิตร แต่ไทยไม่ตกลง ภัยยังไม่ไว้วางใจว่าพม่าจะมีความสุจริตใจ

เมื่อรัชกาลที่ ๒ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทรงพม่าเห็นว่าแม่ทัพมอญ ๆ เช่น กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทก่อกองทัพแล้ว และพระเจ้าแผ่นดินกบองจีนครองราชย์ใหม่ ๆ คงจะไม่ทนไต่เตรียมตัว พม่าจึงถือโอกาสสำคัญทางภาคใต้ของไทย กวาดต้อนคนและทรัพย์สินกลับไปยังพม่า

ในเวลาต่อมาถึงแม้พม่าจะเตรียมตัวมารบกับไทย ไทยก็เตรียมรบอย่างแข็งขัน จึงไม่มีโอกาสได้ทำสงครามกันอย่างจริงจัง จนต่อมาพม่าก็มีข้อพิพาทกับอังกฤษอยู่เสมอ อังกฤษพยายามชักชวนให้ไทยช่วยอังกฤษรบกับพม่าเพราะรู้ว่าเคยเป็นศัตรูกัน และต้องการกำจัดคนและพาหนะทางบกของไทยขึ้นไปต่อเมืองมอญซึ่งเป็นเมืองหลวงของพม่าในขณะนั้น แต่ไทยก็มิได้ร่วมมือกับอังกฤษ

เมื่อรัชกาลที่ ๓ ขึ้นครองราชสมบัติ อังกฤษกับพม่าก็มีเรื่องวิวาทรบพุ่งกัน ไทยได้เข้าร่วมมือกับอังกฤษเป็นครั้งคราว จนในที่สุดพม่ายอมแพ้ต่ออังกฤษ ตั้งแต่บัดนั้นมาไทยก็ไม่มีโอกาสที่จะทำสงครามหรือผูกไมตรีกับพม่าอีกต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว

ในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพไปต่อเมืองเวียงจันทน์ได้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๑ ฉะนั้นเมื่อท่านเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติแล้วความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวก็คงดำเนินไปตามปกติ เช่นเมื่อทางกรุงเทพฯ ต้องการให้กองทหารเวียงจันทน์มาช่วยรบกับเชียงใหม่จากพม่า และต้องการขยี้ไล่พม่าให้ไปเสียจากเมืองเชียงใหม่ ทางเวียงจันทน์ก็ส่งทหารลงมาช่วยจนเสร็จสงครามทุกครั้ง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติขึ้น เจ้าอนุวงศ์ หรือที่นิยมเรียกว่าเจ้าอนุโตขึ้นครองราชสมบัติอยู่แล้ว ตามประวัติศาสตร์

กล่าวว่า พระเจ้าแผ่นดินทั้งสองพระองค์นี้ ไม่ควรสนิทสนมทางส่วนพระองค์ยก
 ครองหนมผูกพันการเป็นกบฏชนทมิฬปากคอก ทางกองทัพเวียงจันทน์ก็โดยมากช่วย
 กองทัพไทยปราบปรามจนสงบ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงโปรดเกล้า
 ให้เจ้าราชบุตรซึ่งเป็นพระราชโอรสของเจ้าอนุไปครองเมืองจันทน์ปากคอก นเป็นครอง
 แสวงว่าพระองค์ทรงไว้วางพระทัยทางราชวงศ์เวียงจันทน์มาก

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ความ
 สัมพันธระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่สู้ดี สาเหตุมีอยู่
 เป็นอันมากแต่จะขอนำแต่เฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ มากล่าวคือ

๑. เจ้าอนุเป็นนักรบที่สามารถผู้หนึ่ง และเนื่องจากเคยรบร่วมกับกองทัพไทย
 มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ ย่อมจะทราบดีกว่าฝ่ายไทยมีใครบ้างที่เก่งกว่า นักรบ
 ฝีมือดี ๆ ของไทยได้ลดจำนวนลงเพราะตายไปบ้าง และพวกที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นผม
 ายุมามากแล้วความเก่งกล้าก็ลดหย่อนไป ส่วนทหารหนุ่ม ๆ ก็ยังไม่มีผู้ใดซึ่งจะมีฝีมือ
 ความเป็นที่น่าเกรงขาม ดังนั้นเจ้าอนุจึงมองเห็นช่องทางที่จะยกเอกราช

๒. เจ้าอนุทรงทราบว่าองค์อุปราชกับพม่าและโคชกัชนให้ไทยร่วมรบด้วย เจ้า
 อนุเข้าพระทัยว่าถ้าไทยส่งกำลังส่วนใหญ่ไปทางทิศตะวันตกแล้วก็คงจะมีกำลังทหาร
 ทิศรักษาภาคกลางและภาคอีสานน้อยลง

๓. ในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 เจ้าอนุได้พาเจ้าลาวและข้าราชการลงมาเป็นอันมาก ก่อนที่จะกลับได้ทูลขอชาวเวียง-
 จันทน์ที่ถูกกวาดต้อนมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ไม่ทรงอนุญาต

สงครามระหว่างไทย-ลาว พ.ศ. ๒๓๖๘

เจ้าอนุรู้สึกไม่พอใจมาก เมื่อกลับมาเวียงจันทน์แล้ว ก็เตรียมทหารไว้
 เจ้าอนุได้ถือโอกาสก่อการกบฏขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๖๘ เพราะญวนสนับสนุน โดยตั้ง

ให้เจ้าราชบุตรซึ่งครองเมืองจัมปาศักดิ์นำทหารออกกวาดต้อนพลเมืองจากหลาย เมือง
ทางภาคอีสานพาไปเวียงจันทน์ เจ้าอนและพระราชโอรสยกกองทัพข้าม
แม่น้ำโขงเข้ามาในดินแดนประเทศไทย เจ้าอนพักรออยู่ฝั่งแม่น้ำตรงกันข้ามกับเมือง
เวียงจันทน์ แล้วให้พระราชโอรสยกกองทัพลงหน้าไปกวาดต้อนครอบครัวสระบุรี
กลับ ในระหว่างทางเมื่อคนไทยถามว่าเหตุใดจึงยกกองทัพมาดังนี้ ก็ตอบว่าญวน
และองค์กษัตริย์มอญจะมาตีกรุงเทพฯ ทางเวียงจันทน์จึงต้องยกกองทัพมาช่วยรบ
เจ้าอนจะเดินทางมาพบกับพวกสระบุรี ทนศรราชสีห์มา เมื่อมาพบกันแล้วก็เตรียมเข้า
ตีเมืองน

ในขณะนั้นเจ้าเมืองนครราชสีมาและพระยาปลัดซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยต้องไป
ราชการที่เมืองธน ชาคันนาทเข้มแข็ง เจ้าอนจึงสามารถเข้าเมืองนครราชสีมาได้
โดยง่าย ครั้นแล้วก็ให้กวาดต้อนพลเมืองไปเมืองเวียงจันทน์ให้หมด และรับอาวุธ
ทุกอย่างแม้แต่มีดพร้าที่จะใช้เป็นเครื่องมือหาอาหาร

ในบรรดาพวกที่ถูกกวาดต้อนมานั้นก็มีภรรยาพระยาปลัดซึ่งคุณหญิงโม ได้ปรึกษา
กับหญิงชายชาวไทยให้แสดงความรักอ่อนน้อมต่อลาว ช่างแสดงความเกลียดชัง พวก
หญิงลาว ๆ ก็พยายามรับใช้และเอาใจพวกนายทหารลาวเป็นอย่างดี จนในที่สุดนาย
ทหารก็ตายใจ ยอมให้เมียพร้ามาใช้ เพื่อกินเลี้ยงอาหาร คนไทยใช้มีดพร้าจำนวนน้อย
นั้นเหลาไม้ทำเป็นอาวุธเพิ่มเติมขึ้นอีก จนในที่สุดมีคนวันหนึ่งพวกเชลยไทยก็สามารถ
ต่อสู้กับกองทัพทหารลาวที่ควบคุมมาจนได้ชัยชนะ แม่ทัพหนีไปใต้และไปแจ้งให้เจ้าอน
ทราบเรื่องราวโดยตลอด เจ้าอนก็โกรธไม่สำเร็จ และเมื่อทราบว่ากองทัพไทยยกตาม
มาปราบปราม จึงหนีไปพึ่งเมืองญวนแล้วชวนกลับมาสู้กับไทยอีก เจ้าอนสู้ไทยไม่ได้
รบพ่ายครวญหนีไป ต่อมาไทยก็จับเจ้าอนได้ การปราบปรามเจ้าอนนั้นกินเวลานาน
พอสมควร

แม่ทัพไทยที่เข้มแข็งที่สุดในการติดตามปราบปรามเจ้าอนและบริวารคือพระยา
ราชสุภาวดี (สิงห์ สิงหเสนี) เมื่อเสร็จสงครามได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์
เป็นเจ้าพระยาราชสุภาวดี ส่วนคุณหญิงโมก็ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นท้าว
สุรนารี ส่วนเจ้าอนุวงศ์แก่กรรมในกรุงเทพฯ ในระหว่างที่ถูกคุมขัง

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จขึ้นครองราชสมบัติตนได้ทรงทำสงครามกับประเทศ
กัมพูชาจนสามารถนำประเทศนี้เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของไทย เช่นสมัยกรุงศรี
อยุธยา

ในปลายรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีเกิดมีศึกกบฏขึ้นในกรุงกัมพูชา จึงพระเจ้า
แผ่นดินปลงพระชนม์แล้วหัวหน้ากบฏไปสวามิภักดิ์กบฏขึ้น สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี
จึงส่งกองทัพขงมเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพไปปราบปราม แต่บังเอิญมีการ
จลาจลในกรุงธนบุรี เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงต้องกลับ และในที่สุดก็ไ้เสด็จขึ้น
ครองราชสมบัติ ทางกัมพูชาก็มีการรบกันเองจนอ่อนกำลังลง ในที่สุดเชกษาก็ยก
เข้ามาตี พวกข้าราชการผู้ใหญ่ของกัมพูชา เห็นว่าเหลือความสามารถที่จะต่อสู้ได้จึง
พาพระราชโอรสและธิดาของพระเจ้าแผ่นดินกัมพูชาและผู้คนตามประมาณ ๕๐๐ คน
มากรุงเทพฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ทรงรับเลี้ยงพระราชโอรสองค์ใหญ่
ซึ่งมีพระนามว่า “นงอองเฮ” เป็นราชโอรสบุญธรรม เจ้าเขมรทั้งหลายก็พาครอบครัว
พระบรมโพธิ์สมภารได้รับพระราชทานวังให้อยู่สมเกียรติ ต่อมาเมื่อกัมพูชาหลุดพ้น

จากอำนาจเขากว้างแล้ว นกทองเองก็เข้าไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินกัมพูชา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกพระราชนามว่า "สมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดี" ในโอกาสที่ขอพระราชทานเมืองพระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณให้เป็นบำเหน็จต่อเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ต้นสกุลอภัยวงศ์ผู้พานกองเองหน้เข้ามาอยู่ในประเทศไทย เมืองทั้งสามนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ซึ่งขึ้นตรงต่อประเทศไทย หรือเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า "เขมรส่วนใน" ส่วนดินแดนกัมพูชานอกจากนี้เรียกว่า "เขมรส่วนนอก"

ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีทรงศต พระราชโอรสมีนามว่า นกทอง (ซึ่งประสูติในกรุงเทพฯ ก่อนพระราชบิดาเสด็จไปครองราชย์) เสด็จขึ้นครองราชสมบัติมีพระนามว่า สมเด็จพระเอกทัศ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทางประเทศกัมพูชามีชนวนมาก คือสมเด็จพระเอกทัศมีเรื่องทะเลาะกับพระอนุชา ซึ่งมีนามว่า นกทองสงวน ถึงแม่ทางเมืองไทยจะพยายามเกลี้ยกล่อมให้คนกัน สมเด็จพระเอกทัศซึ่งไม่พอใจไทยในสาเหตุบางประการตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ แล้ว ก็ไม่ยอมเชื่อฟัง ในที่สุดถึงกับมีการต่อสู้ใช้อาวุธกันชน พระอนุชาของสมเด็จพระเอกทัศ ๓ พระองค์ คือนกทองสงวน นกทองอมและนกทองดวงหน้เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ สมเด็จพระเอกทัศก็ไปสวามิภักดิ์กับญวน ฝ่ายไทยยังไม่ต้องการเป็นศัตรูกับญวนจึงมิได้ทำอะไรรุนแรง

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุแห่งเวียงจันทน์ก็ฝักใฝ่กับญวนมากขึ้น ถึงนั้นเมื่อขยเจ้าอนุโคแล้วพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองเขมรและเมืองญวน (ท่านแม่ทัพนั้นเป็นคนเกียวกบเจ้าพระยาราชสุภาวดีผู้ขยเจ้าอนุโค)

ไทยได้ทำสงครามกับญวนในดินแดนของเขมรถึง ๑๔ ปี ผลกันแพ้กันชนะ จนในที่สุดต้องทำสัญญาสงบศึก

สมเด็จพระอภัยราชาธิวงศ์ในระหว่างสงคราม กับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงส่ง นกทอง ออกไปครองราชสมบัติที่กรุงกัมพูชา ทรงพระนามว่า “สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ด้วยเหตุนี้ประเทศกัมพูชาจึงกลายมาเป็นประเทศราชของประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

ในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีทางประเทศญวนมีผู้ก่อการกบฏขึ้น เรียกว่ากบฏโกเซิน คหวัเมืองใหญ่น้อยได้เป็นอันมาก บรรดาเจ้าญวนต้องหลบหนีกษัตริย์กระวายไปอยู่ตามเมืองต่าง ๆ บางองค์หลบหนีไปต่างประเทศ เช่น องค์เชียงสือกได้พาครอบครัวและบริวารเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๑ พระองค์ทรงพระกรุณาประทานที่อยู่และยกย่องให้มเกลย์ที่สมกับเป็นเจ้ามาจากต่างประเทศ

องค์เชียงสือกขอความช่วยเหลือจากไทยทางค่าน้ำเลี้ยงคนและกำลังอาวุธ เพื่อไปปราบพวกกบฏ แต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก กำลังช่วยเหลือกัมพูชาอยู่จึงยังไม่กำลังมากพอที่จะปล่อยให้ไปช่วยออกทางหนึ่งใดคันท พระองค์ได้แต่งตั้งทัพไปช่วยของเชียงสือกปราบกบฏถึง ๒ ครั้งแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาไทยก็ส่งกรมยกมาเพิ่มขนอก องค์เชียงสือกทราบว่าขอความช่วยเหลือจากไทยคงจะไม่สำเร็จ จึงทักท้วงกับฝรั่งเศสขอกำลังมาช่วย แล้วก็เขียนหนังสือกราบทูลลาและหลบหนีไปจากกรุงเทพฯ ต่อมาองค์เชียงสือกสามารถปราบกบฏลงราบคาบรวมราชอาณาจักรญวนได้

และเสวยราชสมบัติพระนามว่าพระเจ้ายาละวง พระเจ้ายาละวงก็ไต่ส่งทูตมาเจริญความ
สัมพันธกับไทยด้วยความระลึกลง ในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธ
ยอดฟ้าจุฬาโลก

ในสมัยรัชกาลที่ ๒ น พระอภัยมณีมีความเคืองแค้นทางเมืองไทยอยู่จึงไม่
คิดที่จะมีความจงรักภักดีเช่นเดิม ในขณะเดียวกันพระอภัยมณีก็มีความแค้นใจที่
สงวนซึ่งมีตำแหน่งเป็นพระมหาอุปราช ในที่สุดพระมหาอุปราชก็หันมาอาศัยอยู่
ในดินแดนไทย พระอภัยมณีจึงส่งกองทหารมาจับ ไทยจึงส่งทหารไปยับยั้งและสัง
หารราชสาสน์ไปถวายพระอภัยมณีช่วยไกลเกลี่ยให้คนตกกัน กองทัพไทยพาพระมหา
อุปราชกลับไปกัมพูชา แต่พระอภัยมณีไม่ยอมอยู่พอกับพระมหาอุปราช กลับหัน
ไปอยู่ประเทศญวน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงมีพระราชสาสน์ไปถึง
พระเจ้ายาละวงเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พระเจ้ายาละวงจึงตอบมาว่าพระมหา
อุปราชเป็นผู้ผิด ขอให้ทางประเทศไทยส่งข้าราชการไทยและเขมรไปรับเสด็จ
พระอภัยมณีกลับไปครองราชสมบัติตามเดิม

ขณะนั้นประเทศไทยยังมีภาระเรื่องสงครามกับพม่าจึงไม่อยากเป็นศัตรูกับญวน
ฉะนั้นจึงยอมส่งกองทหารไปรับพระอภัยมณีกลับ ตั้งแต่นั้นมาพระอภัยมณีก็ไปขอ
ขาน้อยกับประเทศญวน ฝ่ายญวนก็ส่งข้าราชการมากำกับการปกครองตามหัวเมืองต่าง ๆ
(นับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ฝรั่งเศสต้องล่าอาณานิคมในอินโดจีน)

เมื่อยศถาของคโหมของญวนคือพระเจ้ามนมวงขึ้นครองราชย์ ไทยกับญวน
ค่อยห่างเหินกันไป ไม่สนิทสนมมีสัมพันธไมตรีกันเป็นอย่างคเหิมก่อนสมัยพระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าและพระเจ้ายาละวง

ในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ
ความไม่ตรงระหว่างไทยกับญวนก็เปลี่ยนแปลงไปในทางไม่ดียิ่งขึ้นถึงที่ทราบมาแล้ว
ทั้งกัมพูชาและลาวทางกบคเญวนเป็นทพงแทนที่เคยพงประเทศไทย

เมื่อเจอนเวียงจันทน์แพกงทพไทยในครั้งแรกก็หนีไปอยู่ในประเทศญวน และ
ญวนก็ช่วยเหลือเจอนด้วยประการต่าง ๆ จนได้กลับมาอยู่เวียงจันทน์ได้ เมื่อกองทพ
ไทยไปตีเวียงจันทน์อีกครั้งหนึ่งเจอนได้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
เคืองญวนข่มขู่ เพราะในรัชกาลที่ ๒ ก็เอาเมืองเขมรไปปกครอง พอถึงรัชกาลของ
พระองค์ก็สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเจอนแห่งเวียงจันทน์ พระองค์จึงเตรียมการท
ระบกกองทพไปตีเมืองเขมรคน เมื่อตีได้แล้วจึงจะยกไปตีประเทศญวน

แม่ทัพฝ่ายไทยได้แก่เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) แม่ทัพเรือ
ได้แก่เจ้าพระยาพระคลัง (ทิศ ขุนนาค) ซึ่งภายหลังเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหา
ประยุรวงศ์

ไทยรบกับญวนอยู่ในดินแดนของเขมรเป็นเวลาถึง ๑๔ ปี ราษฎรเขมรและ
กองทหารไทยและญวนได้รับความลำบากยิ่งนัก ไทยและญวนผลัดกันแพ้และชนะแต่
ไม่มีผลสำเร็จแก่ชวาทกันใด ในที่สุดจึงพร้อมใจกันเจรจายุติสงคราม.

บทที่ ๘

เหตุการณ์สำคัญ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๙๔ - พ.ศ. ๒๔๑๑

ในรัชสมัยของพระองค์เหตุการณ์สำคัญพอสรุปได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

ข. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

๑. ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นต้นมา คนไทยนิยมใช้หอยเบี้ยแทนเคษาเงิน และ
ยังใช้กันต่อมาจนถึงรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงดำริว่าการใช้
หอยเบี้ยนั้นคล้ายกับมนุษย์ซึ่งยังไม่เจริญ บกคนสมควรที่คนไทยจะสร้างเหรียญทำ
ด้วยโลหะแล้ว ดังนั้นพระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงกระษาปณ์ทำเหรียญเงินเหรียญ
ทองและเหรียญโลหะอื่น ๆ เช่น ทองแดง เป็นต้น ขึ้นใช้แทนเงินกลมแบบเก่าที่เรียก
ว่าเงินพดด้วงและเบี้ย นับว่าเป็นการช่วยให้การค้าขายสะดวกมากขึ้น

๒. การรักษาความสงบภายใน ทรงตั้งกองตำรวจนครบาล (กองตำรวจแบบ
ฝรั่ง) ขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อบริหารความสงบและทรัพย์สินของประชาชน

๓. การปรับปรุงการทหาร เริ่มฝึกหัดทหารบก ทหารเรือแบบอังกฤษ สร้าง
เรือรบแบบเรือกลไฟเป็นครั้งแรก

๔. ปรับปรุงการคมนาคม คัดถนนในกรุงเทพฯ อีกมาก เช่น ถนนเจริญกรุง
ชุกคลองใหญ่ ๆ เพื่อช่วยในการคมนาคมให้สะดวกขึ้น เช่น ชุกคลองดำเนินสะดวก
เป็นทางคั่นค่อระหว่างแม่น้ำแม่กลองกับแม่น้ำท่าจีน ทำให้เมืองต่าง ๆ ซึ่งคงอยู่ริม
แม่น้ำทั้งสองนั้นได้คั่นค่อกันได้สะดวก

๕. สร้างและบูรณะปณิยสถาน การบูรณะที่สำคัญได้แก่ บูรณะพระปฐมเจดีย์ ให้มีขนาดสูงใหญ่เท่าที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับการสร้างวัดเป็นจำนวนมาก แต่ วัดที่รู้จักกันมากที่สุดได้แก่ วัดโสมนัสวรวิหาร และวัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นต้น

๖. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ

ประเทศไทยกับประเทศอังกฤษได้เคยมีความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยา แต่ความสัมพันธ์ได้ซบเซาไปเมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ และได้มาเริ่มต้นกันใหม่โดยทำหนังสือสัญญาการค้าเป็นครั้งแรกใน สมัยรัตนโกสินทร์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๔ ทรงกษัตริย์สมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า- เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) แต่เมื่อทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว พ่อค้าชาวอังกฤษไม่พอใจ ในข้อตกลงบางประการ และพยายามจะแก้ไขสัญญากับไทยเสียใหม่ ฝ่ายไทยก็ถือว่า ใต้ตกลงกันด้วยความเห็นชอบทั้งสองฝ่ายแล้ว การแก้ไขสัญญาในครั้งนี้ต่อไป ถ้าหาก ไทยเป็นฝ่ายจะต้องยอมเสียเปรียบกว่าคราวแรก ก็ยอมเป็นธรรมดาที่ฝ่ายไทยไม่อยากจะยอมให้แก้ไข ฉะนั้นเมื่อรัฐบาลอังกฤษส่งผู้แทนมาขอแก้ไขสัญญาก็ได้เจรจาให้เป็นที่ตกลงกันได้ เพราะพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวกำลังประชวรหนัก และ ในที่สุดก็สวรรคต

ครั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว พระองค์ ทรงทราบว่า การที่จะชักชวนความประสงค์ของชาติมหาอำนาจก็จะทำไปไม่ได้นาน ในที่สุดก็จะต้องยอมตาม ตัวอย่างของชาติที่ชักชวนชาติอังกฤษจะต้องได้รับความ ลำบากก็ไดแก่ประเทศจีนและประเทศพม่า เป็นต้น ฉะนั้นเมื่อสมเด็จพระนางเจ้า วิกตอเรียพระบรมราชินีของประเทศอังกฤษส่ง เซอร์จอห์น เบลริง เข้ามาเจรจาขอแก้ไข สัญญา พระองค์จึงรับรองอย่างเต็มเปี่ยม เหมือนครั้งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรง

ทอนรัยทุตฝรั่งเศส ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สัญญานับนั้นแก้ไขใหม่ครั้งนได้ทำ
 เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๘ และ เป็นสัญญาที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย
 ในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะสัญญานี้ได้ยกเลิกสิทธิทางการศาลและการเก็บภาษี
 ชาเข้ของประเทศไทยอยู่ย่นเวลานาน เมื่อถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า-
 เจ้าอยู่หัว ภายหลังที่ชาติไทยได้เข้าร่วมมอภัยสัมพันธไมตรีในสงครามโลกครั้งที่ ๑
 แล้ว ไทยจึงไ้ไ้โอกาสขอแก้สัญญาใหม่กับประเทศบางประเทศ ประเทศสหรัฐ-
 อเมริกาเป็นประเทศแรกที่ยอมให้แก้สัญญา และยังช่วยเหลือเรเราให้ประเทศอื่น ๆ
 ยินยอมควย

ข้อความสำคัญบางประการ ในสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศ
อังกฤษ ทศวรรษระบอบมคังน คช

๑. พลเมืองอังกฤษจะเป็นคนผิวขาวหรือคนเอเชีย (คนในเมืองชนของอังกฤษ)
 เมืองมคัจะต้องขนศาล ไทยจะตองยินยอมให้คนเหล่านั้นพิจารณาความผิดตาม
 กฎหมายอังกฤษ ใช้ผู้พิพากษาชาวอังกฤษ และชนศาลอังกฤษ ซึ่งเรียกกันว่า
 "ศาลกงสุล"

๒. สินค้าทุกประเภทที่พ่อค้าชาวอังกฤษนำเข้ามายังในประเทศไทย รัฐบาลไทยจะเก็บภาษีใดไม่เกินร้อยละสาม หรือที่เรียกกันว่า “ภาษรร้อยชักสาม”

การเจรจาครั้งนี้เป็นไปด้วยความสะดวก เพราะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัวทรงทราบภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ส่วนเซอร์จอห์น เบริง ก็เป็นทศตมความ
เฉลียวฉลาด จึงเป็นทลภพระราชอัธยาศัยเป็นอันมาก เมื่อประเทศไทยจะต้องตั้ง
ราชทูตประจำประเทศอังกฤษ พระองค์จึงทรงขอรองให้เซอร์จอห์น เบริง รัับตำแหน่ง
ราชทูตกิตติมศักดิ์ และท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยเป็นอันมาก จึงได้
พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “พระยาสยามานุรักษ์ สยามมित्रมหายศ”

ใน พ.ศ. ๒๔๐๐ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ส่งคณะทูตไทยไปเฝ้าสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย พร้อมทั้งของถวายต่าง ๆ ตามประเพณี หัวหน้าคณะทูตมีนามว่า พระยามนตรีสุวิวงศ์ ลามของทูตคณะนั้นชื่อ หม่อมราโชทัย (ม.ร.ว. กระจ่าง อิศรางกูร) ได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท “นิราศลอนดอน” ซึ่งเป็นนิราศที่ได้รับความนิยมยกย่องว่าไพเราะและให้ความรู้เกี่ยวกับการเดินทางและความเป็นไปในประเทศอังกฤษในสมัยนั้นเป็นอย่างดี

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเคยมีสัมพันธ์ไมตรีเป็นอันดีกับประเทศไทย ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ครั้นพระองค์เสด็จสวรรคต ขุนหลวงสรศักดิ์ก็ขับไล่ชนชาติฝรั่งเศสออกไปจากประเทศไทยจนหมดสิ้น ดังนั้นจึงไม่มีการติดต่อกันเลยจนคราวกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐

พระเจ้านโปเลียนที่ ๓ แห่งประเทศฝรั่งเศส ได้เปิดการสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยในยุครัตนโกสินทร์เป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. ๒๓๙๙ ตรงกับรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หนังสือสัญญาระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับไทย มีข้อความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิทางศาลและเรื่องภาษีอากร เช่นเดียวกับหนังสือสัญญาระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศไทย

ในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ส่งคณะทูตนำพระราชสาส์นและของไปถวายพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ ในเวลาต่อมาพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ ได้ส่งคณะทูตให้นำของมาถวายเป็นการตอบแทน

ราว ๆ ปลายรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศฝรั่งเศสได้ปกครองประเทศญวนทางตอนใต้ และได้อ้างว่ากัมพูชาเคยอยู่ใต้การปกครองของ

ญวน เมื่อญวนยินยอมให้ฝรั่งเศสเข้าปกครองแล้ว กัมพูชาก็ควรจะยอมให้ฝรั่งเศส
อารักขาด้วย พระเจ้านโรดมพระเจ้าแผ่นดินกัมพูชาไม่สามารถจะขัดขืนความประสงค์
ของฝรั่งเศสได้ จึงต้องทำสัญญามอบประเทศกัมพูชาให้อยู่ภายใต้การปกครองของ
ฝรั่งเศส ดังนั้นประเทศกัมพูชาซึ่งเคยอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย ก็ต้อง
ตกไปเป็นประเทศราชของฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๐ ในครั้งนั้นไทยเสียประเทศ
กัมพูชาทั้งประเทศ แต่ยกเว้นเมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ เพราะไม่
เคยอยู่ภายใต้การปกครองของญวน และไทยยังต้องเสียเกาะต่าง ๆ อีก ๖ เกาะให้แก่
ฝรั่งเศส

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มติดต่อกันเป็นครั้งแรก ในรัชสมัย
รัตนโกสินทร์ เพราะประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศใหม่ มีเอกราชสมบูรณ์ เมื่อ
วันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๗๗๖ (พ.ศ. ๒๓๑๙ ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้ากรุง
ธนบุรี) ชาวอเมริกันรุ่นแรกเข้ามาสู่ประเทศไทยส่วนมากเป็นนักสอนศาสนา ซึ่งมี
อาชัพเป็นหมอส เป็นนางพยาบาลและเป็นครู อาชีพอื่น ๆ มีอยู่เป็นส่วนน้อย เช่น พ่อค้า
สัญญาระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำในรัชสมัยของพระบาท-
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว ความ
สัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลทั้งสอง ก็คงดำเนินไปด้วยดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เพราะพระองค์
มีเพื่อนชาวอเมริกันซึ่งติดต่อกันอย่างสนิทสนมหลายคน นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ส่ง
พระราชสาส์นส่วนพระองค์คัดลอกถวายประธานาธิบดีอเมริกาด้วย

ภายหลังที่ประเทศอังกฤษแกสัญญากับไทยในสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ขอแกสัญญาย่าง โดยให้ข้อความส่วนใหญ่ เช่น เรื่องการ
ศาล และเรื่องภาษีเขาเหมือนกบสัญญากับอังกฤษ

ถ้าจะเปรียบเทียบกับชาติอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งมีสัมพันธกับประเทศไทยใน
สมัยเดียวกัน ชาวอเมริกันมีผู้เข้ามาทำประโยชน์ให้แก่คนไทยทางวิชาการหลาย
แขนงมากกว่าอีกสองชาติ คือจำนวนพวกสอนศาสนาอเมริกัน ซึ่งเป็นแพทย์ พยาบาล
และครู มีจำนวนสูงมาก คนไทยได้รับการถ่ายทอดวิชาแพทย์ พยาบาล เช่น ได้
รู้จักการปลูกฝีเพื่อป้องกันไข้ทรพิษเป็นครั้งแรก โรงพิมพ์หนังสือไทยสำเร็จได้ด้วยความ
ความสามารถของชาวอเมริกัน ชื่อ หมอบรัดเลย์ ซึ่งประดิษฐ์ได้สำเร็จ เมื่อ พ.ศ.
๒๓๘๐ ตรงกับรัชสมัยรัชกาลที่ ๓

บทที่ ๑

เหตุการณ์สำคัญ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า

อยู่หัว ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๑-พ.ศ. ๒๔๕๓

พระองค์ครองราชสมบัติเป็นเวลานานถึง ๔๒ ปีเศษ ยิ่งกว่านั้นพระองค์
ยังเป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยพระองค์แรกที่เสด็จไปต่างประเทศหลายครั้ง เช่น สวา
ฮินเคีย สิงคโปร์ มลายา และทวีปยุโรปถึง ๒ ครั้ง พระองค์ได้ทรงนำแบบ
อย่างที่ดีเอามาปฏิบัติในประเทศไทยเป็นอันมาก แต่จะกล่าวแต่เพียงย่อๆ ตามหัวข้อ
ดังนี้

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

ข. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

๑. การเลิกทาส ในสมัยโบราณ ธรรมเนียมการใช้ทาสมีอยู่ทั่วโลก แต่
ครั้นมนุษยนิยมความเจริญขึ้น ก็มีความคิดที่จะเลิกการใช้ทาส บางประเทศก็เลิกได้
โดยไม่มีอุปสรรค บางประเทศก็ถึงกับเกิดความขัดแย้งจนกลายเป็นสงครามกลาง
เมือง เช่น ในสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศไทยนั้นเลิกได้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

๒. การเปลี่ยนแปลงระเบียบการปกครอง

ก. การบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง เลิกตำแหน่ง สมุหนายก
สมุหนายกและตำแหน่งจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา ตั้งเป็นกระทรวงต่างๆ
อย่างปัจจุบัน

ข. การปกครองส่วนภูมิภาค ก่อนที่พระองค์จะคิดเปลี่ยนแปลงนี้ หัวเมืองต่าง ๆ ขนอยู่กับกรมกลาโหม กรมมหาดไทย และกรมท่า พระองค์รวมเมืองต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่ม เรียกว่า “มณฑล” แล้วส่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เรียกว่า “สมุหเทศาภิบาล” ออกจากกรุงเทพฯ ไปปกครอง

ค. การศาล แต่เดิมมีการมต่าง ๆ ทางกัมศาลชำระคดีทเถวของกษคคณน ๆ ซึ่งเป็นการยุ่งยากมาก เมื่อพระองค์ทรงจัดตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้น แล้วจึงให้โอนศาลมาจากกรมต่าง ๆ มาไว้อยู่แห่งเดียวกัน นอกจากนั้นยังปรับปรุงกฎหมายเป็นครั้งใหญ่ ให้เจริญทันเทียมกับความเป็นอยู่ของพลเมือง ให้เลิกการทรมาน เช่น ทอกลี้น และบับขมิบ เป็นต้น

๓. การข่งกันประเทศ ได้ส่งพระราชโอรสไปเรียนวิชาทหารในต่างประเทศ และได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ขึ้น

๔. การสื่อสาร การไปรษณียบและการโทรเลข เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาลนี้

๕. การคมนาคม การรถไฟ และการไฟฟ้ารวมทั้งการเดินรถราง ได้เกิดขึ้นในรัชกาลนี้

๖. การปราบฮ่อ ฮ่อคือพวกกบฏชาตินั่นมาจากประเทศจีนมาก่อความยุ่งยากให้พวกไทยที่อยู่ในแคว้นล้านช้าง (ประเทศลาวปัจจุบัน) แต่ในขณะนั้นเป็นดินแดนของไทย ฮ่อก่อความยุ่งยากถึง ๔ ครั้ง เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิมแสลงชูโต) เป็นแม่ทัพไปปราบฮ่อครั้งที่ ๓-๔ จนปราบคาบไม่กล้ารบกวนอีก

๗. การปราบเงี้ยว เงี้ยวคือไทยใหญ่ซึ่งก่อการกบฏขึ้นที่ในแคว้นล้านนา เริ่มขึ้นที่เมืองแพร่ เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีได้ปราบปรามเป็นผลสำเร็จ

๘. การศึกษา ตั้งกระทรวงธรรมการ (ศึกษาธิการ) ขึ้นเป็นครั้งแรก

ข. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

๑. การเสด็จเยี่ยมเยียนประเทศใกล้เคียงและยุโรป การเสด็จเป็นผลคืออย่าง
ยิ่ง คือทำให้ประเทศมหาอำนาจในยุโรปได้รู้จักพระองค์และประเทศไทยดีขึ้น ทำให้
ได้ประเทศที่เป็นมิตรเพิ่มขึ้น ได้ทรงเห็นตัวอย่างในเรื่องการปกครอง ตลอดจนเรื่อง
การทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญชนทุกวิถีทาง

๒. การเสด็จเยือนแคว้นให้ประเทศฝรั่งเศส เมื่อฝรั่งเศสเข้าครอบครองประเทศ
ญวนและประเทศกัมพูชาแล้ว ก็เรียกร้องสิทธิเข้าครอบครองประเทศลาว ตลอดจน
แคว้นจัมปาศักดิ์ และดินแดนตรงกันข้ามกับหลวงพระบาง ในเวลาต่อมาได้กินแดน
ของกัมพูชา ที่ยังเป็นของไทย คือ พระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ เพื่อแลก
สิทธิทางการค้า

๓. การเสด็จเยือนแคว้นให้ประเทศอังกฤษ ไทยขอมอบรัฐตรังกานู กลับคืน
ไทรบุรีและปลิศ ให้อังกฤษเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิทางการค้า และอังกฤษยอมให้ไทย
กู้เงินเพื่อสร้างทางรถไฟสายใต้ จากกรุงเทพฯ ไปจดทางรถไฟในแหลมมลายูของ
อังกฤษ

เหตุการณ์สำคัญ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๓- พ.ศ. ๒๔๖๘

พระองค์ครองราชสมบัติอยู่ ๑๖ ปี แต่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในระชนเป็นอันมาก ทั้งนอกรับเพราะพระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยองค์แรกที่ทรงการศึกษาในประเทศอังกฤษตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ และได้รับสถาปนาเป็นมกุฎราชกุมาร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๘ เมื่อมีพระชนม ๑๖ พรรษา และได้ดำรงตำแหน่งจนมีพระชนม ๓๑ พรรษา จึงได้ครองราชสมบัติ ดังนั้นพระองค์จึงได้ทรงศึกษาในโรงเรียนเบ็ญจะวิปฏิบัติกิจการงานในต่างประเทศอย่างใกล้ชิดเป็นเวลานาน เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ จึงมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบ้านเมืองเป็นอันมาก เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้พอจะจำแนกได้ออกเป็นสองประเภท คือ

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

ข. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ

๑. ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ บังคับให้บิดามารดาส่งเด็กอายุ ๗-๑๔ ปีเข้าเรียนหนังสือ เพื่อให้ราษฎรทั่วไปมีความรู้ อย่างน้อยถึงชั้นประถมศึกษา ดังนั้นเพราะบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้าได้นั้น สำคัญอยู่ที่การศึกษาของคนของพลเมืองโดยทั่วๆ ไป

๒. การเลิกโรงเรียนแบบ โรงหอย ก.ข. พระองค์ทรงดำริว่า การพนัน ทำให้ราษฎรยากจน และมีนิสัยเกียจคร้าน จึงให้เลิกโรงการพนันเหล่านั้น ถึงแม้จะทำให้รัฐบาลขาดรายไถ่ไปเป็นอันมาก

๓. ตั้งกองลูกเสือ เพื่อยกยอเด็กให้รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผืน และบ้านเมือง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขยมนศีลธรรม วินัย จรรยาและฝึกหัด ความอดทน

๔. ตั้งกองเสือป่า เพื่อดำเนินการราชการพลเรือนให้ช่วยเหลือทหารในเมื่อเกิด ความจำเป็น เช่น เกิดการจลาจล หรือมีสงครามเกิดขึ้น

๕. การปฏิวัติ ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) คณะปฏิวัติมีความมุ่งหมาย ที่จะเปลี่ยนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย แต่ ยังไม่ตกลงกันเป็นทแน้นอนว่า จะทรงให้มกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเช่นประเทศ อังกฤษ หรือเปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข พวกคณะปฏิวัติถูก จับก่อนทำงานเป็นผลสำเร็จ ศาลได้ตัดสินประหารชีวิตพวกหัวหน้าพวกปฏิวัติหลายคน แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระเจ้าแผ่นดินคนทมนานพระทัยเป็นธรรม โดยถึงเห็นถึงสาเหตุว่า เหตุใดพวกคณะปฏิวัติจึงต้องการเช่นนั้น แต่ถึงจะทำไปก็ ไม่สำเร็จเพราะพลเมืองไทยยังมีการศึกษาไม่เพียงพอที่จะปกครองตัวเองได้ ดังนั้น พระองค์จึงพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ถูกตัดสินประหารชีวิตให้เหลือเป็นจำคุกตลอด ชีวิต และผู้ทของโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เหลือเพียง ๒๐ ปี ลดหลั่นตามลำดับ แต่ ในที่สุดก็ไ้พระราชทานอภัยโทษปลดปล่อยออกมาหมดทุกคน เมื่อถูกจำคุกอยู่ ประมาณ ๑๓ ปี การทมิผลของการปฏิวัติขึ้นทำให้พระองค์ทรงเตรียมการให้การ ศึกษาพลเมืองมากขงชนทุกวัยทาง และทรงเตรียมข้าราชการให้รู้จักเลือกตั้ง ตลอดจนการเทศบาล จึงได้เห็นได้จากการสร้างเมืองจำลองขึ้น เรียกว่า "กุสศสถาน" เพื่อดูฝึกให้ข้าราชการเรียนรู้ถึงการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นต้น

๖. เปลี่ยนธงชาติ จากธงช้างเผือกสีขาวบนพื้นแดง เป็นธงไตรรงค์
๗. เปลี่ยนจากการใช้รัตนโกสินทรศก (ร.ศ.) เป็นใช้พุทธศักราช (พ.ศ.)
๘. ทราพระราชบัญญัตินามสกุล

ข. เหตุการณ์เกี่ยวของกับต่างประเทศ

การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ สงครามโลกครั้งที่ ๑ เกิดขึ้นในทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ผู้นำฝ่ายหนึ่งได้แก่อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ฯลฯ และอีกฝ่ายหนึ่ง คือ เยอรมัน อิตาลี - ฮังการี ฯลฯ ประเทศไทยมิได้ผูกพันกับข้างใด จนกระทั่งถึงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงประกาศสงครามกับเยอรมัน และส่งกองทหารไทยไปช่วยสัมพันธมิตรทำการรบในสมรภูมิยุโรป ในขณะนั้นมีคนไทยเป็นจำนวนมากยังไม่เข้าใจว่า เหตุใดประเทศไทยซึ่งอยู่ห่างไกลจากสมรภูมิการสงครามครั้งนี้ จะต้องเข้าร่วมรบด้วย แต่เพราะพระเจ้าสามารถเห็นการณ์ไกล เมื่อเสร็จสงครามโลกแล้ว ประเทศไทยซึ่งอยู่ทางฝ่ายชนะสงคราม ก็มีความรักเทียมกับประเทศสัมพันธมิตร ได้รีบเชิญไปเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ อันเป็นเหตุให้มีโอกาสเจรจาขอยกเลิกสนธิสัญญาซึ่งทำขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งจำกัดอำนาจศาลและจำกัดสิทธิการเก็บภาษีศุลกากร ประเทศแรกที่ยอมให้ประเทศไทยแก้สัญญาคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศที่สองคือประเทศญี่ปุ่น

การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการปกครอง

รัชกาลที่ ๕ - รัชกาลที่ ๖ - รัชกาลที่ ๗

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์ทรงเล็งเห็นว่า การปกครองแบบรัฐธรรมนูญ กำลังจะเป็นที่นิยมกัน อย่างแพร่หลายทั่วโลก แต่ผลสำเร็จของการปกครองแบบนั้น อยู่ที่พลเมือง กล่าวคือ

พลเมืองจะต้องเป็นผู้ไต่รับการศึกษาที่พอสมควร รัฐบาลและหน้าที่ของคณะพระพิภพ
ต่อสมณมชน พระองค์ใดทรงเตรียมพลเมืองของพระองค์ไว้อย่างถูกต้องตามหลักการ
ดังนี้

๑. ให้การศึกษาเบื้องต้น คือ การตั้งโรงเรียนสอนให้อ่านหนังสือออก เขียน
หนังสือได้ โรงเรียนในรัชสมัยของพระองค์เริ่มแพร่หลายทั่วพระราชอาณาจักร
๒. ตั้งสภานายกขึ้นเพื่อเป็นการปกครองปกครองแบบเทศบาล
๓. ตั้งมณฑลและให้สมุหเทศาภิบาลออกไปปกครอง
๔. ตั้งกระทรวงต่าง ๆ ขึ้น เพื่อแบ่งแยกงานให้เป็นสัดส่วน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในค่านับแผนการปกครอง พระองค์ใดทรงเปลี่ยนแปลงข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมณฑลอยู่ ๑๘
มณฑล และมีหัวหน้าเรียกว่าสมุหเทศาภิบาลขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในรัชสมัยของพระองค์ทรงรวมมณฑลที่อยู่ใกล้เคียงกันเข้าเป็นภาค เช่น ภาคพายัพ
ภาคขงไทร ภาคอีสาน เป็นต้น แต่ละภาคมีอุปราชเป็นผู้อำนาจเห็นสมุหเทศาภิบาล
ซึ่งเป็นผู้ปกครองมณฑล โดยการปกครองแบบอุปราชซึ่งอยู่ประจำตามท้องถื่นก็จะได้
มีโอกาสวินิจฉัยราชการที่สำคัญบางประเภทได้โดยไม่ต้องรอพระราชวินิจฉัยจาก
พระเจ้าแผ่นดิน เป็นการกระจายอำนาจและแบ่งเบาพระราชภาระของพระองค์
๒. โอนศาลฎีกาซึ่งขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ให้มาขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม
เพื่อให้อำนาจตุลาการพ้นจากการรับผิดชอบโดยตรงของพระเจ้าแผ่นดิน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชกาลนี้ไม่มีบุคคลคณะหนึ่งใช้นามว่า “คณะราษฎร” ร่วมใจกันทำการ
 ขกอำนาจการปกครองและกราบบังคมทูลขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ สมเด็จพระ
 ปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยอมรับข้อเสนอนี้เพื่อเห็นแก่ความสงบของประเทศ การเปลี่ยนแปลง
 ปกครองนเกตชนเมอวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
 เจ้าอยู่หัวได้พระราชทานรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราวเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน
 พ.ศ. ๒๔๗๕ และพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม
 พ.ศ. ๒๔๗๕

บทที่ ๑๑

สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ

๑. พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต)

พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรทรงเครื่องฤดูหนาว

พระแก้วมรกตเป็นพระพุทธรูปนั่งปางสมาธิ (คือนั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ขวาซ้อนพระหัตถ์ซ้าย) ทำด้วยหินชนวนสีดามณีรัตนปฏิมากรหยาบกลึงด้วยเหล็กสีเขียวกว้าง ๔๘.๓ เซนติเมตร สูงจากฐานถึงยอดพระเศียร ๖๖ เซนติเมตร มีตำนานเรื่องความเป็นมา

ของพระพุทธรูปองค์นี้ หลายฉบับ
มีข้อความผิดพลาดมาก แต่พอที่จะ
สรุปได้ว่าเป็นพระพุทธรูป ซึ่งสร้าง
ในประเทศอินเดีย และมีผู้นำเข้ามา
ในประเทศไทย แต่ไม่ทราบ
แน่นอนว่าผู้นำเข้ามาเมื่อใด มี
หลักฐานแน่ๆ เมื่อมีผู้ไปพบเมื่อ
ประมาณ พ.ศ. ๑๘๗๗ ที่จังหวัด
เชียงราย พระเจ้าสามฝั่งแกน
พระเจ้าแผ่นดินเชียงใหม่โปรดให้
นำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ที่
เมืองลำปางเป็นเวลานาน

ครั้น ถึง สมัย พระ เจ้า
ติโลก ราชชนนครองราชสมบัติที่
เชียงใหม่ พระองค์ทรงระลึกถึง

พระพุทธรูปที่วัดรัตนปริมากรทรงเครื่องดุจอื่น
เรื่องพระแก้วมรกตอยู่ จึงให้ข้าราชการผู้ใหญ่ไปอัญเชิญจากลำปางมาเชียงใหม่
ได้ประดิษฐานสืบต่อมาเป็นช้านานจนถึงรัชกาลของพระเมืองเกษเกล้า เมื่อพระองค์
เสด็จทิวงคตไม่มีพระราชโอรสที่สืบราชสมบัติ ข้าราชการจึงพร้อมใจกันไปอัญเชิญ
เจ้าไชยเชษฐา พระราชันย์ที่ประทับอยู่เมืองหลวงพระบางมาครองราชสมบัติ
เจ้าไชยเชษฐาได้นำพระแก้วมรกตไปประดิษฐานไว้ ณ เมืองหลวงพระบาง

ต่อมาพระเจ้าไชยเชษฐา
ได้ย้ายเมืองหลวงจากหลวง
พระบางไปเวียงจันทน์ จึงได้นำ
พระแก้วมรกตไปด้วย

พระแก้วมรกตประดิษฐาน
อยู่ในเวียงจันทน์ประมาณตั้งแต่
พ.ศ. ๒๑๐๗ - พ.ศ. ๒๓๒๑
รวมเป็นเวลาประมาณ ๒๑๔ ปี
เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๑ เจ้าพระยา
มหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพยกไป
ตีเมืองเวียงจันทน์และได้อัญเชิญ
พระแก้วมรกตกลับคืนมาสู่ดินแดน
ไทยอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งประ
ดิษฐานอยู่ กรุงเทพมหานคร ๔ ปี

พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรทรงเครื่องดุดุสน

พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงสร้างพระนคร
ขึ้นใหม่จึงอัญเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานในวัดซึ่งอยู่ในเขตพระบรมมหาราชวัง
และพระราชทานนามวัดให้ตรงกับนามพระแก้วมรกตว่า “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม”
ส่วนพระแก้วมรกตนั้นก็ถวายพระนามว่า “พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร”

๒. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น พร้อมกับพระบรมมหาราชวังตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ ๓ ปี ส่วนใหญ่จึงสำเร็จและทำการฉลองพร้อมกับกรุงเทพฯ พระมหารนคร

วัดพระแก้วมีลักษณะแปลกกว่าวัดอื่น ๆ คือเป็นวัดซึ่งอยู่ในเขตพระบรมมหาราชวัง เช่นวัดพระศรีสรรเพชญ์ที่กรุงศรีอยุธยา ทั้งนี้จึงไม่มีพระภิกษุ สามเณร จำพรรษาอยู่เลย เนื่องจากการเข้าออกวัดนี้ ต้องผ่านประตูพระบรมมหาราชวัง ผู้ประสงค์จะเข้าไปจึงต้องแต่งกายสุภาพและสำรวมในกิริยามรรยาทมากกว่าที่จะเข้าไปในวัดธรรมดา ผู้ใดสวมรองเท้าแตะ ทหารซึ่งเผ่าเข้ามาอยู่ก็ประตูจะขอให้ถอดรองเท้าไว้ ส่วนผู้สวมรองเท้าหุ้มส้นเรียบร้อยก็จะใส่ไปไถ่ถึงชานชาลาของพระอุโบสถ แล้วก็จะถอดออกนอกฝาเกาหลาไว้ ผู้ประสงค์จะนำกลองไปถวายประตูก็ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าทสี่แยกก่อน วัดนี้มีโคแปดทกวน เป็ดแค่วันอาทิตย์และวันพระ เว้นเสียแต่วันที่มีการประกอบพระราชพิธีและวันสำคัญทางศาสนา

ผู้ท้าววัดพระแก้ว มีจุดประสงค์ส่วนใหญ่คือต้องการให้มีสักการพระแก้วมรกต เพราะเป็นพระพุทธรูปองค์เดียวในประเทศไทยซึ่งสร้างด้วยแก้วมรกตอันมีค่าในขนาดใหญ่ที่สุดและมีค่ามากเหลือที่จะประมาณได้ ความประทับใจในสิ่งที่มีคุณลักษณะพิเศษทำให้ผู้ใดเห็นแล้วเกิดความรู้สึกภูมิใจในการที่คนไทยได้เป็นเจ้าของ ผู้ที่ข้างเข้าไปในพระอุโบสถจะพบความสะอาดทุกหนทุกแห่ง เครื่องตบแต่งภายในในงดงามตระการตา และจัดไว้อย่างมีระเบียบ องค์พระแก้วมรกตตั้งไว้ในที่สูงมาก แต่มีไฟฟ้าฉายให้เห็นได้อย่างชัดเจน เบื้องหน้าองค์พระแก้วมรกตมีพระพุทธรูปยืนหันทองคำทรงเครื่องแบบกษัตริย์โบราณอยู่ ๒ องค์ เป็นพระพุทธรูปซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างถวายพระราชกุศลแก่พระอัยกา (ปู่) และพระราชบิดา ทั้งนี้จึงถวายพระนามพระพุทธรูปองค์หนึ่งว่า “พระพุทธรูปยอศุขฟ้าโลก” และอีกองค์หนึ่งว่า “พระพุทธรูปเลิศหลานภักดิ์”

ผนังสีภายในของโบสถ์มีภาพเขียนอันงดงามถึง ๔ ด้าน เรื่องพุทธประวัติ ผู้ที่เข้าไปอยู่ในพระอุโบสถจะไม่ได้ยินเสียงรถทุกคัน ๆ จากภายนอกเลย เสียงที่ได้ยิน

ก็คือเสียงกระดังงาทองเหลืองเล็ก ๆ ซึ่งแว่นระยะถี่ ๆ รอบชายคา เมื่อลมพัดมากกระทบ
จะเกิดเสียงกระดังงาทองเป็นระลอกต่อ ๆ กันไปทำให้เกิดความวังเวง นอกจากนั้นความ
ส่ำรวมในกิริยาราวาของผีเขาไปนั่งอยู่ ล้วนเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าเป็น
แหล่งพระแสงวหาสันติได้อย่างแท้จริง

ตัวพระอุโบสถนั้นงามไปด้วยการกำหนดสัดส่วนได้อย่างเหมาะสมเจาะในความกว้าง
ความยาว ความสูง หลังคาซ้อนกัน ๓ ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีซึ่งส่องแสงเป็น
เงาเมื่อกระทบกับแสงแดด ฝาผนังด้านนอกประดับประดาด้วยกระเบื้องสีเต็มทุกด้านเป็น
ลวดลายละเอียดงดงาม ไตรรงค์หน้าต่างด้านนอกนั้น มีรูปครุฑขยับปีกหลอด้วยโลหะ
ประดับเรียงรายรอบ ๔ ด้าน ถัดรูปครุฑขยับปีกออกมา มีเสาราวเทียนหล่อด้วยทองแดง
ล้อมรอบอกชั้นหนึ่ง พ้นพระอุโบสถและศาลาข้างนอกอยู่ด้วยหินอ่อน อย่างคดต่าง ๆ
พระอุโบสถวัดพระแก้วเป็นศิลปกรรมชั้นเอกของช่างไทยในยุครัตนโกสินทร์

ในวัดพระแก้วยังมีสิ่งสำคัญอยู่เป็นอันมาก แต่จะกล่าวแต่เฉพาะบางสิ่งดังนี้

๑. ภาพเขียนเรื่องรามเกียรติ์บนผนังระเบียง ๔ ด้านซึ่งลอมเป็นเขตวัด
ภาพเขียนนี้เป็นเรื่องราวตลกตลกกันตลกแต่คนรอบ พระอมทงคำอธิบายภาพเป็นคำโคลง
และคำร้อยแก้ว เด็ก ๆ และผู้ใหญ่ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและศิลปินไปเดินดูกัน อย่าง
แน่นหนาตลอดปี นอกจากได้ความรู้อย่างได้ความเพลิดเพลินเป็นอย่างยิ่ง

๒. พระแท่นมนังคศิลา ซึ่งพอชวนรวมคำแห่งได้ประทัยดีสิ้นความในวันธรรมดา
และใช้เป็นธรรมาสสำหรับพระสงฆ์แสดงธรรมในวันพระ ได้เก็บไว้ในวิหารยอด

๓. ปราสาทพระเทพบิดร เป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระเจ้าแผ่นดินราชวงศ์
จักรีซึ่งเสด็จสวรรคตแล้วทุกพระองค์ ปราสาทนี้เปิดให้ประชาชนเข้าชมได้โดยละ ๑ ครั้ง
คือในวันจักรี ตรงกับวันท ๒ เมษายน

๔. นครวัดจำลอง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้
จำลองไว้ เพราะในสมัยนั้นประเทศกัมพูชายังอยู่ภายใต้การปกครองของไทย

วัดพระแก้วนอกกำแพงเป็นปูชนียสถานซึ่งมีความงดงามทางศิลปะอย่างยอดเยี่ยม
ซึ่งเป็นคุณค่าทางวัตถุแล้วยังเป็นสถานที่ให้คุณค่าทางจิตใจเป็นอย่างสูง คอยบันดาล
ให้เกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ เกิดกำลังใจเพื่อพิทักษ์รักษาสันติภาพของ
ชาติไว้ให้ลูกหลานได้เป็นเจ้าของสืบต่อไป

๓. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)

วัดพระเชตุพน มีนามเดิมว่า วัดโพธาราม ราษฎรเป็นผู้สร้างชนสมัยกรุง
ศรีอยุธยาเป็นราชธานี ไม่ปรากฏว่าผู้ใดสร้างและสร้างเมื่อใด เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรี
เสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว สถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี โดยกำหนดให้เขต

พระนครอยู่ทั้งสองฝั่ง เหาแม่น้ำเจ้าพระยาไว้ตรงกลาง ดังนั้นวัดโพธารามจึงอยู่ใน
เขตกำแพงพระนครทางฝั่งตะวันออก และไต่เป็นพระอารามหลวงตั้งแต่นั้นมา

พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงราชสมบัติ
ทรงสร้างกรุงเทพ ฯ ขึ้นเป็นราชธานี โดยกำหนดอาณาเขตให้อยู่ทางฝั่งตะวันออก
เพียงฝั่งเดียว และเมื่อสร้างพระบรมมหาราชวังขึ้นก็ปรากฏว่าวัดโพธารามอยู่ใกล้
พระราชฐานทางทิศใต้ ดังนั้นพระองค์จึงทรงบูรณะให้สวยงามสมกับเป็นวัดอยู่ใกล้
พระบรมมหาราชวัง เมื่อบูรณะเสร็จแล้วจึงพระราชทานนามใหม่ว่า “วัดพระเชตุพน
วิมลมังคลาราม” และไต่เปลี่ยนสร้อยนามในรัชกาลที่ ๔ อีกครั้งว่า “วัดพระเชตุพน
วิมลมังคลาราม” แต่คนโดยมากยังนิยมเรียกว่า “วัดโพธิ์” มาจนทุกวันนี้

หลังจากการบูรณะครั้งแรกประมาณ ๓๐ ปี ทรงกษัตริย์สมัยพระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดพระเชตุพนตกอยู่ในสภาพทรุดโทรม พระองค์จึงมีพระราช
ประสงค์ที่จะบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นการใหญ่ โดยขยายเขตวัด และก่อสร้างถาวรวัตถุ
ตลอดจนตกแต่งบริเวณให้สวยงามผิดไปจากเดิมเป็นอันมาก ไต่ใช้เวลาถึง ๔ ปีจึง
ไต่ทำสำเร็จเรียบร้อย

วัดพระเชตุพนเป็นตัวอย่างของวัดที่สร้างโดยวางแผนผังโค้งคางมยั้งนัก ไม่ว่า
สถูปเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ศาลา สระน้ำ ต้นไม้ และภูเขาจำลอง ตั้งอยู่เป็นหมู่หมวด
อย่างมีระเบียบ เมื่อผู้ใดไต่เข้าไปในบริเวณวัดจะไต่รับความร่มรื่นทางตาและทางใจ
เป็นยิ่งนัก

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะจัดให้วัดพระเชตุพน
เป็นแหล่งสำหรับประชาชนไต่มาศึกษาหาความรู้เอง ในสมัยนั้นตำราวิชาความรู้ต่าง ๆ
ก็หาไต่ยาก พระองค์จึงโปรดเกล้า ฯ ให้ประชุมภิกษุและผู้รู้วิชาการต่าง ๆ เพื่อดูรว
สอบตำราต่าง ๆ ที่มไต่อยู่ให้ถูกต้อง ส่วนที่ขาดไปก็ให้แต่งเพิ่มเติมขึ้น ครั้นแล้วให้
จารึกวิชาต่าง ๆ ลงบนแผ่นศิลาอ่อนติดไว้ทั่ว ๆ ไปตามเส้าและผนังของวิหารและ

ศาลาราย บางวิชาก็มีรูปภาพประกอบ เช่นวิชาหมอนวด บางวิชามีรูปปั้นประกอบ เช่นกายบริหาร (ฤๅษีดัดตน) ตำราต่าง ๆ มีมากมาย

นอกจากนี้ยังมีภาพหนึ่งเรื่องรามเกียรติ์จากหลักบนแผ่นศิลาอ่อนประทับไว้ที่ผนัง เติลยงรอบนอกพระอุโบสถ รูปเหล่านสีกด้วยความสะดวกประณีตงดงามยิ่งนัก

ในวัดพระเชตุพนมพระพุทธรูปที่สำคัญอยู่หลายองค์ แต่ที่มุ่งใจให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศไปชมมากที่สุดได้แก่พระพุทธรูปไสยาสน์ (พระนอน) เพราะมีขนาดใหญ่ และยาวที่สุดในบรรดาพระนอนในกรุงเทพฯ

๔. พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง)

วัดแจ้งเป็นวัดเก่าสร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี วัดนี้ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากคลองมอญ ในเขตจังหวัดธนบุรี เป็นพระอารามหลวง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขึ้นครองราชสมบัติที่ทรงพระนามว่า เป็นอย่างนี้ ครั้นมาถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ได้ทรงปฏิสังขรณ์และก่อสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติมจนเป็นที่สวยงามกว่าเดิมเป็นอันมากแล้ว

พระราชทานนามว่า “วัดอรุณราชอาราม” ในเวลาต่อมาช้านานพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “วัดอรุณราชวราราม”

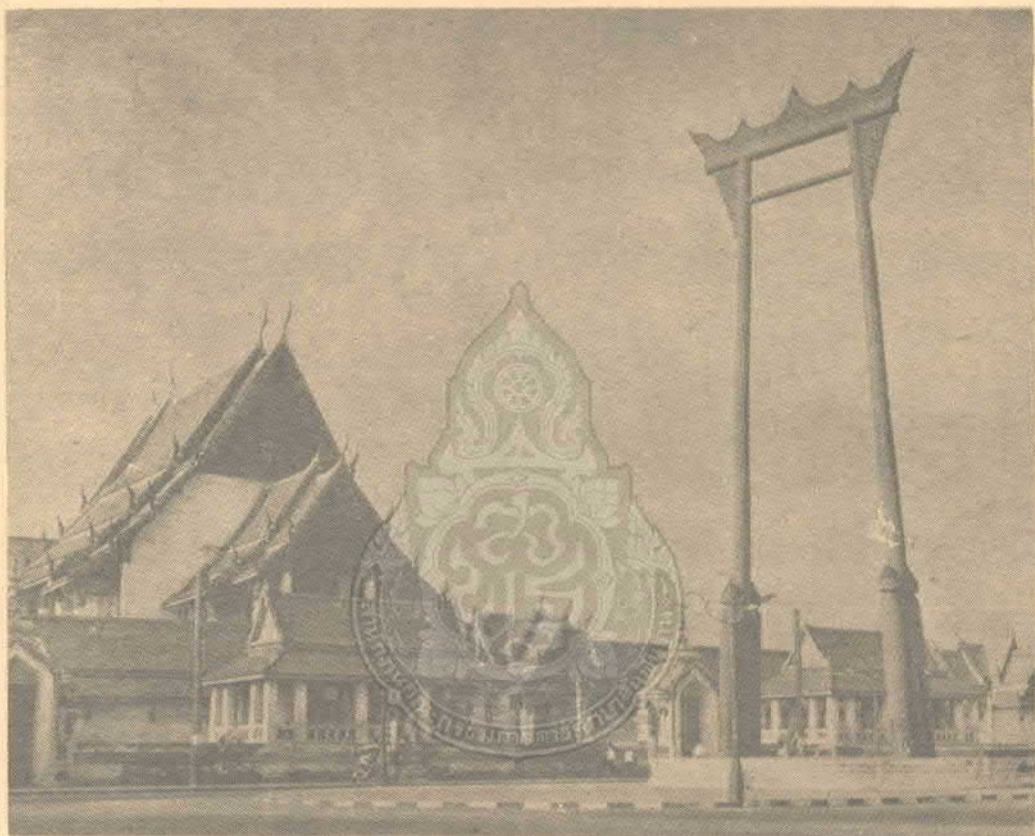
ในบริเวณวัดอรุณณมุนีสถาน ซึ่งเป็นที่เชิดชูในด้านศิลปอันเป็นที่ทราบกัน
ทั่วโลก คือ “พระปรางค์”

พระปรางค์องค์นี้แต่เดิมสูงเพียง ๑๖ เมตร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงปฏิสังขรณ์ก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ มาสำเร็จบริบูรณ์ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปรางค์องค์สถาปนาใหม่มีพระปรางค์เล็ก ๔ ทิศ และ
มณฑป ๔ ทิศ ขนาดขององค์พระปรางค์มณฑป ฐานวัดโดยรอบ ๒๓๔ เมตร
สูงประมาณ ๘๑ เมตร ๘๕ เซนติเมตร

องค์พระปรางค์ใหญ่ พระปรางค์เล็ก มณฑป ตลอดจนกำแพงแก้วทางหมั่น
ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีต่าง ๆ สลับเป็นลวดลาย บางแห่งใช้กระเบื้องเป็น
ลายเช่น ๆ มาประดับ บางตอนที่ใช้เศษกระเบื้องจากถ้วยชามงาม ๆ มาตกแต่งเป็นเช่น ๆ
ประดับขึ้นเป็นดอกไม้และใบไม้ บางตอนที่ใช้กระเบื้องถ้วยชามประดับสลับกับเปลือกหอย
บางตอนใช้ถ้วยชามราคาแพงซึ่งยังอยู่ในสภาพดีทั้งใบมาประดับเป็นลวดลาย ชาม
เหล่านี้นั้นในสมัยโบราณก่เป็นของมีราคาแพงหายาก ฉะนั้นจึงเป็นของเกาทัณฑ์สูง
ในสมัยปัจจุบัน

เนื่องจากลักษณะอันงดงามแล้ว วิธีการประดับตกแต่งยิ่งแปลกกว่าพระปรางค์
องค์ใด ๆ ในประเทศไทย มุนีสถานแห่งนี้เป็นที่ประทับใจของผู้ใดพบเห็นเป็น
อย่างยิ่ง เพราะคงเป็นสิ่งอายุรุ่มมนั้ ไม่มีอาคารใด ๆ จะมาเปรียบไว้ได้ กระแสน้ำ
ที่ไหลลงประกอด้วยเรือนานาชนิด ทำให้พระปรางค์วัดอรุณเป็นมุนีสถานอันมี
ความงามไปอีกแบบหนึ่ง

๕. วัดสุทัศน์เทพวราราม

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีพระราชประสงค์จะสร้างวัดสำหรับ
 ประทับฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ดังเช่นวัดพนัญเชิงที่กรุงศรีอยุธยา ส่วนสถานที่
 จะสร้างนั้นได้ทรงกำหนดไว้ว่าจะให้เป็นท่ากลางเมือง เมื่อกระแสน้ำแล้งก็ไปรถเกลา ๆ
 ให้สร้างเสาชิงช้าและโบสถ์พราหมณ์ขึ้นด้วย เพราะในสมัยนั้นพระราชพิธีต่าง ๆ รวมทั้ง
 พิธีทางพุทธศาสนามีพิธีกรรมของศาสนาฮินดู (พราหมณ์) เจือปนอยู่เป็นส่วนใหญ่

ทรงนํางทรงเงาจงสร้างเสาชิงช้าซึ่งจะ ต้อง ประกอบพลีโลซึ่งช้าไว้กลางเมือง ให้มี
ลานกว้างใหญ่สำหรับเป็นที่ชุมนุมประชาชนที่จะมาชมการโลซึ่งช้าไว้ด้วย

การก่อสร้าง พระ อุโบสถ ไค้สำเร็จ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
นภาลัย และไค้โปรดให้อัญเชิญพระพุทธรูปนั่งขนาดใหญ่ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัด
พระศรีมหาธาตุ กรุงสุโขทัย มาประดิษฐานไว้แล้วถวายพระนามว่า พระศรีศากยมุนี
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยไค้ทรงฝากฝังพระหัตถ์ไว้โดยการสลักขานประตู
ช่องกลางคานหน้าพระอุโบสถ ขานประตูนี้เป็นไม้สักหนาประมาณ ๑๖ เซนติเมตร
เจาะลึกลงไปประมาณ ๑๔ เซนติเมตร เป็นลวดลายกนกเขา ต้นไม้ นก และสัตว์
ลวดลายนซบซ้อนกันถึง ๕ ชั้น นับว่าเป็นศิลปกรรมชั้นเอกของพระมหากษัตริย์ แต่
การก่อสร้างวคทนกยงไม่สำเร็จสมบูรณ์จนถึงรัชกาลที่ ๓ ทพระอุโบสถแห่งนี้นอกจาก
จะมีขานประตูไม้สักซึ่งเป็นศิลปกรรมชั้นเอกแล้ว ภาพเขียนบนผนังทั้ง ๔ ด้านเป็น
ภาพที่ไค้รับความยกย่องจากศิลปินไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างสูง ในด้านความ
กลมกลืนของภาพซึ่งเขียนแบบไทยแต่วางระหวะเนินภาพที่สำคัญให้เห็นกระจ่าง อัน
แตกต่างจากภาพเขียนในวคทน ๗ ซึ่งเขียนติดต่อกันไปเป็นผด

วัดสุทัศน์เทพวรารามเป็นนามที่พระพุทธรูปเลิศหล้านภาลัยพระราชทาน วคทนมี
ลักษณะแปลกกว่าวคทน ๗ คือไม่มีสลุปเจกียแบบไทย มีแต่เจกียหินแบบจีนเท่านั้น

ภายไค้องค์พระศรีศากยมุนีเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘

๖. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

ประชาชนมักจะเรียกกันสั้น ๆ ว่า “วัดเบญญ์” กำนันหัววัดคิดถนนนครปฐม ซึ่งอยู่ฝั่งคลองเปรมประชากร อีกข้างหนึ่งของวัดอยู่ตรงกันข้ามกับเขากินวนา กำนันถนนศรีอยุธยา ได้ถมเป็นวัดเล็กมื่ออยู่ ๒ ไร่ คือ “วัดแหลม” หรือ “วัดไทรทอง” แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดสร้างและสร้างตั้งแต่เมื่อใด พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สถาปนาเป็นวัดใหญ่และโปรดให้สร้างพระอุโบสถด้วยหินอ่อนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปนาคจำลอง

ศิลปะชั้นเอกของวัดนี้คือแก้วโอบสถซึ่งสร้างด้วยหินอ่อนสีขาวทั้งหลัง ลักษณะแปลกกว่าโอบสถก่อน ๆ คือเป็นรูป ๔ มุขแทนที่จะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นโอบสถทั่ว ๆ ไป หลังคาชั้น ๓ ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองปนแสด มีลักษณะเป็นลอนกลมเหมือนกระบอก ซอฟ้าใบระกาและหางหงส์คดของทวย ตามหน้าบันลงรักปิดทองประดับกระจกสี เมฆมอญกระเหินสีเงินอยู่สองสี คือ สีขาวโพลนของหินอ่อนซึ่งเป็นตัวโอบสถ และสีเหลือง แกมสีทองของเครื่องคดแต่งบนส่วนหลังคา

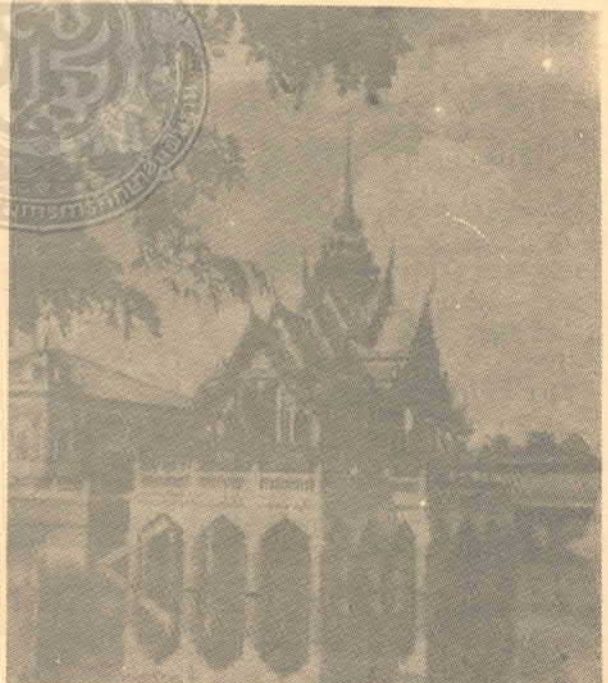
บรมธาตุ ตามตำนานกล่าวว่าพระภิกษุจากเมืองสุโขทัยผู้ไปประกาศศาสนาที่เมือง
เชียงใหม่เป็นผู้นำพระธาตุมา พระเจ้าแผ่นดินเชียงใหม่ในสมัยนั้นทรงพระนามว่า
“พระเจ้ากอนา” เป็นผู้สร้างพระสถูปบรรจุพระบรมธาตุ

พระธาตุคอกยโสเทพเป็นทเคารพณบถของชาวเชียงใหม่ แต่การเดินทางจาก
เชิงเขาขึ้นไปเป็นการลำบากและเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างมาก เพราะจะต้องเดินขึ้นไป

ต่อมาพระภิกษุซึ่งเป็นทเคารพของชาวเหนือมีนามว่าครูบาศรีวิชัย สามารถ
ชักชวนประชาชนให้ออกศเงินและแรงงานสร้างทางรถยนต์ขึ้นคอกยโสเทพเป็นผลสำเร็จ
และได้ทงชอถนนว่า “ถนนพระศรีวิชัย” เพื่อเป็นอนสรณถน ผู้สามารถรวม
ศรัทธาของประชาชนให้สร้างถนนสายนี้ไ้จนสำเร็จโดยไม่ต้องใช้เงินจากรัฐบาลเลย

๘. พระราชวังบางปะอิน

พระราชวังบางปะอินเป็นพระ
ราชวังสำหรับพระเจ้าแผ่นดินประทับ
ในระหว่างฤดูร้อน ตั้งอยู่บนเกาะ
บางปะอินในแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา พระเจ้าปราสาท
ทองทรงสร้างพระตำหนักขึ้นบนท
ประทับเวลาเสด็จมายังเกาะบางปะอิน
เมอกรงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่า
ครั้งศึกท่าย ท้าหนักพกร้อนท
บางปะอินก็ทรกโตรมลงเพราะไม่มี
พระมหากษัตริย์เสด็จไปพักแรม
จึงกลายเป็นทรางประมาณ ๘๐ ปี

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ เสด็จไปอยู่อยุธยา เมื่อผ่านเกาะ
บางปะอิน ทอดพระเนตรเห็นหมู่ต้นไม้ม่วงกุ่มร่มพร้อมทั้งภูมิประเทศงดงาม จึงมี
พระราชดำริจะบูรณะโดยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างตำหนักขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับแรม

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเสด็จไปบางปะอิน
สะดวกขึ้น คือเสด็จไปทางเรือแบบเดิมและทางรถไฟ พระราชวังบางปะอินจึงกลายเป็น
สถานพักผ่อนที่ใกล้และสะดวกที่สุด พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้ขุดสระติดต่อกัน
สำหรับเจ้านายสตรีใช้ทรงพายเรือเล่นเป็นการพักผ่อน โปรดเกล้าฯ ให้สร้างตำหนัก
สำหรับเป็นที่ประทับเพิ่มเติมขึ้น ทรงใช้เป็นที่รับรองแขกผู้มีเกียรติจากต่างประเทศ
ตลอดจนประกอบพระราชพิธีเช่นการลอยกระทง เป็นต้น ตำหนักส่วนมากสร้างใน
รัชกาลที่ ๕ มีดังนี้

๑. พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ เป็นพลับพลา ๔ มุข มีชอกแบบปราสาท
อยู่ตรงกลาง งดงามด้วยสีสดส่วนและการตกแต่งตามศิลปะของไทย เนื่องจากสร้างอยู่
ในสวนนางมีเงาสะท้อนเมื่อเวลาต้องแสงแดดและในยามกลางคืนเก๋องหงาย

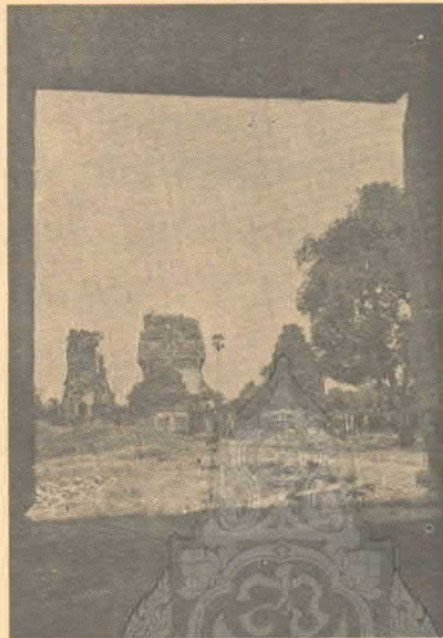
๒. พระที่นั่งวโรภาสพิมาน เป็นตึกแบบฝรั่ง ตกแต่งภายในแบบฝรั่ง มี
ห้องพระโรงสำหรับประกอบพระราชพิธี

๓. พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร อยู่ใกล้สระน้ำเป็นตึกแบบฝรั่ง เป็นที่ประทับ
แต่ไฟไหม้หมดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑

๔. พระที่นั่งเวหาสน์จารุญ เป็นตำหนักแบบจีน สำหรับประทับในฤดูหนาว
เครื่องตกแต่งภายในตลอดจนเครื่องเรือนเป็นแบบจีน

๕. พระที่นั่งวชิรยทศนา เป็นหอสูงสำหรับชมทิวทัศน์ประเทศ

๙. ก. ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ปราสาทหินเป็นโบราณสถานประเภทหนึ่ง ซึ่งมีอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เรียกว่าปราสาทหินความจริงไม่ใช่ปราสาทอันเป็นที่อยู่อาศัย แต่เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีทางศาสนาพราหมณ์บ้าง ศาสนาพุทธบ้าง บางแห่งแรกสร้างเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาพราหมณ์ ภายหลังผู้นับศาสนาพุทธเข้าครอบครองก็แปลงเป็นพุทธสถาน ถ้าหากทราบว่าแต่เดิมสร้างสำหรับศาสนาใดให้สังเกตดูลายสลักบนหิน ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับลัทธิพราหมณ์ก็แสดงว่าผู้สร้างนับถือศาสนาพราหมณ์ สำหรับปราสาทหินพิมายนั้นภาพสลักเป็นพุทธประวัติ เช่น ตอนพระพุทธเจ้าผจญมาร เป็นต้น

ปราสาทหินพิมายตั้งอยู่ในเมืองพิมายซึ่งเป็นเมืองเก่าอายุกว่าพันปี ยังไม่พบหลักฐานแน่นอนว่าปราสาทหินพิมายสร้างเมื่อใดแน่ แต่สันนิษฐานจากข้อความใน

คิลารักษ์ จากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ จากแบบของการสร้าง นักโบราณคดี
หลายชาติลงความเห็นพ้องกันว่า ปราสาทหินแห่งนี้ มีอายุกว่าพันปีและผู้สร้างคงเป็น
กษัตริย์ขอมพระองค์หนึ่ง (ไม่ใช่เขมรปัจจุบัน)

ความสำคัญของปราสาทแห่งนี้ มิใช่เป็นสถานที่ซึ่งงามด้วยความประณีตใน
การตกแต่งเช่นวัดพระแก้ว แต่เป็นสถานที่สำคัญสำหรับศึกษาประวัติศาสตร์และ
โบราณคดี ถ้าได้ศึกษาอย่างละเอียดคงจะเห็นความนิยมซึ่งมีชวตกว่าพันปีมาแล้ว
มีความรู้ในทางวิศวกรรมไม่น้อยไปกว่าคนในสมัยปัจจุบัน จะสังเกตได้ว่ามีหลักการ
คำนวณที่ วางแผนผังและวิเคราะห์โครงสร้างที่ถูกต้องส่วน วัตถุคำนวณการรับน้ำหนัก วัสดุที่ใช้
วัสดุในการก่อสร้างให้ทันตามต่อธรรมชาติเป็นอย่างดี

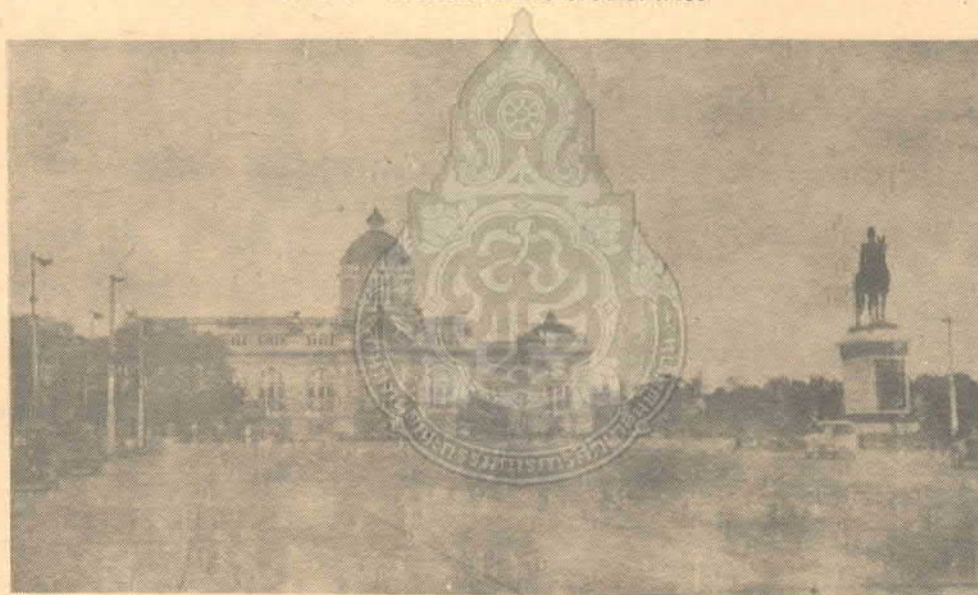
ข. ปราสาทเขาพระวิหาร

ปราสาทเขาพระวิหารอยู่ในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปราสาทแห่งนี้
ตั้งอยู่บนตอนหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติระหว่างประเทศ
ไทยกับกัมพูชา แต่ทางชนปราสาทแห่งนี้อยู่ในเขตของประเทศไทย ความมุ่งหมาย
ในการสร้างคือใช้เป็นเทวสถานของศาสนาพราหมณ์ซึ่งปรากฏในลวดลายสลักหิน
โดยทั่วไปเป็นเรื่องของพระศิวะ ซึ่งพราหมณ์เชื่อว่าเป็นเทพเจ้าสูงสุดแห่งภูเขา
เพราะสถิตของพระองค์ในสวรรค์คือเขากุโณลา

ผู้สร้างปราสาทเขาพระวิหารมีความฉลาดเล่ห์ในการทํานาธรรมชาติ ศาสนา
และศิลปะมารวมกันได้เป็นอย่างดี การทําให้ตั้งอยู่บนชะง่อนเขาห่างไกลบ้านเมือง
เส้นทางลำบากก็เป็นเครื่องทดลองความศรัทธาของมนุษย์ในการที่จะนำตัวไปหาพระ
ผู้เป็นเจ้า จากเชิงเขาจะต้องขึ้นบันไดกว่า ๒๐๐ ขั้น เมื่อพ้นบันไดสูงชันแล้วจะถึงศาลา
อันเป็นที่พักผ่อน มีบันไดลาดไว้ใกล้ ๆ เมื่อพ้นศาลาชั้นที่ ๑ แล้วจะเป็นทางขึ้นระยะ
สั้น ๆ และมีที่พักทักกระยะ จากนั้นก็จะมาถึงเทวสถานหลังใหญ่ที่สุดและเป็นหลังสุดท้าย
ที่เบื้องหลังเทวสถานเป็นชะง่อนเขาคดกั่งลงไปเบื้องล่าง

ปราสาทหินแห่งนี้สร้างด้วยศิลาแลงเช่นปราสาทหินซึ่งมีอยู่โดยทั่วไปในประเทศไทย ชาวไทเป็นผู้สร้างนัยว่าเป็นชอทดกเถียงกันอยู่ แต่นักประวัติศาสตร์และโบราณคดีหลายชาติทางออกความเห็นคล้าย ๆ กันว่ากษัตริย์ขอมคงจะเป็นผู้สร้าง และคงจะมีอายุมากกว่าปราสาทหินพิมาย ทั้งนี้โดยอาศัยพิจารณาจากแบบของการสร้าง ลวดลายที่สลักเป็นภาพเกี่ยวกับพระศิวะและข้อความในศิลาจารึก

๑๐. พระที่นั่งอนันตสมาคม

พระที่นั่งอนันตสมาคมตั้งอยู่ในบริเวณพระราชวังสวนกุหลาบ ทางด้านถนนราชดำเนิน ตรงหน้าพระที่นั่งมณฑลกว้าง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปทรงม้าอันสำราญของสมเด็จพระปิยมหาราช

พระที่นั่งองค์นี้สร้างในปลายรัชกาลที่ ๕ และสำเร็จบริบูรณ์ในรัชกาลที่ ๖ ทุกประสงค์ของการสร้างก็เพื่อใช้เป็นท้องพระโรงของพระราชวังกุหลาบ นายช่างสถาปนิกเป็นชาติอิตาลี ออกแบบตามความนิยมของชาวตะวันตก มีโคมรูปกลม

อยู่กลางก๊ก เป็นอาคารขนาดใหญ่แห่งเดียวในประเทศไทยซึ่งสร้างด้วยหินอ่อนสีขาว
ทั้งหลัง ภายในมีภาพเขียนเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจสำคัญ ๆ ของพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น การเลิกทาส เป็นต้น

เมื่อคณะราษฎรเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.
๒๔๗๕ ได้ใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นที่ประชุมปรึกษาข้าราชการ ต่อมาก็ได้ใช้
ประกอบพระราชพิธีสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย คือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัวได้พระราชทานรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อมี
สภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้น รัฐบาลได้อนุมัติให้ใช้เป็นที่พักประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อยุบ
สภาผู้แทนราษฎรลงชั่วคราวก็ได้ใช้เป็นที่พักประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๑๑. พระสุโขทัยไตรมิตร

พระพุทธรูปทองคำ วัดไตรมิตรวิทยาราม พระนคร

พระพุทธรูปองค์นี้เป็นพระปางมารวิชัย หน้าตักกว้างประมาณ ๓ เมตรเศษ และสูงประมาณเกือบ ๔ เมตร เกือบประดิษฐานอยู่ที่วัดโชติการาม (วัดพระยาไกร) ถนนตึก จังหวัดพระนคร วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อรัชกาลที่ ๓ ดังนั้นจึงไม่มีผู้ใดทราบว่า ก่อนหน้านั้นพระองค์นี้อยู่ที่ใด

วัดนี้ต่อมาชำรุดทรุดโทรมลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ จนในที่สุด กลายเป็นวัดร้างไม่มีผู้ใดสนใจอยู่ช้านาน ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ ตรงกับรัชกาลที่ ๘ รัชกาลที่ ๘ เสด็จทอดพระเนตรทางรถไฟที่สร้างแห่งใหม่เพื่อถึงโรงเรียนจักรัง ซึ่งทางราชการก่อนมีที่ดินขณะนั้นวัดไตรมิตรวิทยาราม (วัดสามจีน) มีฐานะเป็นผู้ปกครองวัดในแขวงนั้นจึงไปอัญเชิญพระพุทธรูปซึ่งอยู่ในสภาพพระปูนย่นมาไว้ที่วัดไตรมิตรวิทยาราม เนื่องจากขนาดของพระองค์ใหญ่เกินไปไม่สามารถนำเข้าไปไว้ในโบสถ์หรือวิหารได้ ต้องปลุกอาการขุดรื้อข้างพระเจดีย์เป็นที่ประดิษฐาน

พ.ศ. ๒๔๘๘ นายกำธร วิสทิมผล มีจิตศรัทธาสถาสร้างพระวิหารเพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นี้ ในการยกพระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นสู่พระวิหารพระพุทธรูปได้รับการกระเทยกระแทกอย่างแรงจนปูนกะเทาะ มองเห็นว่าเป็นพระพุทธรูปลงรักซ้อนอยู่ภายใน เจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยารามจึงให้แกะปูนหุ้มองค์พระออก ปรากฏว่าเป็นพระพุทธรูปทองคำ

พิจารณาจากลักษณะสันนิษฐานได้ว่าเป็นฝีมือช่างไทยสมัยสุโขทัย รัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง ในการที่ผู้ใดได้พบเห็นพระพุทธรูปทองคำไว้ก็คงมีความประสงค์จะป้องกันให้พ้นจากโจรผู้ร้ายหรือภัยในการสงคราม

บทที่ ๑๒

ประวัติบุคคลสำคัญ

๑. สมเด็จพระบรมราชาที่ ๔ (พระเจ้ากรุงธนบุรี)

(ครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๓๑๐ — พ.ศ. ๒๓๒๕)

อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี

พระเจ้ากรุงธนบุรีพระนามเดิมว่าสิน ตามพระประวัติกล่าวว่า ฝ่ายบิดาของพระองค์เป็นคนเชื้อจีน ส่วนมารดาเป็นไทย เจ้าพระยาจักรีผู้ดำรงตำแหน่งสมหนายกในแผ่นดินพระเจ้าบรมโกศได้รบเลียงไว้เป็นบุตรบุญธรรมตั้งแต่วัยเยาว์

เมื่อนายสินอายุได้ประมาณ ๑๓ ปี เจ้าพระยาจักรีพาเขาไปถวายพระเจ้าบรมโกศเพื่อถวายตัวเป็นมหาดเล็ก เช่นบรรดาลูกข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น ในยามว่างนายสินศึกษาภาษาต่างประเทศจนสามารถพูดได้หลายภาษา นายสินเป็นคนชอบสนุก ใจคอเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบเล่นกีฬาทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีนิสัยรักเพื่อนฝูง

ฉะฉานจอมเพื่อนและบริวารมาก ในการที่นายสินได้เข้ามาอยู่ในราชสำนักได้รับใช้ใกล้ชิดกับพระเจ้าแผ่นดิน ก็นับว่าเป็นโชคอย่างหนึ่งที่ทำให้นายสินได้มีความรู้ในเรื่องการปกครองตลอดจนได้ทำความรู้จักบุคคลชั้นสูงๆ เช่น พระเจ้าแผ่นดิน เจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

เมื่อนายสินเจริญวัยขึ้น ความดีและความสามารถก็เจริญตามลำดับ เมื่อพระเจ้าเอกทัศขึ้นครองราชสมบัติ จึงทรงแต่งตั้งให้เป็นหลวงยกกระบัตรช่วยเจ้าเมืองตาก ต่อมาพระยาตากได้แก่กรรมก็ทรงเลื่อนให้เป็นเจ้าเมืองตาก และมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาตาก ในระหว่างที่เป็นเจ้าเมืองตากท่านก็เป็นที่รักและนับถือของประชาชนทั่วไป เพราะท่านเป็นคนไม่ถือตัวสนิทสนมกับราษฎรจึงได้รับความทุกข์สุขอันแท้จริงของประชาชน เนื่องจากท่านเป็นผู้มีคุณธรรมสูง จึงทำให้คนมีความรักความสามารถในวิชาต่าง ๆ มาฝากตัวเป็นบริวารของท่านมาก เช่น พระยาพิชัยดาบหักก็ได้เข้ามาเป็นบริวารของท่านในขณะที่เป็นเจ้าเมืองตาก

ตามประวัติของพระยาตากเท่าที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าพระยาตากเป็นผู้ที่มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมา โดยลำดับเพราะสิ่งแวดล้อมดี คือมีความรักและอุปการะซึ่งกันและกันสูง และมีคุณความดีในตนเอง คือเป็นคนขยันหมั่นเพียรในการเรียน ในการปฏิบัติราชการ ไม่เป็นคนเห่อเหิมหลงตัวเอง เช่นเมื่อเป็นเด็กก็ไม่คิดถือตัวว่าเป็นบุตรคนร่ำรวยและมีฐานะสูงกว่าเด็กคนอื่น ๆ เมื่อเป็นหนุ่มก็คบคนโตทุกคนโดยไม่เย่อหยิ่ง เมื่อเจริญวัยขึ้นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็ทาบทามให้เป็นหน้าเขว้างเป็นทองของผู้น้อยตลอดจนประชาชนเป็นอย่างดี ครั้นเมื่อสงครามเกิดขึ้นก็เห็นหน้าทันที คือตกใจตื่นใจแตกซัด เช่นเมื่อรบกับทัพพม่าให้หมกเสี้ยมกองหน้าเข้าโจมตีเมืองจันทบุรี (ดูรายละเอียดในเรื่องการกู้เอกราช) ถ้าทหารในเมืองจันทบุรีไม่สู้เร้า หมายความว่าท่านจะต้องรับผิดชอบในเรื่องหาเสบียงเลี้ยงทหารทั้งกองทัพ

ท่านเป็นคนทรนักรวณอย่างเคร่งครัด แม้ข้าราชการผู้ใหญ่ทำผิดก็จะต้องถูกลงโทษ โดยไม่เห็นแก่หน้า ถ้าผู้ใดกระทำความซอซแม้จะเป็นสามัญชนไม่มีตำแหน่งสำคัญ ท่านก็ยกย่องให้รางวัลทำให้เกิดกำลังใจในหมู่คนผู้น้อยทั่วไป

เมื่อพระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ราษฎรรักพระองค์เพราะความดี ความซื่อสัตย์ ต่างจากพระเจ้าเอกทัศซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินก่อนพระองค์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีสละบัลลังก์ในความทุกข์สุขของราษฎรด้วยพระองค์เอง นอกจากนั้นพระองค์ยังเป็นนกรับผุมความสามรถอย่างเลิศ เช่นผู้ทอขกัเอกราชได้ในเวลาไม่ถึง ๑ ปี เป็นผู้รวบรวมพลเมืองไทยที่กระจัดกระจายให้เข้ามาอยู่เป็นปึกแผ่น และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติได้ในระยะเวลาไม่ช้านานทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยถูกทำลายอย่างยับเยิน สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นผู้นำพระทัยเมตตาปราณีและพระวาจาอ่อนสภาพ เมื่อเวลาตรัสกับข้าราชการ ทหาร ตลอดจนพลเมือง พระองค์เรียกพระองค์เองว่า “พ่อ” ด้วยคุณธรรมอันแตกต่างจากพระเจ้าแผ่นดินองค์ก่อน ๆ พระองค์จึงเป็นที่เคารพรักของราษฎรไทยทั่วไป

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีไกรศรัทธาความดีอย่างหนักทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดเวลา ๑๕ ปี ในระยะหลังจึงกลายเป็นผู้มีอารมณ์เย็นเฉยผดผกิด ครั้นต่อมา ก็บังเอิญมีเรื่องส่วนพระองค์ซึ่งกระทบกระเทือนพระทัยเป็นอย่างแรง ทำให้พระองค์ประพฤติด่างไปจากที่เคยเป็น ความผดผกิดต่าง ๆ ก่อความวิตกให้แก่ข้าราชการและประชาชน ทั้งนเพราะพระเจ้าแผ่นดินในสมัยนั้นทรงไวชิงอำนาจเหนือกฎหมาย ถ้าพระเจ้าแผ่นดินเป็นผุมพระวิรตพณเพอนกยอมจะเป็นอนทรวายทอชานเมืองและประชาชน ด้วยเหตุคองนพระองค์คองประสกับอวสานอย่างน่าเศวรสลทใจ เมื่อมพระชนมเพยง ๔๘ พรรษา เศษสยของพระเจ้ากรุงธนบุรีอนเกิดจากพระวาชโอรสและพระวาชธิดา ยังมอยู่เป็นอนมากในขจรยณน

ชีวิตประวัติของพระเจ้ากรุงธนบุรีบรมขัตติยเจ้าเมืองราชวงศ์ไทยน เป็นเครื่อง
เตือนสติอย่างก็ของเราทกคนมีโหลมทวเชอมน ในอำนาจและทรัพย์สินมัยกันเกินไป
ถึงแม้จะมีอำนาจวาสนาสั่งเป็นถึงพระเจ้าแผ่นดิน มีคุณงามความดีอย่างพระมหากษัตริย์
เปรียบปานมิได้ มีผู้จงรักภักดีทวประเทศ แต่เมื่อถึงวาระทชวจะประสบความ
ผันแปร ก็ไม่มั่งคั่งใคร่ห้ามมิให้เกิดขึ้นได้ แต่ความผันแปรของชีวิตมิได้หมายความว่า
ว่าคุณงามความดีจะเสื่อมสลาย ความดีเป็นสิ่งที่ใคร่จะมิสลายไปตามความผันแปร
ใด ๆ เมืองธนบุรีทงเมืองเป็นเสมือนอันสาวรบของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เพราะ
พระองค์เป็นกษัตริย์พระองค์เดียวทงเมืองหลวงอยู่ทเมืองน

ผู้ทเดินทางไปจังหวัดธนบุรี ย่อมจะประสบพบเห็นสิ่งทเป็นอนุสรณ์ถึงพระองค์อยู่
ทว ๆ ไป เช่น พระราชวังเดิมของพระองค์ก่อนเป็นทงของกองทัพเรือในบจุบนั้น ถ้า
ไปจังหวัดธนบุรีทวราวมก็จะได้เห็นพระบรมรูป ทลชกนพระแท่นของพระองค์ชงอยู่
ในพระอุโบสถ ถ้าไปจังหวัดอินทราวมก็จะเห็นพระเจดีย์ชงบรรพพระบรมอัฐิ ทใต้
ฐานพระประธานในโบสถ์ของวัดอินทราวมทงพระอังคาร (เกาถานของการเผาศพ)
บรรพอยู่ ทวทงสรัตนารามทงมีศาลพระเจ้าตากก่อนเป็นทเคารพนบถของประชาชน
นอกจากนชอของถนนสายทว ๆ ในจังหวัดธนบุรี ทลวนแต่ทงเป็นอนุสรณ์ถึงพระองค์
เช่นถนนพรวนทชงเป็นชอสมรภูมิครั้งสำคัญของพระองค์ ถนนอนทพทกชงเป็น
พระนามของกรมชอนอินทพทกช พระราชโอรสองค์ใหญ่ เป็นต้น

ทางราชการได้กำหนดวันที่ ๒๘ ธันวาคม อันเป็นวันคล้ายวันเสวยราชย์ของ
พระองค์ สำหรับประกอบพิธีถวายบังคมพระบรมรูปทงม้าของพระองค์ชงประดิษฐาน
อยู่ทวงเวียนใหญ่

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรียังคงเป็นวีรบุรุษ ทคนไทยทกยุคทกสมัยเทิดทูนไว้โดย
ความเคารพไม่รูลม

๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
(ครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๓๒๕ — พ.ศ. ๒๓๕๒)

ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทรงสถิตเป็นสามัญชนเมื่อ พ.ศ. ๒๒๗๙
ในรัชสมัยของพระเจ้าบรมโกศ บิดาของพระองค์เป็นข้าราชการมรรคาตักเป็นหลวง
พินิจอักษร และท่านสนับเซอสาวยมาจากพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ราชทูตไทยผู้
ชอเลียงทศกในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

เมื่อพระองค์ทรงเป็นเด็กหนุ่ม ได้รับราชการเป็นมหาดเล็กของสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ วันเคียวกับสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีและเป็นพระสหายทั่วไคร่สนิทสนมกันมาก ต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าเอกทัศ ก็ได้เป็นหลวงยกกระบัตรทเมืองราชบุรี เช่นเคียวกับสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีซึ่งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก พระองค์และพระอนุชาของพระองค์ได้เข้าร่วมราชการกับพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงร่วมกอบกู้เอกราชปราบปรามข้าศึกของไทยตลอดมา

ถ้าพิจารณารายละเอียดในประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าในตอนปลายรัชกาลของพระเจ้ากรุงธนบุรี พระองค์ได้ทรงเป็นแม่ทัพออกไปเองเหมือนในคราวแรก ๆ ที่เสด็จขึ้นครองราชย์ การสงครามที่สำคัญทุกครั้งจะปรากฏว่าเจ้าพระยาจักรเป็นแม่ทัพ และทำการรบได้ชัยชนะอยู่เสมอ ต่อมาก็กสำคัญที่เจ้าพระยาจักรทำงานจนได้เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม ก็คือรบกับพม่าในการป้องกันหัวเมืองเหนือออกฉานนาไทยเป็นผลสำเร็จและเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของไทยมาจนปัจจุบัน งานที่สำคัญต่อมา ก็คือการรวบรวมหัวเมืองสำคัญ ๆ ทางภาคอีสาน เช่น จมปาศก๊ก สุรินทร์ ชุขันธ์ (ศรีสะเกษ) ฯลฯ เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของไทยได้อีก ในตอนที่ทำการรบภาคอีสานเป็นผลสำเร็จอย่างนี้ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าพระยามหาภัยพิริยศักดิ์ ต่อมาพระองค์ก็ได้ประกอบกรณียกิจสำคัญที่สุดคือ คือการทเมืองเวียงจันทน์สำเร็จ ทำให้ประเทศลาวได้เข้ามารวมอยู่ในการปกครองของประเทศไทย จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการที่ทรงตั้งเมืองเวียงจันทน์ โคนพระองค์ได้นำพระพทอมหามณเฑียรตนปัญุมกร (พระแก้วมรกต) ซึ่งเคยอยู่ในพระราชอาณาจักรไทยกลับคนมาไว้ และได้ประทับฐานอยู่ในประเทศไทยมาจนปัจจุบัน ครั้นต่อมาได้เป็นแม่ทัพไปปราบปรามการจลาจลของประเทศกัมพูชาถึง ๓ ครั้ง แต่ละครั้งกินเวลานานต้องใช้กำลังกายและกำลังความคิดเป็นอย่างสูง ในการไปกัมพูชาครั้งสุดท้ายยังไม่ทันรบถึงแพ้ชนะก็เกิดการจลาจลขึ้นในกรุงธนบุรี พระองค์จึง

ทองวบลึงและมอบให้เจ้าพระยาสุรสีห์พระอนาชาว่าราชการศึกแทน เมื่อมาถึงกรุง
อินชวราชการและประชาชน ก็พร้อมใจกันเชิญให้พระองค์ทรงเป็นผดุงสร้างความ
ยุ่งยากต่าง ๆ เพราะพระองค์ทรงเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมีตำแหน่งสูงส่งเป็นท
เคียรพยำเกรงของข้าราชการทั้งปวงอยู่แล้ว

เมื่อเสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว จะเห็นได้ว่าพระองค์ได้ปกครองประเทศชาติให้
คงอยู่เป็นเอกราชด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์โดยแท้จริง เพราะพม่ายังคง
รบกวนต่อไปอย่างไม่หยุดหย่อนแต่ก็ไม่สามารถจะทำให้ไทยพ่ายแพ้ได้ ในรัชกาล
ของพระองค์ ไทยได้ทำสงครามกับพม่าครั้งใหญ่ ๆ ถึง ๗ ครั้ง ถึงแม้ว่าไทยจะ
ต้องทำสงครามอยู่บ่อย ๆ แต่สภาพความเป็นอยู่ก็ยังคงดีกว่าประเทศใกล้เคียงเช่นกัมพูชา
และเวียตนาม ซึ่งเกิดกบฏจนเจ้านายชั้นสูงต้องลี้ภัยเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพ ฯ และ
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้พระราชทานความช่วยเหลือเป็นอย่างดี
(รายละเอียดอยู่ในภาคความสัมพันธ์ระหว่างไทย — กัมพูชา และไทย — เวียตนาม)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกนอกจากจะเป็นนักรบแล้ว พระองค์ยัง
สนพระทัยในเรื่องศิลปะและวรรณคดีเป็นอย่างมาก ความมั่งคั่งของวัดพระศรีรัตน-
ศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ซึ่งสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระองค์เป็นพยานของความ
สนพระทัยในทางศิลปะของพระองค์เป็นอย่างดี ส่วนทางวรรณคดีนั้นจะเห็นได้ว่าทรง
รวบรวมกวีให้แต่งรวมเกยรต และขอเหมาเพื่อทดแทนหนังสือที่ตนฉวยหายไป พระองค์
ยังได้ทรงช่วยสนับสนุนเกยรตบางตอนด้วย นอกจากนั้นยังได้ทรงสนับสนุนให้พิมพ์
ออกประเภทหนังสือเกยรต คือหนังสือร้อยแก้วที่เรียบเรียงจากคำพังท้าวต่างประเทศ
คือหนังสือราชาธิราช และหนังสือเรื่องสามก๊ก เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกดำรงอยู่ในราชสมบัติเป็นเวลา ๒๘ ปี
เมื่อเสด็จขึ้นเสวยราชย์มีพระชนม ๔๖ พรรษา สวรรคตเพราะโรคชรา เมื่อ
พระชนมได้ ๗๔ พรรษา

๓. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
(ครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๓๕๔ — พ.ศ. ๒๔๑๑)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) เป็นพระราชโอรสของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) พระราชมารดาเป็นพระอัคร-

มเหสีพระนามว่าสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ พระองค์ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๗
 มีพระนามว่า สมเด็จพระนางกุสุมาวดี มีพระอนุชาพร้อมพระราชมารดา ๑ องค์
 มีพระนามว่า เจ้าฟ้าทมาณ

เมื่อสมเด็จพระนางกุสุมาวดีมีพระชนม์ได้ ๒๑ พรรษาได้ทรงผนวชตามราช
 ประเพณี ในระหว่างที่ผนวชอยู่พระราชบิดาได้ประชวรหนัก มีทันจะมอบราชสมบัติให้
 พระราชโอรสองค์โตได้เสด็จสวรรคตเสียก่อน ถ้าพิจารณาตามกฎหมายของการสืบราชสมบัติ
 พระราชโอรสของ พระมเหสีคือสมเด็จพระนางกุสุมาวดีควรจะได้เป็น พระเจ้าแผ่นดินสืบ
 ต่อไป แต่มีเหตุขัดข้องเพราะพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยพระราชโอรสองค์ใหญ่
 ซึ่งมีพระชนม์แก่กว่าสมเด็จพระนางกุสุมาวดีถึง ๑๗ ปี และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
 ในการปกครองจนพระราชบิดาไว้วางพระทัยให้ปฏิบัติราชการสำคัญ ๆ แทนพระองค์
 และเป็นที่ยกย่องนับถือของเจ้านายชั้นสูงและข้าราชการโดยทั่วไป พระราชโอรส
 พระองค์นี้มีพระนามว่า กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ถึงแม้พระมารดาจะมีได้เป็นพระมเหสี
 แต่การพิจารณาระหว่างกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์กับพระอนุชาในการปกครองเป็นอย่างไร ก็
 สมเด็จพระนางกุสุมาวดียังไม่มีความรู้ความชำนาญทุกเทียมนั้น บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์
 ก็คงจะเลือกกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ยิ่งกว่านั้นเมืองไทยกำลังมีข้าศึกภายนอกเข้ามา
 ทัพพัน เช่น ทางประเทศกัมพูชา ประเทศญวนและประเทศพม่า เป็นต้น ฉะนั้นจึงมี
 ความจำเป็นที่จะต้องมามีพระเจ้าแผ่นดินซึ่งมีความเข้มแข็งที่จะควบคุมสถานการณ์ภายใน
 เมืองให้อยู่ในสภาพปกติได้

ดังนั้นพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการจึงอนุญาตให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ขึ้น
 ทรงราชสมบัติทรงพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)
 สำหรับสมเด็จพระนางกุสุมาวดีเมื่อผนวชครบ ๑ พรรษาแล้วก็มีไถลาผนวช สันพระทัย
 ว่าจะเป็นพระภิกษุต่อไปและได้ทรงศึกษาเรื่องพระธรรมและพระวินัยของพระพุทธศาสนา

อย่างลึกซึ้งจนทรงตั้ง "ธรรมยุติกนิกาย" ขึ้น ส่วนนวนิชาต "ซึ่งทรงศึกษาจนไต่
ประโยชน์เป็นอย่างดีได้แก่ ภาษาละติน ภาษาอังกฤษ ภาษามคธ ไทโรศาสตร์
คณิตศาสตร์ และการาศาสตร์ เป็นต้น

พ.ศ. ๒๓๘๔ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต เจ้าฟ้ามงกุฎ
ได้ริบอัญเชิญให้ลาผนวชเสด็จขึ้นครองราชสมบัติภายหลังทูลผนวชอยู่เป็นเวลาถึง ๒๘ ปี
พระองค์ทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าพุทธบาทมณฑลพราหมณ์เป็นพระมหาอุปราชแต่มีพระราช
อิสริยยศสูงยิ่งกว่าพระมหาอุปราชธรรมดา เช่นถวายพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระ
ยงเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวต่างประเทศจึงเรียกพระยงเกล้าว่า พระเจ้าแผ่นดินองค์ที่สอง
พระองค์เป็นเฉลียวฉลาดไม่ถอยพระองค์ ชอบสมาคมกับคนไทยทุกชั้น รัยสั่งภาษา
อังกฤษไว้ทุก มีพระสหายเป็นชาวต่างประเทศทั้งอังกฤษและอเมริกัน เป็นเจ้านายชั้นสูง
ของไทยพระองค์แรกที่มีความรู้เกี่ยวกับการทหารเรือแบบฝรั่ง พระองค์สั่งเรือกลไฟ
มาจากต่างประเทศเป็นลำแรก และจ้างฝรั่งมาฝึกหัดทหารไทยตามแบบทหารเรือฝรั่ง
ทรงแต่งตำราเกี่ยวกับปืนใหญ่ ควบคุมเหตุกองทัพอเรือในยุคนั้นเร่งยกย่องและเชิดชู
พระเกียรติของพระองค์ในฐานะที่เป็นบุคคลสำคัญของการทหารเรือไทย โดยขนาน
นามโรงพยาบาลทหารเรือที่ตำบลสำเหร่จังหวัดธนบุรีว่า โรงพยาบาลพระยงเกล้าและ
ยังขนานนามเรือรบลำหนึ่งว่า เรือรบหลวงพระยงเกล้า

สำหรับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์มีพระสหายชาวต่างประเทศ
เป็นอันมากทั้งแต่ยังทรงผนวชอยู่ พระองค์ทรงทราบถึงอิทธิพลทางทหารของ
พวกชาวผิวขาวเป็นอย่างดี ฉะนั้นเมื่อพระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินจึง ประทานความ
ระวังกแก่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาค้าขายและประกาศศาสนาดีกว่าชาติอื่น ๆ ในภาคนี้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยองค์แรกที่ทรงทราบ
ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีโดยไม่ต้องใช้ล่าม พระองค์ได้ศึกษาถึงประเพณีและวัฒนธรรม

ของชาวต่างประเทศและยังได้สนับสนุนให้คนไทยได้เรียนรู้ถึงสิ่งเหล่านั้น จึงทำให้ฝรั่ง
กับไทยติดต่อกันได้สนิทสนมกันยิ่งขึ้น

พระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับประชาชนมากเพราะตลอดเวลา
ที่ผนวชเป็นพระภิกษุ พระองค์ได้ประพฤติปฏิบัติไปตามหัวเมืองต่าง ๆ และปะปนกับสามัญ
ชนเช่นพระภิกษุธรรมดา พระองค์อบรมข้าราชการและพระโอรสธิดาด้วยพระองค์เอง
พระองค์เอาพระทัยใส่ในทุกสิ่งของราษฎร โดยพระราชทานโอกาสให้ราษฎรที่ได้รับความ
เดือดร้อนทุกข์โศกมาถวายฎีกาต่อพระองค์ได้ พระองค์ครองราชสมบัติอยู่เพียง
๑๘ ปีก็สวรรคต และสาเหตุที่ทำให้สวรรคตก็คือพระองค์ได้คำนวณว่าสรีรกรรม
เต็มดวง จะเห็นได้ในประเทศไทยที่ตายลงแล้ว (ขณะอยู่ในเขตจังหวัดประจวบ
คีรีขันธ์) พระองค์ได้เชิญนักดาราศาสตร์ชาวต่างประเทศและผู้สำเร็จราชการเมือง
สิงคโปร์ให้เข้ามาดู เหตุการณ์ได้ปรากฏขึ้นตรงตามวันเวลาที่ทรงคำนวณไว้ เนื่อง
จากสถานที่ซึ่งไปประทับแรมอยู่นั้นเป็นป่าชน พระองค์จึงประชวรเป็นไข้ป่า เมื่อเสด็จ
กลับมาถึงกรุงเทพฯ ก็มประชวรหนักขึ้น จึงเสด็จสวรรคตเมื่อเดือนตุลาคม

พ. ศ. ๒๔๑๑

ถึงแม้พระองค์จะเสด็จสวรรคตไปแล้วเป็นเวลานานแต่พระองค์ได้ฝากไมตรีกับ
คนต่างชาติเป็นอย่างดี ดังแต่บุคคลชนประมุขของประเทศไปจนถึงสามัญชน จึงมี
ชาวต่างประเทศเขียนพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษออกจำหน่ายอย่างแพร่หลาย
นับว่าพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จักประเทศไทยในทางที่
ดีสมกับพระราชประสงค์ทุกประการ.

๔. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
(ครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๑ — พ.ศ. ๒๔๕๓)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เป็นพระราชโอรสของ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) พระราชมารทาคือสมเด็จพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์ พระองค์ประสูติเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๓๙๖

ทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าหลวง กรมฯ ทรงนส่งโตซึ่งสร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์ของ
พระองค์จึงใช้นามทั้งสองอย่างคือ “ฟ้าหลวง กรมฯ” และ “จุฬารามเกล้า” เช่น ฟ้า
หลวง กรมมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลฟ้าหลวง กรมฯ โรงเรียนนายร้อยพระจุฬารามเกล้า
เป็นต้น อนึ่งคำว่า ฟ้าหลวง กรมฯ หมายถึง เครื่องประดับผมคือเกี้ยว ทรงนฟ้าหลวง กรมฯ
มหาวิทยาลัยจึงใช้ “พระเกี้ยว” เป็นเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย

สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายฟ้าหลวง กรมฯ ทรงได้รับการศึกษาเบื้องต้นในพระบรมมหาราชวัง
ครุฑอักษรอังกฤษคนแรกเป็นหญิงชาวอังกฤษ ชื่อนางแอนนา เลียวโนเวนส์ ต่อมา
ครุฑอักษร ๒ คน ชื่อนิสเตอร์จอนเคลและนิสเตอร์แปดเตอร์สัน ส่วนความรู้ในท่าน
การปกครองพระราชบิดาเป็นผู้บรมสั่งสอน

พระองค์เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติตั้งแต่เมื่อมีพระชนมายุ ๑๖ พรรษา จึงมี
โอกาสศึกษาอย่างนักเรียนอื่น ๆ ต้องศึกษาด้วยพระองค์เองตลอดมา แต่
ทรงรอบรู้อย่างลึกซึ้งในวิชาต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณคดีและภาษา
ต่างประเทศ เช่น อังกฤษ เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระจุฬารามเกล้าฯ เป็นพระเจ้าแผ่นดินไทย พระองค์แรกของ
ราชวงศ์จักรี ซึ่งมีพระราชประสงค์จะไปทอดพระเนตรความเป็นไปของบ้านเมืองใกล้
เคียงเพื่อนำมาปรับปรุงเมืองไทย ในชั้นแรกพระองค์เสด็จไปสิงคโปร์ อินโดจีนและชวา
เมื่อเสด็จกลับมาแต่ละครั้ง ก็นำเอาสิ่งที่เหมาะสมเข้ามาเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์
ขึ้นในเมืองไทย เช่นการทำให้พระองค์ดำรงสร้างทางรถไฟสายกรุงเทพ นคร
ราชสีมา และการเริ่มใช้เครื่องแบบข้าราชการ ได้แก่การสวมเสื้อชั้นนอกเป็นต้น
ครั้นต่อมาพระองค์เสด็จประพาสทวีปยุโรปถึง ๒ ครั้ง ก็ได้แบบอย่างในเรื่องการ
ปกครองและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

พระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินซึ่งมีพระราชประสงค์จะส่งเสริมลัทธิประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในหมู่คนไทย ก็จะเห็นได้จากการทรงสถาปน ๒ สภา คือ

๑. รัฐมนตรีสภา สมาชิกสภาเป็นข้าราชการแต่มีกำหนดเป็นสามัญชนไม่ใช่เจ้า เมื่อพระเจ้าแผ่นดินมีบัญชาทางราชการก็จะส่งให้สภาพิจารณา การออกพระราชกำหนดกฎหมายใด ๆ ก็ให้สมาชิกสภาได้มีโอกาสโต้เถียงออกความเห็นกันเสียก่อน

๒. องคมนตรีสภา เป็นที่ปรึกษาของพระเจ้าแผ่นดิน สมาชิกประกอบด้วยเจ้าและข้าราชการที่เป็นสามัญชน

พระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินที่เอาพระทัยใส่ในทุกข้อของราษฎรอย่างแท้จริงก็จะเห็นได้จากการปลอมพระองค์ไปเยี่ยมเยียนราษฎรตามท้องถิ่น และเข้าไปจนถึงในบ้านเป็นต้น การปรับปรุงการปกครองของพระองค์ก็ทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สำหรับการสัมพันธ์กับต่างประเทศนั้น พระองค์ทรงปฏิบัติได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเมื่อมีบัญชาใหญ่เกี่ยวกับเอกราชของประเทศ เช่นเมื่อไทยยิงเรือรบฝรั่งเศสที่ทะเลเม็กซิกันเข้ามาในน่านน้ำเจ้าพระยา เมื่อ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) พระองค์ได้ดำเนินการไปด้วยความสุ่มรอบคอบ จึงสามารถรักษาเอกราชของชาติไว้ได้ และเสียหายน้อยที่สุด

ส่วนประเทศที่มีไมตรีไมตรีกัน พระองค์ก็ได้สร้างความสัมพันธ์เป็นอย่างดี โดยการเสด็จประพาสยุโรปทำให้พลเมืองตามประเทศต่าง ๆ ตลอดจนรัฐบาลและพระเจ้าแผ่นดินประเทศนั้น ๆ ได้รู้จักพระเจ้าแผ่นดินไทยและประเทศไทยว่าเป็นผู้มีความเจริญและมีวัฒนธรรมอย่างไร นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ส่งพระราชโอรสไปศึกษาตามประเทศใหญ่ ๆ ในทวีปยุโรปเกือบทุกประเทศ เพื่อให้ได้ถ่ายทอดวิชาการมาจากหลาย ๆ ประเทศ และเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในอนาคตกอีกด้วย

พระปรีชาสามารถตลอดจนความเมตตาปรานีซึ่งมีต่อประชาชนเป็นที่ยกย่องของคนไทยมาทุกยุคทุกสมัย ประชาชนจึงถวายพระนามว่า “สมเด็จพระปรมหาราช”
 พระองค์ครองราชสมบัติได้ ๔๒ ปี จึงเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งทางราชการได้ถือเอาวันนั้นเป็นวันหยุดราชการ เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนได้รำลึกการระลึกถึงพระองค์อยู่เสมอมาตราบจนปัจจุบัน.

๕. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๓ — พ.ศ. ๒๔๖๘)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) เป็นพระราชโอรสของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) และสมเด็จพระนางเจ้า
เสาวภาผ่องศรี ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓

พระองค์ได้ทรงศึกษาอยู่ในประเทศไทยจนมีพระชนม์ ๑๓ พรรษา จึงเสด็จ
ไปศึกษาในประเทศอังกฤษเป็นเวลาประมาณ ๑๐ ปี พระองค์ได้ศึกษาวิชาทหาร
ที่โรงเรียนทหารบกที่แซนเฮลด์และวิชาพลเรือนที่มหาวิทยาลัยออกัสฟอร์ด เมื่อสำเร็จ
การศึกษแล้วเสด็จกลับประเทศไทย ผ่านประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น
นับเป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยพระองค์แรกที่เสด็จไปยังประเทศทั้งสองนี้ ได้เสด็จกลับถึง
ประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ แล้วทรงผนวชในปีต่อมา

พระองค์ดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมารตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๘ เมื่อมีพระชนม์
๑๖ พรรษา เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ พ.ศ. ๒๔๕๓ เมื่อมีพระชนม์ ๓๑ พรรษา
ถึงแก่พระอนิจกรรมครองราชสมบัติในระยะเวลาเพียง ๑๖ ปี แต่ก็ได้ทรงบำเพ็ญพระราช
กรณียกิจก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองเป็นอันมาก จากการกระทำของ
พระองค์นั้น ได้แสดงให้เห็นบุคคลลักษณะของพระองค์อย่างเด่นชัดหลายประการ
แต่จะขอนำแต่ลักษณะที่สำคัญมากกล่าวดังนี้ คือ

๑. พระองค์เป็นนักประชาธิปไตย จะเห็นได้จากการที่พระองค์ได้พระราชทาน
อภัยโทษแก่การปฏิวัติเมื่อ ร.ศ. ๑๓๐ หรือ พ.ศ. ๒๔๕๔ ซึ่งศาลได้ตัดสิน
ประหารชีวิตให้เป็นเพียงตลอดชีวิต และในที่สุดเมื่อถูกจำขังอยู่ประมาณ ๑๓ ปีก็
รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยให้เป็นอิสระหมด ในขณะที่พระองค์เป็นพระเจ้า
แผ่นดินซึ่งมีพระราชอำนาจเหนือกฎหมาย ควรจะต้องขังนักพระราชอำนาจไว้ ถ้ามี
บุคคลคณะใดคิดที่จะลิดอำนาจของพระองค์ แต่เมื่อพระองค์ทรงทราบสาเหตุและความ
เจตนาของบุคคลเหล่านั้น พระองค์ก็พระราชทานอภัยโทษด้วยความมีน้ำพระทัยเป็น
ประชาธิปไตย

เมื่อพระองค์ทรงทราบว่าต่อไปภายหน้าจะต้องมีการปกครองแบบประชาธิปไตย
พระองค์จึงเริ่มฝึกหัดข้าราชการบริพารในวังใกล้ชิดพระองค์ ให้เรียนเรื่องการปกครองนี้
โดยสร้างกุสศสถาน ซึ่งเป็นเมืองสมมุติขึ้นเพื่อฝึกหัดการเลือกตั้ง และการเทศบาล
เป็นต้น

๒. พระองค์ทรงสนพระทัยในการอบรมพลเมืองด้วยพระองค์เอง จดมุ่งหมาย
กคือให้มีความรักชาติ รักเสียสละ และอยู่ในศีลธรรมอันดี พระองค์ทรงแสดง
ปาฐกถาเพื่อส่งเสริมเตือนสติ ลูกเสือและข้าราชการ ทรงพระราชทานพณธเป็นหนังสือ
ส่งเสริม เช่น เทศนาเสือป่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร ทรงนิพนธ์เป็นบทละครปลูกใจ
ให้รักชาติ เช่น พระร่วง หัวใจนักรบ เสียสละ ฯลฯ ส่วนบทประพันธ์อันไพเราะ
ซึ่งสอนให้เกิดความรักชาติคนมีอยู่เป็นอันมาก ตัวอย่างเช่น

โครรานโครรูก้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสกลใจ	ชาคน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ สันแด
เสียชีพไปเสียสัน	ชอกองเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ยัง	ย่นบง
เราก้เหมือนอยู่คง	ชพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ไค้ๆ
เราก้เหมือนมอดม้วย	หมกสันสกลไทย

๓. พระองค์ทรงสนพระทัยในการส่งเสริมการศึกษา ถึงทรงประกาศใช้
พระราชบัญญัติประถมศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ เพื่อให้พลเมืองได้รับการศึกษา
เบื้องต้น ทั้งโรงเรียนข้าราชการวิทยาลัย และพาลังกรณมหาวิทยาลัย

๔. พระองค์ทรงสนพระทัยในการส่งเสริมนาฏศิลป์และกิริยาวัจ จะเห็นได้ว่า
พระองค์ทรงพระราชทานพณธละครแบบต่าง ๆ และแต่งตั้งผู้เป็นศิลปินใหม่บรรดาศักดิ์

พระองค์ทรงเล่นละครเองและชักชวนข้าราชการให้เล่นละครเพื่อยกย่องศิลปิน ทรงรวบรวมผู้ที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์และทริยางค์ให้เข้ามารับราชการ

๕. พระองค์ทรงสนพระทัยทางอักษรศาสตร์มาก ปรากฏว่า พระองค์ทรงชำนาญในภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน ภาษาสันสกฤตและภาษามคธ ส่วนภาษาไทยนั้นมีความรู้เป็นอย่างดี พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์คำประพันธ์โคลกชนิก ร้อยแก้วทุกแบบ จนทรงได้รับพระนามว่า “สมเด็จพระมหาอรรราชเจ้า” พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือไว้เป็นจำนวนมาก โดยใช้ नामปากกาต่างกัน เช่น “ศรีอยุธยา” และ “อศิวพาหุ” เป็นต้น

พระราชกรณียกิจซึ่งแสดงถึงบุคลิกลักษณะของพระองค์นั้น ยังมีตัวอย่างอีกมาก ยากที่จะพรรณนาโดยละเอียด ถึงแม้พระองค์จะเสด็จสวรรคตไปตั้งแต่ พ.ศ.

๒๔๖๘ แต่บรรดาข้าราชการบริพารและพลกันกรไทยก็ยังระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอยู่เสมอ จะเห็นได้จากการพร้อมเพรียงในการถวายบังคมพระบรมศพหน้าสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร งานพิธีราชทานสดุดีบทเป็นงานประจำปีทุก ๆ เดือนพฤศจิกายน เนื่องมาจากพระองค์ได้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ฉะนั้นพระนามของพระองค์จึงเป็นที่เทิดทูนคู่กับการลูกเสือไทยอยู่เสมอ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวครองราชสมบัติอยู่ประมาณ ๑๖ ปี เสด็จสวรรคตเมื่อคืนวันท ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘

๖. เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

เป็นการยากที่จะค้นคว้าให้ทราบแน่นอนว่าเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เกิดเมื่อใด และเป็นบุตรผู้ใด ทราบเพียงว่าในรัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีท่านเป็นนายด่านเมืองอุทัยธานี มขรดาชกิดว่า หลวงสรวิชิต เป็นข้าราชการผู้น้อยซึ่งเคยติดตาม

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (เมื่อครั้งยังมีไต่เสด็จขึ้นเสวยราชย์) ไป
ราชการสงครามที่สำคัญ ๆ อยู่เสมอ เมื่อครั้งเกิดการจลาจลที่กรุงธนบุรี หลวงสรวงวิจิตร
ได้ร่วมงานกับพระยาสุริยอภัยเข้ามาทำการปราบปรามพวกกบฏและรักษาความสงบไว้
จนเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกลับมาจากกัมพูชา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติจึงโปรดเกล้าฯ
ให้เป็นพระยาพิพัฒน์โกษา และต่อมาได้เลื่อนเป็นท้าวพระยาพระคลัง ว่าราชการ
เกี่ยวกับการค้าขาย การคลัง และการต่างประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นตำแหน่งสำคัญมาก
เพราะตำแหน่งนี้คอยเสนาบดีคนหนึ่งคนใดในสัปดาห์หนึ่ง คอยเสนาบดีเวียง เสนาบดีวง
เสนาบดีคลัง และเสนาบดีนา ซึ่งเรียกกันว่า เสนาบดีทั้งสี่คน

เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบุคคลสำคัญของประวัติศาสตร์ไทยมิใช่ในฐานะ
เป็นนักการคลังหรือผู้เชี่ยวชาญในการต่างประเทศ แต่ท่านเป็นนักประพันธ์เอกและกวี
เอกของไทย ท่านเป็นคนแรกที่เริ่มเขียนวรรณคดีแบบร้อยแก้ว คือในสมัยก่อนหน้านั้น
ไทยนิยมวรรณคดีเขียนในรูปของโคลง ฉันท์ กาพย์ และกลอนทั้งสี่ หนังสือร้อย-
แก้ว ๒ เล่มที่ท่านเรียบเรียงขึ้นเป็นภาษาไทยที่ไพเราะสละสลวยได้แก่หนังสือราชาธิราช
ซึ่งเรียบเรียงจากพงศาวดารรามัญ และหนังสือเรื่องสามก๊กซึ่งเรียบเรียงจาก
พงศาวดารจีน หนังสือทั้งสองเล่มนี้เป็นวรรณคดีที่ยังคงเป็นที่นิยมอยู่โดยทั่วไป
ถึงแม้ท่านจะเขียนมาแล้วเป็นเวลานานแต่ถ้อยคำสำนวนยังไพเราะไม่ล้าสมัย ทาง
กระทรวงศึกษาธิการได้คัดเลือกเอาบางตอนมาใช้เป็นหนังสือเรียนมาจนทุกวันนี้

ส่วนคำประพันธ์ของท่านนั้นมีชนเอกอยู่หลายเรื่อง เช่น “ลิลิตเพชรมงกุฎ”
“กากกลอนสี่ภาพ” ร่ายยาวเทศน์มหาชาติกถกถกมาและมีทิวทัศน์ไพเราะมาก พระ
ภิกษุเทศน์มหาชาติยังใช้สำนวนของท่านเทศน์อยู่จนทุกวันนี้ ส่วนนักเรียนโดยทั่วไป
ก็ศึกษาหนังสือเวสสันดรชาดกกัณฑ์ยังคงได้อ่านสำนวนของท่านที่ปรากฏอยู่ในกัณฑ์ทศพร
และมีทศพรมาเป็นเวลาช้านานจนถึงปัจจุบันนี้เช่นกัน

ท่านมีบุตรชายเป็นกษัตริย์ เป็นครุฑพาศยบ้าง แต่ไม่ปรากฏว่ารัชการ
ส่วนบุตรหญิงของท่านมีทราวยประทศเพียง ๑ คนชื่อนม ได้เป็นเจ้าจอมในรัชกาลที่ ๒
มีพระเจ้าลูกยาเธอมีพระนามว่ากรมพระยาเคชาทิศ (ต้นสกุล เคชาตวงศ์ ณ อยุธยา)
กรมพระยาเคชาทิศก็เป็นกษัตริย์ของไทยหนึ่ง พระองค์คือผู้แต่งคำโคลงโลกนิติ ซึ่ง
เป็นทนายและรู้จักกันอย่างแพร่หลายเพราะข้อความและสำนวนไพเราะซาบซึ้ง

๗. พระสุนทรโวหาร (ภู่)

กษัตริย์ของไทยผู้เป็นทราจกกันโดยทั่ว ๆ ไปในนามสั้น ๆ ว่า “สุนทรภู่” ท่าน
เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๔ ตรงกับรัชสมัยรัชกาลที่ ๑ บิดาเป็น
ชาวเมืองแกลง ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดระยอง มารดาเป็นชาวเมืองไคไม่ปรากฏ แต่
มีตำแหน่งเป็นพระนม (แม่นม) ของพระราชธิดาในกรมพระราชวังหลัง สุนทรภู่
ในวังหลังกับมารดาต่างต่างเป็นทาส จึงได้รับการศึกษาอบรมให้รู้จักขนบธรรมเนียม
ของราชสำนัก และได้มีโอกาสฝึกหัดกวีนิพนธ์มาบรรดาให้เข้าสังคมกับเจ้านายและ
ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

เมื่อเริ่มเป็นหนุ่มสุนทรภู่ก็ต้องออกมาอยู่ณวังและเล่าเรียนหนังสือ ปรากฏว่า
เป็นผลมีความรักในการอ่านเขียนตลอดจนแต่งกลอนได้อย่างไพเราะ สุนทรภู่มีอาชีพ
เป็นเสมียนอยู่ระยะหนึ่ง แต่ได้ไปในการแต่งกลอนอยู่ตลอดเวลา มีค่าประพนธ์หนึ่ง
ของสุนทรภู่ซึ่งแต่งเมื่ออายุประมาณ ๒๐ ปี ปรากฏว่าแต่งได้ไพเราะมาก และใน
ขณะนั้นเริ่มมีชื่อเสียงถึงกับมีผู้มาฝากตัวเป็นศิษย์แล้วหลายราย เมื่อสุนทรภู่อายุได้
ประมาณ ๒๓ ปี รัชกาลที่ ๑

ตามทราบายแล้วว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นกษัตริย์ของไทย
ขณะนั้นเมื่อพระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินก็โปรดทรงรวบรวมนักกวีมาฝากให้เข้ามารวมนกลุ่ม
เพื่อช่วยกันพนกหนึ่งสัปดาห์ ขันไวทกแทนหนึ่งสัปดาห์ หายไปเมื่อคราวกรุง

ศรีอยุธยาเสียแก่พม่า นอกจากนั้นพระองค์ยังส่งเสริมนาฏศิลป์โดยการแต่งกลอนเพื่อใช้ในการแสดงโขน และละครว่า เป็นต้น เมื่อพระองค์ทรงทราบถึงความสามารถของสุนทรภู่จึงโปรดเกล้าฯ ให้เขามารับราชการ

มีเรื่องเล่ากันว่าสุนทรภู่เริ่มเขียนบทโขนโบราณมากจนกเพราะการแต่งกลอนรวมเกยรต คอชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้แต่งรวมเกยรตไว้แล้วมอบหมายแก่รัชกาลที่ ๒ ทรงนิพนธ์ขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสำหรับการเล่นโขนจึงต้องกำหนดถ้อยคำให้เข้ากับท่ารำ เมื่อถึงตอนนางสีดาผูกคอตาย พระองค์ก็ทรงนิพนธ์ใหม่ดังนี้

จึงเอาผ้าผูกพันกระสุนรต เกยวระหวัดไว้มากโขกใหญ่

ชายหนึ่งผูกคออรไท แล้วทององค์ลงไประให้ตาย

กลอนต่อไปซึ่งเป็นส่วนวนลยบรรพชาลที่ ๑ นั้นยคยาวมาก รัชกาลที่ ๒ ทรงคิดว่ากว่าหนมานจะเข้าไปแก้ไขได้ นางสีดาควรจะตายเสียก่อน เมื่อปรึกษากับบรรดาท้าวก็ไม่มีผู้ใดแต่งถวายถูกพระทัย พอสุนทรภู่แต่งถวายว่า

บคน

วายุบุตรแก่โต้งใจหมาย

จึงเขามานบนอบขอยกาย

กรวยถวายบังคมก้มพศัศ

จึงทำให้พอพระทัยยิ่งนักเพราะรวบเร็วทันทั่วทั้งที่ไม่ต้องรำกันอย่างยคยาก

นับว่าสุนทรภู่ไม่เพียงแต่แต่งกลอนเพราะ ยังมีปฏิภาณว่องไวอีกด้วย

ต่อมาอีกทอดกลอนถูกพระทัยอยู่เสมอ จึงทรงตั้งเป็น “สุนทรโวหาร” สุนทรภู่มีชวตรงค์เรื่องอยู่ไม่นานก็ตกอับเพราะความผิดของตนเอง คือสุนทรภู่ชอบดื่มสุรา ถ้าเมาแล้วมักจะขาดสติลืมสัญญา ครึ่งหนึ่งเมาสุราแล้วไปหาเมาวคา จึงถูกว่ากล่าวสั่งสอน แต่สุนทรภู่กลับสนใจขี้เมาวคา มีญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งเข้าไปห้ามปราม สุนทรภู่ก็ทักขี้เมาจนยากเจ็บสาหัส เจ้าทุกขจึงทูลเกล้าถวายฎีกาต่อพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อพระองค์ทรงทราบก็กริ้วมาก มีรับสั่งให้เอาตัวไปจำคุก

สุนทรภู่เกิดที่คลองกรับมีความลำบากเรื่องเงินทองมาก จึงแต่งงานขาย
 ค้ากลอนเรื่อง พระอภัยมณี ขนขายเป็นคอน ๆ ค้ากลอนซึ่งแต่งขึ้นเพื่อเลี้ยงปาก
 เลี้ยงท้องไปวันหนึ่ง ๆ กลายเป็นวรรณคดีกลอนคำของชาติไทย เพราะหนังสือ
 เรื่องนี้เป็นคำกลอนเรื่องแรกของไทย ซึ่งมีเค้าเรื่องแปลกไปจากคำกลอนอื่น ๆ เป็น
 อันมาก คือสุนทรภู่ได้ความคิดมาจากเรื่องอาหรับราตรีของแขก จากพงศาวดาร
 จันทรเรื่องไชยชน และจากเรื่องราวบางเรื่องในทวีปยุโรปซึ่งมีคนเล่าต่อ ๆ กันมา นอก
 จากนั้นสุนทรภู่ยังมีความคิดผุดบังเกิดขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ขาด แต่เกิดขึ้นภายหลัง สุนทรภู่
 แต่งเรื่องนี้ประมาณ ๕๐ ปี คือสุนทรภู่กล่าวถึงหยกคนตร ซึ่งคล้ายกับหยกเลนจานเลี้ยง
 (อ่านชีวประวัติโทมัสเฮดสัน)

ประชาชนหลงใหลติดเรื่องพระอภัยมณีกันทั่วเมือง เพราะนอกจากจะสนุกแล้ว
 กลอนยังไพเราะจำง่าย มีข้อความเป็นคติสอนใจ เนื่องจากผู้แต่งกำลังตกทุกข์ได้ยาก
 จึงมักรำพันความในใจลงความไม่เที่ยงแท้ในโชควาสนา และนำเอาชีวิตของตัว
 ละครชนมากมาสอนใจผู้อ่านอยู่เกือบตลอดเรื่อง

สุนทรภู่เกิดที่คลองกรับนานเท่าใดไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่สาเหตุที่พ้นไทยก็คือน
 วนหนังสือรัชกาลที่ ๒ แต่งกลอนแล้วติด ไม่มีผู้ใดทักท้วงหรือทักท้วง จึงต้องไปเบิกตัว
 สุนทรภู่มาจากคุก และแก้แค้นถวายถูกพระทัย จึงพระราชทานอภัยโทษให้กลับมารับ
 ราชการตามเดิม สุนทรภู่พยายามประพาดจินตนาการร้อยและรับราชการด้วยความ
 รุ่งเรืองจนสิ้นรัชกาลที่ ๒

มนุษย์เราส่วนมาก มักจะมีชีวิตอันเต็มไปด้วยอุปสรรคมากกว่าความร่าเริง
 สุนทรภู่เป็นคนหนึ่งในประเภทนี้ คือต้องเผชิญกับความผันแปรของโชคชะตาอยู่เนือง ๆ
 แต่โชคร้ายของสุนทรภู่ก็เกิดจากการกระทำของตนเองอยู่บ่อย เช่น ในระหว่างที่
 เป็นคนโปรดของรัชกาลที่ ๒ นี้ เคยหลงในความสามารรถของตนเป็นครั้งคราว

เช่น ทกทวงถามกลางการแต่งตั้งกลอนของผู้นั้นแม่แต่เจ้านายเช่น กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
เมื่อพระองค์ใดเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
สุนทรภู่ก็อาจจะร้อนตัวง้อออกบวชเป็นภิกษุ

สุนทรภู่บวชอยู่ได้ ๖-๗ พรรษาใกล้ถึงแม่จะมีไ้รับราชการแต่กรมเจ้านาย
ชั้นสูงอุปการะอยู่หลายองค์ สุนทรภู่ก็เห็นว่าบวชอย่างสบายพอสมควร เพราะมีลูกศิษย์
และเพื่อนฝูงนิมนต์บวชอย่างกว้างขวางเช่นแต่เดิม คราวนั้นสุนทรภู่ได้ ๓

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ พระองค์
ทรงสถาปนาพระอนุชากรมพระราชชนนี คือ กรมขุนอิศเรศรังสรรค์ขึ้นเป็นพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีราชอำนาจเกือบเท่าพระเจ้าแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตั้งสุนทรภู่เป็น “พระสุนทรโวหาร” เจ้ากรมอาลักษณ์
ของวังหน้า สุนทรภู่กลับมาบวชครองเรือนอยู่ในวังราชการอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาเพียง
๕ ปี ก็ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๘ รวมอายุได้ ๗๐ ปี

ชีวประวัติของสุนทรภู่เป็นแบบฉบับที่ควรศึกษาแลดูนำมาปรับปรุงชีวิตของคน
ชั้นหลังได้ ความเป็นอยู่ทางครอบครัวของสุนทรภู่ไม่ร้ายวนเพราะความไม่สามารถจะ
บังคับตนเองในเรื่องการดื่มสุราได้ เหตุนี้ทำให้สุนทรภู่ต้องเลิกกับภรรยาคนแรกซึ่งรัก
กันมาก ต่อมากมีภรรยาอีกหลายคน แต่ละคนก็ไม่สามารถจะทนอยู่กับสุนทรภู่ได้
ในที่สุดสุนทรภู่จึงต้องอยู่คนเดียวเท่านั้น แต่บุตรหลานมีความกตัญญู ใ้โดยเป็น
เพื่อนบิดาในยามที่ตกกระไดลำบากและติดตามไปทุกหนทุกแห่ง คัดทำไฉจากชีวิตของ
สุนทรภู่ก็สอนคนควาความรักอย่างแท้จริงนถแม่จะประสพเคราะห์กรรมเป็นครั้งคราว
แต่ความดีจะช่วยโหม้ผู้เห็นคุณค่า จนในที่สุดก็ต้องกลับเป็นผู้ประโยชน์ชนชั้นตนได้

ทว้อย่างกลอนอินไฟเราะของสุนทรภู่

จาก หนังสือเพลงยาวถวายโอวาท

อันช้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก
 แม้นเจ็บจนหม่นแสนจะแคลนคลาย

แต่ลมปากหวานหุ้ไม่รู้หาย
 เจ็บจนตายนั้นเพราะเห็นยให้เจ็บใจ

จาก หนังสือนวนิชาฎาเขาทอง

ไม่เมาเหล้าแต่เราขังเมารัก
 ดึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป

สี่ตะหักห้ามจิตคิดไฉน
 แต่เมาใจนั้ประจำทุกค่ำคืน

จาก หนังสือพระอภัยมณี

“มัวชಾಯกยทวกลวอะไร
 “อันกำเนิดเกิดมาในหล้าโลก
 “รู้อะไรก็ไม่สู้รู้อา

ชีวิตไม่ปลดปลงคงไค้
 สุขกับไค้ก็มีไค้สนออย่าสงสัย
 วิชาควรรอคเป็นยอชคค

๘. ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร

ท้าวเทพสตรี (จันทร์) ท้าวศรีสุนทร (นก) เป็นบุตรของพระยาตลาด
 (ทองคำ) มารดาชื่อศรีทอง ท่านทั้งสองนี้จะเกิดเมื่อใดยังไม่หลักฐานแน่นอน แต่
 พงศาวดารประมาณได้ว่าคงเป็นตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะใน พ.ศ. ๒๓๒๘
 เมื่อพระยาตลาดเป็นสามีของท้าวเทพสตรีถึงแก่กรรม ปรากฏว่าท่านมีบุตรหญิงชาย
 แล้วถึง ๗ คน ส่วนท้าวศรีสุนทรก็คงจะมีอายุใกล้เคียงกัน

พระยาตลาดคนใหม่จะดำรงตำแหน่งได้นานสักเท่าใดก็ไม่มีความหลักฐานแน่นอน
 แต่ปรากฏว่า ใน พ.ศ. ๒๓๒๘ เมื่อรัชกาลที่ ๑ ครองราชย์ได้ประมาณ ๓ ปี
 พระยาตลาดคนใหม่มาถึงแก่กรรมยังมีท้าวเทพสตรีอยู่เป็นเจ้าเมือง ก็พอก
 กองทัพพม่ายกมาตีประเทศไทยซึ่งเรียกกันในประวัติศาสตร์ว่าสงครามเก้าทัพ ส่วน

หนึ่งยกมาทางทิศใต้ของประเทศไทย เช่น นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตระกั่ว
 ตะกั่วทุ่งและถลาง พอพม่าตกระกั่ว ตระกั่วทุ่งสำเร็จ กองลาดตระเวนของถลางก็
 ขาวว่าพม่ามุ่งจะมาถลาง ในขณะนั้นเมืองถลางก็ยังไม่มีเจ้าเมือง คุณหญิงจันทร์
 จึงต้องรับภาระอำนวยการรบโดยส่งให้หนึ่ง ๆ ไปช่วยกันอพยพพลเมืองซึ่งอยู่ในทางที่
 พม่าจะยกกองทัพผ่านมา ให้เขามาอยู่รวมกันที่บ้านตะเคียน ซึ่งเป็นหมู่บ้านใหญ่ที่สุด
 ของถลางในขณะนั้น ได้จัดการทำค่ายใหญ่ให้แข็งแรงไว้รอบทัพพม่าที่บ้านตะเคียน
 แล้วตั้งค่ายอีก ๒ ค่ายรายทางไว้คอยรับกองทัพพม่า ค่ายหนึ่งให้นายอาเนียงเขย
 เป็นแม่ทัพ อีกค่ายหนึ่งให้น้องชายคนโตซึ่งชื่อนายทองพูนเป็นแม่ทัพ คุณหญิงจันทร์
 เป็นแม่ทัพใหญ่ที่บ้านตะเคียน มุกนึ่งสาวเป็นผู้ช่วยคุณหญิงจันทร์ และเป็นทพรักษา
 ของค่ายสามและค่ายของนายทองพูนน้องชาย

พอกองทัพพม่ายกพลชนบกทัพค่ายนายทองพูนและนายอาเนียงอยู่ใกล้ ๆ แต่ไม่
 สามารถจะเข้ามาใกล้ได้ เพราะมีคลองกันอยู่และฝ่ายไทยยังพยายามยิงปืนกรากอยู่
 เสมอ พม่าอยู่ใกล้ ๆ จึงไม่สามารถจะกระเนได้ว่ากองทัพไทยมีจำนวนมากน้อยสัก
 เพียงไร แต่ความวังคนไทยมีน้อยมาก คุณหญิงจันทร์จึงคิดกลอุบายจะหลอกพม่า
 ให้ตกใจรีบถอยไปเร็ว ๆ โดยเสาะหาผู้หญิงที่รูปร่างแข็งแรงประมาณ ๕๐๐ คนมา
 ปลอมตัวเป็นผู้ชาย เอาทางมะพร้าวมาเหลาเป็นรูปปืนแล้วทาสีให้เหมือนปืน รุ่งขึ้นเช้า
 คุณหญิงจันทร์และน้องสาวแต่งกายอย่างแม่ทัพชาย นั่งคานหาม มีขบวนแห่ห้อมล้อม
 ด้วยทหารหญิงปลอมปนกับทหารชายยกไปยังค่ายของน้องชายและน้องเขย พอตกค่ำ
 ก็เดินทางกลับคืนมายังค่ายบ้านตะเคียน เข้าซนก็ยกไปใหม่แล้วไปสร้างที่พักขยายให้
 กว้างขวาง เพื่อดูจะให้พม่าเห็นว่ากำลังหนุนแน่นองมาเพิ่มทกว้น นอกจากนั้นหนึ่ง
 มีเหตุบังเอิญเกิดขึ้น คือกองทัพไทยซึ่งอยู่ใกล้ ๆ ไต่ยั้งขึ้นใหญ่ถูกกันไม่ขนาดใหญ
 ่ที่อยู่ใกล้ค่ายพม่าตกลงมาในท่ามกลาง กองทหารพม่าจนทหารได้รับบาดเจ็บมาก

เป็นเหตุให้พม่าเกรงฝีมือของของไทย จนไม่กล้ารุกรมมาใกล้ ๆ คุณหญิงจันทร์ทำกล
ลวงทหารพม่าไม่กล้าสู้รบ กองทหารพม่าก็ค่อย ๆ ถอยทัพ ไทยจึงยกกองทัพตาม
ไปประหารทั้ง ๆ ที่ระดมยิงอย่างหนักเพื่อให้พม่าไปเสียเร็ว ๆ รวมเวลาที่พม่ายกขึ้นมา
บนเกาะกลางประมาณ ๑ เดือนก็ถอยกลับเพราะขาดเสบียงอาหารและเกิดความกลัว
เพราะกระแสน้ำลงทหารไทยไม่ถูก

ฝ่ายไทยเมื่อมีชัยชนะแล้วจึงซ่อมแซมบ้านเมืองให้มั่นคงขึ้นอีก แล้วมีใบบอกมา
กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกให้ทรงทราบ ในปี พ.ศ. ๒๓๒๙
จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้นายทองพูนทองชายคนโต
เป็นพระยาธรรมาธิราช คุณหญิงจันทร์เป็นท้าวเทพสตรี มุกนึ่งสาวเป็นท้าวศรีสุนทร
นายทองเพ็ญทองชายคนเล็กเป็นพระยาภูเกศ เจ้าเมืองภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองเล็ก ๆ ขึ้นกับ
เมืองกลางในสมัยนั้น ส่วนนายอาไศยเป็นปลัดเมืองกลาง

ท้าวเทพสตรีมีบุตรชายหญิงรวม ๗ คน บุตรชายคนโตชื่อเทียน ภายหลัง
ได้เป็นพระยาธรรมาธิราช

ท้าวศรีสุนทรและสามีในภายหลังเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ จนตลอดชีวิต ท้าว
ศรีสุนทรไม่มีบุตรสืบสกุล

ในปัจจุบันนี้ มีผู้สืบสกุลท้าวเทพสตรีและพระยาธรรมาธิราช (ทองพูน) เป็นจำนวนนับ
พันคน ผู้สืบสกุลจากพระยาธรรมาธิราช (เทียน) ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของท้าวเทพสตรี
ได้รับพระราชทานนามสกุลว่า “ประทีป ณ ถลาง”

ส่วนผู้สืบสกุลจากพระยาธรรมาธิราช (ทองพูน) น้องชายของท้าวเทพสตรี ได้รับ
พระราชทานนามสกุลว่า “ณ ถลาง”

๙. โทมัส เอลวา เอดิสัน

ความสละสลวยของมนุษย์เราทุก
วัน เป็นอันว่า การพักผ่อนหย่อนใจด้วย
การไปคหนัง การฟังเพลงอันไพเราะจาก
วิทยุซึ่งโดยมากเป็นเพลงจากแผ่นเสียง และ
การทชานเมืองตลอดจนถนนหนทางสว่างไสว
ในเวลากลางคืน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นผลมา
จากความคึกและความอุตสาหะพยายามของ
บุรุษหนึ่งซึ่งมีนามว่า โทมัส เอลวา
เอดิสัน (Thomas Elva Edison)

สิ่งทั้งหลายมาล้วนเป็นเพียงส่วนน้อยในจำนวนนับพันชนิดในบรรดาสังของที่ท่าน
ผู้ประคิษฐาน การศึกษาชีวประวัติของท่านจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ท่านมีความ
คึกและความสามารถอย่างมหัศจรรย์ และยังจะเป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ศึกษาเกิดความ
มานะพากันอย่างไม่ทอดยเมื่อประสบความล้มเหลวในงาน

โทมัส เอลวา เอดิสัน เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๘๐ ที่เมือง
มิลาน รัฐโอไฮโอ มารดามีเชื้อสายสกอต บิดามีเชื้อสายฮอลันดา ได้เริ่มเรียน
หนังสือครั้งแรกเมื่อมีอายุ ๗ ขวบ เอดิสันเป็นเด็กช่างคิดช่างถามจึงอาจะคึกอ่าน
อะไรแปลกไปกว่าเด็กธรรมดาบ้าง แต่ครั้นความเห็นว่าเห็นเด็กโง่ จึงนเมื่อเรียนอยู่
ได้ ๓ เดือนก็ลาออกและนเป็นครูตัวในวัยของเอดิสันซึ่งได้เข้าศึกษาในโรงเรียน

มารดาของเอดิสันเป็นหญิงฉลาดและรู้ว่าครูไม่สามารถจะเข้าใจบุตรของเธอได้
เธอจึงรับภาระสอนบุตรเสียเอง เอดิสันชอบอ่านหนังสือมาก จึงไม่เป็นการลำบากที่จะ

สั่งสอน ภายในไม่ช้าเขาก็กอบโกยเอาความรู้จากการอ่านหนังสือได้มากกว่าเพื่อน ๆ
 ซึ่งไปเรียนที่โรงเรียนเสียอีก นอกจากอ่านหนังสือเขาชอบวิชาเคมีมาก เมื่อมีอายุ
 ประมาณ ๑๒ ขวบก็อยากจะได้หาเงินเอง จึงไปขายของบนรถไฟเช่นหนังสือพิมพ์และ
 ของเบ็ดเตล็ด พวกลูกกวาดช็อกโกแลต ถั่วลิสงและแซนดวิช ในระหว่างนั้นก็ยังสนใจ
 อ่านหนังสือและชอบศึกษาเกี่ยวกับวิชาเคมีอย่างตามใจ เงินทองที่หาได้เขาก็พยายาม
 เก็บหอมรอมริบไว้ซื้อเครื่องมือและเคมีภัณฑ์สำหรับทดลองวิทยาศาสตร์ ในขณะที่
 เขายังเด็กก็มานั่งอ่านหนังสือมาช้านาน เขาเชื่อมั่นว่าการอ่านหนังสือเป็นวิธีเดียวที่จะรู้
 ทุกสิ่งทุกอย่างที่ควรทราบได้ ดังนั้นเขาตั้งใจที่จะหาหนังสือที่ห้องสมุดสาธารณะ
 แล้วกำหนดกับตนเองว่า จะต้องอ่านหนังสือให้ได้อ่านยาวสี่ปีข้างหน้า ๑ พฤศจิกายนไป

เมื่ออายุได้ ๑๕ ปีก็ถึงแทนพิมพ์เล็กชนในรถไฟ เพื่อออกหนังสือรายสัปดาห์
 โดยตนเองเป็นเจ้าของ ผู้พิมพ์โฆษณา บรรณาธิการ ผู้จัดการ และผู้จำหน่าย
 หนังสือรายสัปดาห์ฉบับนี้เป็นฉบับพิเศษในโลกซึ่งพิมพ์บนรถไฟ นอกจากสร้างโรงพิมพ์
 บนรถไฟแล้ว เขายังสร้างห้องทดลองวิทยาศาสตร์ขึ้นในห้องเก็บกระเปาะและหีบห่อ
 เพื่อทดลองวิทยาศาสตร์ในยามว่างจากการขายของและพิมพ์หนังสือ วันหนึ่งรถไฟ
 กระเทือนอย่างแรง ทำให้แท่งฟอสฟอรัสในห้องทดลองของเขาคืนตกลงมากระแทก
 กับผนังกระจกไฟไหม้ขึ้นในรถคันนั้น เจ้าพนักงานรถไฟโกรธมากจึงไล่เขาคืนมิให้ขึ้น
 ไปทำธุระที่บนรถไฟอีกต่อไป เขาจึงต้องลงมาขายหนังสือพิมพ์อยู่ตามสถานีรถไฟ

วันหนึ่งขณะที่เขายืนขายหนังสือพิมพ์อยู่หน้าสถานีรถไฟ บังเอิญมีเด็กผู้หญิงมา
 เล่นอยู่ในรางรถไฟ และไม่ทันเห็นว่ามีรถไฟกำลังแล่นเข้ามาในระยะใกล้มาก เขาคืน
 ได้วิ่งไปช่วยพาออกมาให้พ้นรถไฟได้ด้วยความกล้าหาญ บิดาของเด็กเป็นเจ้าหน้าที่
 โทรเลข จึงตอบแทนบุญคุณเขาคืนด้วยการสอนวิธีรับส่งโทรเลขให้ ในที่สุดเขาคืน
 สนใจมากจนกลายเป็นพนักงานรับส่งโทรเลขซึ่งมีความชำนาญมากที่สุดคนหนึ่ง ทั้งนี้

เพราะเอกสันมีไต่เรียนแคววรับส่งเหมือนคนอื่น ๆ แต่เขาตั้งใจเรียนรู้งานกลไกต่าง ๆ ของเครื่องโทรเลขอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้นความรู้อะไรของโทรเลขจึงเป็นบันได เบื้องต้นทำให้เขาคิดถึงวิธีการที่จะปรับปรุงเครื่องโทรเลขและเครื่องโทรศัพทให้ดียิ่ง ขึ้น ความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับเสียงนี้ เป็นเหตุให้เขาคิดหาวิธีบันทึกเสียงจนกลายเป็นแผ่นเสียงและเครื่องเล่นจานเสียง นอกจากนี้เขายังไปตั้งเครื่องขยายเสียง และเครื่องบันทึกข้อความแบบที่ใช้กันตามสำนักงานเป็นต้น

ชาวโลกเป็นหนี้บุญคุณเอกสันในเรื่องที่ได้ประดิษฐ์หลอดไฟฟ้าขึ้น ซึ่งทำให้โลก ได้พบความสว่างไสวทั้งกลางคืนและกลางวัน นอกจากนี้เขายังได้คิดกล้องถ่ายภาพยนตร์เสียบบ และต่อมาพยายามประดิษฐ์เครื่องบันทึกเสียงและภาพให้รวมกันจน กลายเป็นภาพยนตร์เสียงดังเช่นทุกวันนี้ บัดนี้โลกก็ได้ยอมรับว่าภาพยนตร์เป็น เครื่องหย่อนใจเท่าเทียมของคนทุกชาติทุกภาษาไปแล้ว นอกจากความบันเทิงแล้ว ภาพยนตร์เกี่ยวกับการศึกษายังเป็นเครื่องอุปการะการศึกษาที่พิเศษอย่างหนึ่ง

เอกสันเป็นคนขยันทำงานและขยันอยุ่เสมอ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ไม่ว่าจะพบ ความสำเร็จหรือล้มเหลว ไม่ชอบแต่งตัวโก้ ชอบเสื้อผ้าธรรมดา ขยันทำงานหาเงิน ทุ่มเททำงานวันละ ๑๘-๑๘ ชั่วโมง รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา นอนไม่เป็น เวลา ถ้ากำลังประดิษฐ์สิ่งของจะสำเร็จหรือไม่รับประทานอาหารและไม่นอนเลย แต่ การพักผ่อนก็จะพอสบายไต่ทำงาน หรือนอนบนไต่ในโรงงาน เอาหนังสือหนุนหัว ข้างที่เหนื่อยมาก ๆ ถึงกับล้มตัวลงหลับบนกองอิฐ เมื่อเขาทดลองอะไรไม่เป็นผลสำเร็จ ก็จะทดลองไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจเป็นสัก ๑๐๐ ครั้ง เมื่อมีใครกล่าวว่า เป็นการเสียเวลา เขาจะบอกว่า ไม่ใช่เป็นการเสียเวลาเพราะเมื่อเกิดผลสำเร็จแล้วก็จะทราบได้ว่าจำนวน ครั้งทดลองไปในนั้นคือวิธีต่าง ๆ ที่ทำไปแล้วจะไม่ได้ผลสำเร็จ ฉะนั้นจะต้องจำเอาไว้จะ ได้ไม่ทำอย่างนั้นอีก

เคล็ดลับของความสำเริบของเขาคือความมานะพยายาม ความไม่
ท้อถอย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดคำนึงหาเหตุผล เขาคิดกันว่าถ้าการที่จะ
เป็นคนที่มีชื่อเสียงนั้นยากยิ่งกว่าการเป็นแค่คนธรรมดาใจเพียง ๒ เพอร์เซ็นต์ ส่วนอีก ๙๘ เพอร์เซ็นต์
ต้องอยู่ทพยายามหาหนทางจากความมานะพากเพียร

โทมัส เอ็ดสัน ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ มีอายุ
ประมาณ ๘๔ ปี ภรรยาคนแรกถึงแก่กรรม มีบุตรด้วยกัน ๒ คน ภายหลังแต่งงาน
ใหม่อีกและอยู่ด้วยกันกับภรรยาคนที่สองจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เอ็ดสันมีคอบอยู่
กับครอบครัวนี้ ส่วนมารับประทานและนอนอยู่ในห้องทำงาน อดิษฐ์ชีวิตเพื่อความ
ก้าวหน้าของวิทยาการ เอ็ดสันมีใช้คนสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ประเทศ
เดียว แต่เป็นคนสำคัญของโลก เพราะสิ่งที่ประดิษฐ์คิดค้นมากกว่าพันคนนั้นได้ทำ
ประโยชน์ให้แก่มนุษยอย่างกว้างขวางทั่วโลก.

๑๐. ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล

ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๒๐ (พ.ศ.
๒๓๖๓ ตรงกับรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) เธอเกิดที่เมืองฟลอเรนซ์ ประเทศ
อิตาลี บิดามารดาจ้างทาสชื่อเธอเหมือนชื่อเมือง เพื่อเป็นทาสลูก สามีของเธอไปทำงาน
ที่ประเทศอิตาลี ก็เพราะบิดามารดาของเธอซึ่งเป็นชาวอังกฤษ ได้ไปพักผ่อนอยู่ที่เมือง
ฟลอเรนซ์ชั่วคราวเท่านั้น

เมื่อฟลอเรนซ์เติบโตเป็นสาว เธอสวยเหมือนมารดา แต่ไม่ชอบการดำเนินชีวิต
แบบมารดาของเธอ คือคลุกคลีอยู่แต่ในหมู่คนร่ำรวยและพวกชนชั้นสูง นอกจากนั้น
มารดาของเธอยังชอบงาน สังคมหรูหราความเย้ายวนฐานันดรที่เป็นส่วนมาก ฟลอเรนซ์
สนใจกับคนยากจนและคนแก่ซึ่งเจ็บป่วยอยู่ตามบ้านเล็กๆ เธอใช้เวลาอยู่กับคนไข้และ

คนยากจน ทำให้บิดามารดาไม่ส
ระพอใจ เพราะเธอไม่มีเวลาจะเข้า
สังคมกับคนชั้นเดียวกับเธอ หรือกับ
เพื่อนฝูงของบิดามารดา

คุณธรรมของเธอในด้านการ
เสียสละได้เจริญขึ้นจนถึงกับเธอเลิก
ติดต่อกับชายที่เธอรักและคิดจะแต่ง
งานด้วย เพราะเขาผู้นั้น ไม่ยินยอม
ให้เธอออกตัวเพื่องานสังคม
สังเคราะห์ให้เธอชอบ ต่อมาเธอก็ทิ้ง
หน้าที่การทำงานเพื่อประโยชน์ของ
ส่วนรวมโดยเฉพาเพราะเจ็บป่วย

เนื่องจากเธอเป็นคนมีฐานะการเงินดี และเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมชั้นสูง เธอ
จึงมีโอกาสได้ไปเยี่ยมโรงพยาบาลต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษและต่างประเทศ เธอได้ไป
ศึกษาวิชาการพยาบาลจากนางพยาบาล ซึ่งเป็นนางชีของนิกายโรมันคาทอลิก ที่
ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอิตาลี และไปศึกษาการพยาบาลจากพวก นักบวช นิกาย
โปรเตสแตนต์ที่ประเทศเยอรมัน

ค.ศ. ๑๘๕๓-๑๘๕๖ (พ.ศ. ๒๓๙๖-๒๓๙๙) เกิดสงครามระหว่าง
อังกฤษตุรกีและซาร์ดินเนีย ฝ่ายหนึ่ง กับรัสเซีย อีกฝ่ายหนึ่ง สันนามรบอยู่ที่
แหลมไครเมีย (ดินแดนส่วนใต้ของรัสเซียซึ่งย่นมาในทะเลดำ) เนื่องจากการรบ
ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณนี้ จึงเรียกสงครามครั้งนี้ว่า “สงครามไครเมีย”

ฟลอเรนซ์ ในคืนเกิด อาสาสมัครไปพยาบาลทหารที่บาดเจ็บในสมรภูมิไครเมีย
เธอจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าของคณะพยาบาล เมื่อเธอไปถึงกองทหาร คนตาย

ประมาณร้อยละ ๔๒ คน แต่ความตายนี้เกิดจากขาดแคลนสัปรก และเรื่องการพยาบาล ไม่ถูกต้องตามหลักวิชามากกว่าการตายเนื่องจากการสู้รบกัน เธอได้ริบจัดการทำความ สะอาดสถานที่พักคนไข้ จัดระเบียบการให้อาหารคนไข้ให้ได้อาหารที่สะอาดและประโยชน์ เธอจ่ายเงินส่วนตัวของเธอสำหรับสถานพยาบาล เช่น เคียงนอน ผ่าปากนอน เสื้อคนไข้ ตลอดจนอาหารพิเศษ บางที่เธอทำงานหนักต่อจนถึง ๑๔ ชั่วโมงโดยไม่ได้รับประทาน อาหารเลย เนื่องจากเธอได้รับความเห็นคุณค่าและตราตรำมาก จึงเจ็บหนักจน เกือบจะเสียชีวิต แต่เธอไม่ยอมให้ส่งตัวเธอกลับประเทศอังกฤษ

เมื่อสงครามไครเมียยุติลง เธอก็กลายเป็นคนสำคัญของโลก เนื่องจากคุณสมบัติ และการเสียสละอย่างสูงของเธอ รัฐบาลอังกฤษบริเวเงินใต้ ๕๐,๐๐๐ ปอนด์ เพื่อจะสร้างโรงเรียนพยาบาลในนามของเธอ เมื่อ ฟลอเรนซ์ ในสิงคโปร์ กลับมาถึงประเทศอังกฤษแล้วก็กลายเป็นคนไข้ต้องนอนเจ็บอยู่นาน แต่เธอมิได้หยุด การทำงาน คงตั้งสำนักงานขึ้นในห้องนอน พยายามโฆษณาชักชวนให้ชาวอังกฤษ เริ่มปรับปรุงการพยาบาลและการบริหารโรงพยาบาลให้ดีขึ้น เธอเป็นคนที่ได้ปรับปรุง ให้การพยาบาลได้มีหลักวิชาเหมาะสมที่จะให้การรักษาพยาบาลคนเจ็บให้ได้ดี เธอ ได้เชิดชูให้อาชีพการพยาบาลเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีมาตรฐานเท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ เธออยู่เป็นโสดจนถึงแก่กรรม เมื่อมีอายุได้ประมาณ ๘๐ ปี เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓)

๓. 44

องค์การค้ำของตุรสุภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตรสุภา

นายกำจร สัตถกุด ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

๑๓ กันยายน ๒๕๐๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๖